

Hallituksen esitys / luonnos 11.4.2017**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiva Tampereen yliopisto ja säätiöyliopistona toimiva Tampereen teknillinen yliopisto yhdistettäisiin uudeksi x –nimiseksi säätiöyliopistoksi. Esityksen tavoitteena on muodostaa Tampereelle kansainvälisesti arvostettu työelämää ja suomalaista yhteiskuntaa kehittävä Tampere3-korkeakoulukokonaisuus, joka muodostuu uuden yliopiston lisäksi sen pääosin omistamasta ammattikorkeakoulusta. Yhdistyvien yliopistojen toiminta, henkilöstö, opiskelijat ja varallisuus siirtyisivät x yliopistoon vuoden 2019 alussa.

Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan lisättäväksi kaikkia korkeakouluja koskevat säännökset korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta sekä koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen korkeakouluun. Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskeva sääntely ehdotetaan muutettavaksi yliopistojen sääntelyä vastaavaksi.

Yliopistolain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosta ehdotetaan annettavaksi erillinen laki, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Voimaantulolailla säädettäisiin yliopistojen yhdistymisen toteutuksesta. Laki yliopistolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 §:n osalta 1 päivänä tammikuuta 2019. Muilta osin ehdotettavat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Suomen korkeakoulujärjestelmä

Suomen korkeakoulujärjestelmä muodostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvia yliopistoja koskeva yliopistolaki (558/2009, jäljempänä YOL) tuli voimaan 1.1.2010. Yliopistolaille ja sen nojalla annetuilla asetuksilla säädetään yliopistojen tehtävistä, tutkimuksesta ja opetuksesta, organisaatiosta, henkilöstöstä ja hallintokielestä, opiskelijoista, yliopistojen ohjauksesta ja rahoituksesta, yliopistojen taloudesta sekä muutoksenhausta. Suomen yliopistot määritetään yliopistolain 1 §:ssä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvia ammattikorkeakouluja koskeva ammattikorkeakoululaki (932/2014) tuli voimaan 1.1.2015. Ammattikorkeakoululain 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulutoiminta edellyttää toimilupaa, jonka myöntää valtioneuvosto. Toimiluvan myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että hakijalla on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululain mukaisten tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että ammattikorkeakouluosakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä tai yhtiön osakassopimuksessa ei ole määränemistöpäätöksiä edellyttäviä ehtoja, jotka estäisivät ammattikorkeakoulujen rakenteellista kehittämistä.

Suomessa on opetusministeriön hallinnonalalla 14 yliopistoa ja 23 ammattikorkeakoulua. Korkeakoulujen määrä on viime vuosina vähentynyt yhdistymisten myötä. Näissä yhdistymisissä on samalla syntynyt uusia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Yliopistouudistuksen yhteydessä vuonna 2010 toimintansa aloittivat Aalto-yliopisto, Itä-Suomen yliopisto ja Turun yliopisto. Kuvataideakatemiasta, Sibelius-Akatemiasta ja Teatterikorkeakoulusta muodostettu Taideyliopisto aloitti toimintansa vuonna 2013. Ammattikorkeakoulujen määrä on vähentynyt yhdistymisten myötä kokeiluvaiheen 31 ammattikorkeakoulusta 23 ammattikorkeakouluun. Viimeisin fuusio toteutui Mikkelin ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulujen yhdistyttyä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluksi vuoden 2017 alusta. Yhdistymisillä on tavoiteltu koulutuksen ja tutkimuksen laadun vahvistumista ja korkeakoulujen kansainvälisen kilpailukyvyen parantamista. Kokoamalla osaamista vaikuttavampiin ja taloudellisesti vahvempiin kokonaisuuksiin, on parannettu korkeakoulujen kehittämisedellytyksiä ja rakennettu eri toimijoita yhdistäviä alue- ja alakohtaisia osaamiskeskittymiä.

1.2 Oikeudellinen asema

Julkisoikeudellinen yliopisto ja säätiöyliopisto

Tampereen yliopisto on julkisoikeudellinen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto säätiöyliopisto (YOL 1 § 3 momentti). Kummallakin yliopistotyypillä on perustuslain 123 §:n mukainen itsehallinto. Itsehallinnolla tarkoitetaan perustuslakivaliokunnan (PeVL 11/2009) mukaan ennen muuta sitä, että yliopiston sisäisestä hallinnosta päättävät laissa säädetyin rajoituksin asianomaisen yliopiston omat eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset. Tämä lähtökohta on vahvistettu yliopistolain 3 §:ssä. Perustuslakivaliokunta on osana itsehallintoa edellyttänyt myös, että tiede- ja tutkimusyhteisöllä tulee olla lailla taattu mahdollisuus valita enemmistö hallituksen jäsenistä yliopistoyhteisön sisältä ja että hallituksen ja rehtorin tehtävät

tulee olla siinä määrin tarkoin määritelty laissa, että merkittävää päätösvaltaa ei voida siirtää sieltä yliopistoyhteisön ulottumattomiin. Näiden vaatimusten täytyminen yliopistoissa on varmistettu yliopistolaisissa yliopistojen hallintoa koskevilla säännöksillä (YOL 13–19 ja 22–27 §). Yliopistojen itsehallinnolla turvataan erityisesti perustuslain 16.3 §:ssä säädettyä tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapautta. Vastaavasti yliopistolain 6 §:n mukaan yliopistoissa vallitsee tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus. Opettajien on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Toisaalta työnantaja ei yliopistolain 32 §:n mukaan saa menetellä työsuhteessa tavalla, joka voi vaarantaa 6 §:n mukaisten vapauksien toteutumista. Professorikuntaa, muuta henkilöstöä ja opiskelijoita koskeva sääntely on yhteistä molemmille yliopistotyypeille (YOL 4 luku).

Julkisoikeudellinen ja säätiöyliopisto poikkeavat toisistaan sisäisen hallinnon järjestämisen osalta. Kaikkia yliopistoja johtaa hallitus, jonka alaisuudessa toimii rehtori, mutta hallitusten tehtävät, kokoonpano ja valintatapa poikkeavat toisistaan. Hallituksen kokoonpanosta päättää yliopistotyyppistä riippuen joko yliopistokollegion tai monijäsenisen toimielin. Yliopistokollegio ja monijäseninen toimielin ovat yksinomaan yliopistoyhteisön edustajista koostuvia ja yliopistoyhteisön itsensä valitsevia toimielimiä.

Julkisoikeudellisessa yliopistossa yliopistokollegio päättää yliopiston hallituksen toimikaudesta ja jäsenmäärästä, joka on 7 tai 9–14. Vähintään 40 prosenttia jäsenistä on oltava yliopistoyhteisön ulkopuolisia. Heidän tulee edustaa monipuolisesti yhteiskuntaelämän ja yliopiston toimialaan kuuluvien tieteiden tai taiteiden asiantuntemusta. Yliopistokollegio valitsee yliopistoyhteisön ulkopuoliset hallituksen jäsenet. Loput jäsenistä ovat kolmen laissa määritellyn yliopistoyhteisön ryhmän – 1) professorit 2) muu opetus- ja tutkimushenkilöstö sekä muu henkilöstö 3) opiskelijat – edustajia, jotka ryhmät valitsevat. (YOL 15 ja 22 §)

Säätiöyliopiston hallituksessa on aina 7 jäsentä. Heidät nimittää ja toimikauden pituudesta päättää säätiöyliopiston monijäseninen toimielin (TTY:ssä ”konsistori”). Hallituksen on kokonaisuudessaan edustettava monipuolisesti säätiöyliopiston toimialaan kuuluvien tieteenalojen ja taiteiden sekä yhteiskuntaelämän ja elinkeinoelämän kotimaista ja kansainvälistä korkeimman tason asiantuntemusta. Vaatimus on tältä osin julkisoikeudellisia yliopistoja painavampi ja kattavampi. Merkittävä ero hallituksen nimeämisprosessissa on, että säätiöyliopiston koko hallituksen valitsee monijäseninen toimielin sen kuultua yliopistosäätiön perustajia. Kolme hallituksen jäsentä valitaan perustajien nimeämistä ehdokkaista, joita on oltava vähintään kaksinkertainen määrä. Säätiöyliopiston perustajilla on siis mahdollisuus vaikuttaa säätiöyliopiston hallituksen kokoonpanoon. Kummassakin olemassa olevassa säätiöyliopistossa hallituksen valintaa varten on monijäsenisen toimielimen nimeämä valintakomitea, joka tekee ehdotuksen valittavista hallituksen jäsenistä kuultuaan ensin monijäsenistä toimielintä ja säätiön perustajia. (YOL 24 ja 26 §)

Julkisoikeudellisen yliopiston osalta hallituksen tehtävät on lueteltu yliopistolain 14 §:ssä. Tehtävät painottuvat yliopiston strategiseen ohjaukseen sekä hallinnon ja talouden järjestämiseen. Hallituksella on kuitenkin toimivaltaa kaikissa yliopiston keskeisissä päätöksissä, myös sen akateemiseen toimintaan liittyen. Hallitus muun muassa päättää yliopiston toiveista sen koulutusvastuun muutoksiin sekä yliopistoon otettavien opiskelijoiden määrästä.

Säätiöyliopiston hallituksen tehtävät on määritelty lyhyesti yliopistolaisissa 24 §:ssä. Hallituksen tehtävänä on päättää yliopiston strategiasta, yliopiston toimintaa ja taloutta koskevista asioista sekä muista laajakantoisista suunnitelmista. Lisäksi hallitus valitsee rehtorin johtamaan yliopiston toimintaa. Käytännössä säätiöyliopiston hallituksen toimivaltaa rajaa se, että yliopiston keskeiset akateemiset asiat kuuluvat monijäsenisen toimielimen tehtäviin (YOL 26 §). Hallituksen roolina onkin lähinnä luoda edellytyksiä vapaalle opetukselle, tutkimukselle ja taiteelliselle toiminnalle.

Rehtorien tehtävät vastaavat julkisoikeudellisessa yliopistossa (YOL 17 §) ja säätiöyliopistossa (YOL 25 §) toisiaan.

Julkisoikeudellisen yliopiston yliopistokollegion tehtävänä on hallituksen valintaan liittyvien tehtävien lisäksi lähinnä yliopiston taloudenhoidon ja hallinnon valvonta (YOL 22 §). Säätiöyliopiston monijäseninen toimielin ei sen sijaan valvo julkisoikeudellisen yliopiston yliopistokollegion tavoin yliopiston taloutta ja hallintoa. Sen sijaan sen toimivaltaan kuuluu hallituksen valinnan lisäksi monia yliopiston tutkimuksen ja opetuksen keskeisiä tehtäviä, kuten opintosuunnitelmat, tutkintovaatimukset, valintaperusteet sekä muut opetukseen ja tutkimukseen liittyvät yleiset säännöt (YOL 26 §). Monijäsenistä toimielintä (konsistori) voidaan perustellusti kutsua säätiöyliopiston akateemiseksi hallitukseksi.

Yliopistot voivat jakautua tutkimuksen ja opetuksen järjestämistä varten tiedekuntiin tai niihin rinnastettaviin yksiköihin sen mukaan kuin yliopiston johtosäännössä määrätään (YOL 27 §). Tiedekunnilla ja vastavilla yksiköillä tulee olla monijäseninen hallintoelin, jossa ovat edustettuina yliopistoyhteisön ryhmät, joista millään ei voi olla yksin enemmistöä. Yliopistoilla on oltava myös tutkintolautakunta tai vastaava elin. Nämä säännöt koskevat yhtäläisesti kaikkia yliopistoja.

Ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoululain 5 §:n mukaan ammattikorkeakoulu on osakeyhtiömuotoinen oikeushenkilö. Ammattikorkeakoulun toimielimet ja niiden tehtävät on määritelty ammattikorkeakoululaissa. Toimielimiä ovat hallitus ja rehtori sekä vähintään yksi tutkintolautakunta tai vastaava toimielin. Ammattikorkeakoulussa voi olla myös muita toimielimiä sen mukaan, kuin johtosäännössä määrätään.

Ammattikorkeakoulun hallituksessa on vähintään seitsemän ja enintään yhdeksän jäsentä, joiden tulee edustaa monipuolisesti yhteiskuntaelämän ja ammattikorkeakoulun tehtäviin liittyvää asiantuntemusta. Hallituksessa tulee olla jäseniä, joilla on työ- ja elinkeinoelämän käytännön kokemusta ja tuntemusta. Kaksi hallituksen jäsenistä valitaan ammattikorkeakouluyhteisöstä, toinen heistä henkilöstöstä ja toinen opiskelijoiden joukosta. Henkilöstöstä valittava hallituksen jäsen valitaan vaaleilla. Henkilöstöön kuuluvan hallituksen jäsenen valinnasta määrätään tarkemmin johtosäännössä. Opiskelijoihin kuuluvan hallituksen jäsenen valinnasta määrätään tarkemmin opiskelijakunnan säännöissä. Yhtiökokous vahvistaa nämä valinnat. Muut viisi hallituksen jäsentä yhtiökokous valitsee oman päätöksensä mukaisesti. (ammattikorkeakoululaki 17 §)

Omistajan toimivaltaa ammattikorkeakouluosakeyhtiössä rajoittavat ammattikorkeakoululain 16 §:n säännökset hallituksen ja 18 §:n säännökset rehtorin tehtävistä, joita ei voi siirtää yhtiökokoukselle. Omistajan keinona ohjata yhtiötä on valita ja tarvittaessa vaihtaa sen hallituksen jäseniä. Yhtiökokous voi valita uuden hallituksen ilman erityistä syytä.

Ammattikorkeakoulun varallisuus on suojattu ammattikorkeakoululain 5 §:n säännöksillä. Yhtiö ei saa tuottaa taloudellista etua sen omistajille tai muulle sen toimintaan osallistuvalla. Omistajien yhtiöön sijoittamaa varallisuuttakin voidaan jakaa takaisin omistajille vain korkeakoulutoiminnan päättyessä ja silloinkin vain omistajien yhtiöön sijoittamaan määrään saakka.

Toimiluvan saajalla on oikeus harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan määrätä ammattikorkeakoululle myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia. Toimiluvassa määrätään lisäksi ammattikorkeakoulun nimi.

Tampereen ammattikorkeakoulun toimilupa on myönnetty 1.1.2015 lähtien Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:lle. Ammattikorkeakouluosakeyhtiön omistajat ovat Tampereen kaupunki 87 %, Sastamalan koulutus kuntayhtymä 9 %, Ikaalisten kaupunki 1,5 %, Ylöjärven kaupunki 1,5 %, Tampereen Musiikkiopiston Säätiö 0,5 % ja Tampereen Talouskouluyhdistys ry 0,5 %.

1.3 Tampereen korkeakoulusäätiö

Suomen valtio, Tampereen kaupunki ja 19 muuta yhteisöä ja säätiötä (Jane ja Aatos Erkon säätiö sr, Kaupan Liitto ry, Kauppias K.P. Ruuskasen säätiö sr, Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö sr, Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutkimussäätiö sr, Pirkanmaan liitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Punainen Risti ry, Tampereen Aikuis-koulutussäätiö sr, Tampereen kauppakamari ry, Tampereen Kauppaseura ry, Tampereen Suomalainen Klubi ry, Tampereen Teknillinen Seura ry, Tampereen yliopistollisen sairaalan kou-lutussäätiö sr, Tekniikan Akateemiset ry, Teknologiateollisuus ry, Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö ja Väinö Tannerin säätiö sr) ovat perustaneet 20.4.2017 Tampereen korkea-koulusäätiö –nimisen säätiön. Säätiö on perustettu, jotta Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto voidaan tällä lailla ja TTY-säätiön sulautumistoimin yhdistää tämän esi-tyksen mukaisesti 1.1.2019 x-yliopistoksi

Tampereen yliopisto (jäljempänä myös TAY) ja Tampereen teknillinen yliopisto (jäljempänä myös TTY) ovat perustamisen yhteydessä ilmaisseet tahtonsa perustaa uusi säätiöyliopisto si-ten, kun perustamiskirjassa ja yliopistolainsäädännössä tarkemmin säädetään. Lisäksi Tampe-reen teknillisenä yliopistona toimiva TTY-säätiö sr on sitoutunut siihen, että TTY-säätiö su-lautuu Tampereen korkeakoulusäätiöön sen saatua oikeuden toimia yliopistona siten, kun yli-opistoja koskevassa lainsäädännössä tarkemmin säädetään. TTY-säätiö sr:n 9.2.2009 allekir-joitetussa säädekirjassa mainittu peruspääoma siirtyy sitoumuksen mukaan Tampereen kor-keakoulusäätiön peruspääomaksi. Tampereen ammattikorkeakoulu (jäljempänä myös TAMK) on myös ilmaissut tahtonsa siirtyä osaksi uutta korkeakouluyhteisöä.

Tampereen korkeakoulusäätiön tarkoituksena on yliopistoja koskevassa lainsäädännössä tar-keemmin säädetty tavalla edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistys-tä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Säätiö on itsenäinen, monialainen tiede- ja taideyhteisö, jonka toi-minta perustuu Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston tutkimukseen ja opetukseen, muun muassa korkeatasoiseen lääketieteeseen, taloustieteeseen, tekniikkaan ja yhteiskuntatieteisiin sekä näistä johdettaviin uudensuuntaisiin tutkimuksen ja opetuksen yhdistel-miin. Säätiö toimii vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän, muun yhteiskunnan ja kansainväli-sen tiede- ja taideyhteisön kanssa sekä edistää koulutuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toimin-nan yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä soveltavaa tutkimusta ja elinkeinoelämää palvelevaa kehitystoimintaa. Säätiön tehtävänä on korkeatasoisen ja kansainvälisen tutkimuksen ja ope-tuksen avulla toimia pitkäjänteisesti suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn sekä ihmiskunnan ja ympäristön eduksi. Säätiön piirissä on tieteen, taiteen ja opetuksen vapa-us. Lisäksi säätiö harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa siten, kuin ammattikorkeakouluja koskevassa lainsäädännössä säädetään.

Tampereen kaupunki on sitoutunut luovuttamaan 31.12.2018 hallussaan olevat Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:n (y-tunnus 10154281) osakkeet Tampereen korkeakoulusäätiölle sil-lä ehdolla, että säätiölle annetaan lailla hoidettavaksi yliopistolle säädettyjä julkisia tehtäviä ja sijoitettavan osakevarallisuuden hoitaminen rinnastuu säätiön peruspääoman hoitamiseen. Näin pyritään muodostamaan strategisesti yhtenäisesti johdettu Tampere3-korkeakoulukokonaisuus.

Perustajien perustamiskirjaan kirjattuna tavoitteena on lisäksi, että Tampereen korkeakou-lusäätiölle pyritään keräämään vähintään 50 miljoonaa euroa yksityistä pääomaa, ja että Suo-men valtio pääomittaa säätiötä mahdollisuuksien mukaan. Teknologiateollisuus ry ja Teknolo-giateollisuuden 100-vuotissäätiö yhdessä sekä Tampereen kaupunki sitoutuvat koordinoimaan perustajatahojen kesken ehdokkaiden nimeämisen yliopiston hallitukseen sekä hallituksen ni-mityskomiteaan.

Tampereen korkeakoulusäätiö ja TTY-säätiö ovat aloittaneet säätiölain (487/2015) mukaiset ja tässä esityksessä edellytetyt sulautumistoimet **[ei vielä lausuntovaiheessa]**. TTY-säätiön halli-

tus ja Tampereen korkeakoulusäätiön hallitus ovat yhdessä laatineet ja x.x.2017 allekirjoittaneet säätiölain 11 luvun 3 §:n mukaisen sulautumissuunnitelman. Säätiöiden tilintarkastajat ovat antaneet suunnitelmasta säätiölain 11 luvun 4 §:n mukaisen lausunnon sulautuvan säätiön varoista ja veloista ja niiden arvostamiseen vaikuttavista seikoista, sulautumisen suunnitellusta vaikutuksesta vastaanottavan säätiön taseeseen sekä sulautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä. Sulautuvien säätiöiden hallitukset ovat lisäksi päättäneet sulautumisesta säätiölain 11 luvun 5 ja 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja ilmoittaneet sulautumissuunnitelman patenti- ja rekisterihallitukselle rekisteröitäväksi (säätiölaki 11 luku 7 §). Patenti- ja rekisterihallitus on rekisteröinyt suunnitelman. Suunnitelman mukaan TTY-säätiö sulautuu ns. absorbtiosulautumisena (säätiölaki 11 luku 2 § 1 kohta) Tampereen korkeakoulusäätiöön 1.1.2019

1.4 Opetus ja tutkimus

Yliopistojen tehtävistä säädetään yliopistolain 2 §:ssä. Tehtävät ovat samat julkisoikeudellisille ja säätiöyliopistoille: Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lisäksi yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen.

Ammattikorkeakoulujen tehtävistä säädetään ammattikorkeakoululain 4 §:ssä: Ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista.

Yliopistoissa voidaan yliopistolain 7 §:n mukaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta avoimena yliopistopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina ja täydennyskoulutusta.

Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) liitteenä on luettelo yliopistojen koulutusaloista, tutkintojen nimistä ja yliopistoista, joissa tutkintoja voidaan suorittaa. Asetuksen luettelo määrittelee sen, millä koulutusaloilla ja millä tutkintonimikkeillä kuka yliopisto järjestää tutkintoon johtavaa koulutusta. Yliopistosektorilla koulutusvastuut on jaettu 15 nimettyyn alaan. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta humanistisella, kasvatustieteellisellä, luonnontieteellisellä, yhteiskuntatieteellisellä ja tekniikan koulutusaloilla sekä opettajankoulutuksessa säädetään lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä (1451/2014). Koulutusvastuiden säätelyllä turvataan eri alojen riittävää koulutustarjontaa. Koulutusvastuusta on vakiintuneesti katsottu seuraavan, että yliopiston on annettava itse kaikkea sen koulutusvastuun mukaisten tutkintojen suorittamiseen tarvittavaa opetusta.

Ammattikorkeakoululain 11 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat korkeakoulututkintoja ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat ylempiä kor-

keakoulututkintoja. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat ammattikorkeakoulujen perustutkin-
toja. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto syventää ammatillista osaamista ja se voidaan suo-
rittaa korkeakoulututkinnon ja työkokemuksen jälkeen. Ylempissä ammattikorkeakoulutut-
kinnoissa painottuu erityisesti työelämän kehittäminen.

Ammattikorkeakoululain 10 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa annetaan sille myönnetyn
toimiluvan rajoissa korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta ja ammatillista opettajankoulu-
tusta. Ammattikorkeakoulu voi järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältä-
vää koulutusta avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä
täydennyskoulutusta. Ammattikorkeakoulun koulutusvastuut määritetään ammattikorkeakou-
lun toimiluvassa (ammattikorkeakoululaki 8 §). Vastuut ovat tutkintonimikekohtaisia. Am-
mattikorkeakoulun tulee antaa kaikkea näihin tutkintoihin tarvittavaa opetusta. Lisäksi toimi-
luvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkin-
tonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

Ammattikorkeakouluissa suoritettavien tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista
opintojen perusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella (VNA ammattikorkeakouluista
1129/2014).

Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa suoritettavat tutkinnot ja niiden osaamistavoitteet
poikkeavat toisistaan. Ammattikorkeakoulututkinnoissa korostuu valmiudet työelämän asian-
tuntijatehtävissä toimimiseen ja työelämän kehittämiseen sekä oman ammattialan edistäminen.
Yliopiston tutkinnoissa painottuvat valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja työskentelytapoihin tai
tieteellisten menetelmien soveltamiseen. Kaikkien korkeakoulututkintojen osaamistavoitteissa
painotetaan lisäksi valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä hyvän viestintä- ja kielitaidon
saavuttamista. Vaikka kokonaisten tutkintojen osaamistavoitteet poikkeavat selvästi toisistaan,
ne voivat sisältää runsaastikin samoja tai toisiaan vastaavia osatekijöitä. Sisältöjen yhteneväi-
siä osia ei ole systemaattisesti kartoitettu..

Yliopistolain mukaan yliopistojen tulee arvioida koulutustaan, tutkimustaan sekä taiteellista
toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Yliopistojen on myös osallistuttava ulkopuoliseen toi-
mintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti. Vastaavasti ammattikorkeakoulu-
lain mukaan ammattikorkeakoulu vastaa järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatu-
tasosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun tulee arvioida koulutustaan ja muu-
ta toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun on myös osallistuttava ulko-
puoliseen toimintansa ja laatu järjestelmiensä arviointiin säännöllisesti ja julkistettava järjes-
tämänsä arvioinnin tulokset.

Korkeakoulut saavat oman harkintansa mukaan hyväksi lukea muualla suoritettuja opintoja tai
tunnustaa muuta osaamista. Ne voivat myös vapaasti järjestää yhteistä opetusta tai antaa mah-
dollisuuksia toisen korkeakoulun opiskelijoille osallistua opetukseen. Myös sekä koti- että ul-
komaisten korkeakoulukumppanien kanssa järjestettävät kaksois- ja yhteistutkintokoulutukset
ovat mahdollisia. Korkeakoulut eivät kuitenkaan voi tällaisten järjestelyiden perusteella jättää
järjestämättä omaa tutkintoon johtavaa koulutuksen tarvittavaa opetustaan koulutusvastuualal-
laan. Toisin sanoen opiskelijalla tulee olla mahdollisuus suorittaa se tutkinto, johon hänellä on
tutkinnon suorittamisoikeus, ilman että hänen olisi osallistuttava opetukseen tutkinnon myön-
tävän korkeakoulun ulkopuolella.

Koulutuksen lopettamiseen tai siirtämiseen liittyvistä yliopiston tai opiskelijan oikeuksista ei
ole säännöksiä. Vakiintuneen tulkinnan mukaan koulutuksen lakatessa korkeakoulu on velvol-
linen järjestämään opiskelijoidensa opetuksen yliopistolaissa ja ammattikorkeakoululaissa
säädetyn opiskeluoikeuden mukaisesti loppuun. Opiskeluoikeuden pituus määräytyy tällöin
jokaisen opiskelijan osalta erikseen sen mukaan kuin yliopistolain 41 §:ssä tai ammattikorkea-
koululain 30 §:ssä säädetään. Opiskeluoikeus vaihtelee suoritettavan tutkinnon ja sen tavoit-
teellisen suorittamisajan perusteella. Se on yliopisto-opiskelijoilla (kandidaatti- + maisteri-
tutkinto) tyypillisesti kuusi vuotta ja ammattikorkeakoulututkintojen osalta 4–5 vuotta. Lisäksi
opiskelija voi keskeyttää opintonsa korkeintaan vuodeksi ja hän on oikeutettu lakisääteisiin

poissaoloihin, kuten asevelvollisuus ja perhevapaat. Näin esimerkiksi 10 vuoden opiskeluoikeudet eivät ole harvinaisia. Lisäksi on huomattava, että ennen lukuvuotta 2005–2006 opintonsa aloittaneiden opiskeluoikeutta ei ole rajoitettu lainkaan.

Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto

Valtioneuvoston asetuksen (794/2004) liitteen mukaan Tampereen yliopistolla on oikeus antaa tutkintoja humanistisella koulutusosalalla, kasvatustieteellisellä koulutusosalalla ja opettajankoulutuksessa, kauppatieteellisellä koulutusosalalla, luonnontieteellisellä koulutusosalalla, lääketieteellisellä koulutusosalalla, psykologian koulutusosalalla, taiteiden koulutusosalalla, terveystieteiden koulutusosalalla sekä yhteiskuntatieteellisellä koulutusosalalla. Tampereen teknillisellä yliopistolla on tutkinnonanto-oikeus tekniikan koulutusosalalla. Tampereen yliopistolla ja Tampereen teknillisellä yliopistolla ei siis ole päällekkäisiä koulutusvastuita. Yliopistojen koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta on säädetty lisäksi opetusministeriön asetuksella.

Vuosina 2012–2014 yliopistot tuottivat keskimäärin yhteensä 1950 (TaY 1184 ja TTY 766) ylempää korkeakoulututkintoa vuodessa, mikä on 13,6 % kaikista ylemmistä korkeakoulututkinnoista. Tohtorin tutkintoja yliopistoista valmistui keskimäärin 220 vuodessa (TaY 128 ja TTY 92), mikä on 12,6 % kaikista tohtorintutkinnoista.

Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston opetus- ja tutkintokieli on suomi.

Yliopistojen yhteenlaskettu osuus kaikkien yliopistojen tutkimustoiminnan menoista oli 11 % vuonna 2013 (TaY 94,8 miljoonaa euroa ja TTY 75,8 miljoonaa euroa). Tampereen yliopisto kattaa perusrahoituksella yli puolet tutkimusmenoista, kun taas Tampereen teknillisessä yliopistossa perusrahoituksen osuus tutkimusmenoista on noin kolmannes. Ulkopuolisen tutkimusrahoituksen viime vuosien kehitys on ollut samankaltainen Tampereen kahdessa yliopistossa. Tampereen teknillisen yliopiston Suomen Akatemian rahoituksen osuus on hienoisesti kasvanut, samoin EU-rahoituksen osuus, kun taas Tekesin rahoituksen osuus on lievästi laskeutunut. Tampereen yliopiston rahoituslähteiden osuuksissa ei ole suuria muutoksia. Tampereen teknillisen yliopiston Tekesin rahoituksen osuus on ollut merkittävästi suurempi kuin Tampereen yliopistolla johtuen muun muassa yliopistojen alajakaumasta. Yliopistojen yhteenlaskettu osuus kaikkien yliopistojen tieteellisistä julkaisuista oli 11,7 %.

Tampereen ammattikorkeakoulu

Tampereen ammattikorkeakoulun toimiluvassa on määritelty, että ammattikorkeakoulun tulee antaa seuraavia ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä:

Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto

medianomi (AMK), muusikko (AMK), musiikkipedagogi (AMK)

Liiketalouden ammattikorkeakoulututkintotradenomi (AMK)

Tekniikan ammattikorkeakoulututkintoinsinööri (AMK), rakennusmestari (AMK), rakennusarkkitehti (AMK)

Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto

metsätalousinsinööri (AMK)

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

bioanalytiikko (AMK), ensihoitaja (AMK), fysioterapeutti (AMK), kättilö (AMK), röntgenhoitaja (AMK), sairaanhoitaja (AMK), sosionomi (AMK), terveydenhoitaja (AMK)

Matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkintorestonomi (AMK)

Tampereen ammattikorkeakoulun toimiluvan mukaan ammattikorkeakoululla on lisäksi oikeus antaa koulutusvasuunsa mukaisia ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja sekä oikeus järjestää ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen opettajille ja opettajiksi aikoville tarpeellista opettajankoulutusta.

Tampereen ammattikorkeakoulun 1.1.2015 lukien voimassa olevaan toimilupaan sisältyy velvoite huolehtia siitä, että ennen toimiluvan voimaantumista opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla on oikeus suorittaa opintonsa Tampereen ammattikorkeakoulussa ja saada tutkinto ja tutkintonimike aiemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti.

Tampereen ammattikorkeakoulusta valmistui vuosina 2012 - 2014 keskimäärin 1 686 ammattikorkeakoulututkinnon suorittanutta, mikä on 7,4 % koko maassa suoritetuista ammattikorkeakoulututkinnoista. Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja suoritettiin keskimäärin 177 vuodessa, mikä on 9,2 % kaikista suoritetuista ylempistä ammattikorkeakoulututkinnoista.

Tampereen ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokieli on suomi.

Tampereen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa on painotettu Pirkanmaan alueen strategisia valintoja. Ammattikorkeakoulun tavoitteena on ollut kasvattaa TKI-toiminnan laajuutta ja siihen käytettävää rahoitusta. Osaamisensiirtotehtävä keskittyy pk-yrityksiin ja julkiseen sektoriin. Keskeisiä keinoja ovat koulutuksen työelämäyhteys, TKI-hankkeet, myytävät mittaus- ja analyysipalvelut sekä yhteiset toimintaympäristöt. Tampereen ammattikorkeakoulun osuus kaikkien ammattikorkeakoulujen yhteenlasketuista tieteellisistä, ammatillisista ja yleistajuisista julkaisuista oli 5,3 % vuonna 2015.

1.5 Hallintokieli

Yliopistojen hallintokielestä säädetään yliopistolain 35 §:ssä. Yliopistojen hallintokieli on suomi lukuun ottamatta Åbo Akademit ja Svenska handelshögskolorna sekä Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolorna, joiden hallintokieli on ruotsi. Jokaisella on kuitenkin oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käytämällään kielellä.

Ammattikorkeakoulun hallintokieli on sen toimiluvassa määrätty opetus- ja tutkintokieli (AMKL 24 §). Ammattikorkeakouluihin sovelletaan lisäksi kielilaki (423/2003). Ruotsinkielisiä korkeakouluja ovat Yrkeshögskolan Arcada ja Yrkeshögskolan Novia. Näissä siis myös hallintokieli on ruotsi. Muissa korkeakouluissa se on suomi.

1.6 Henkilöstö

Yliopiston henkilöstö on työsuhteessa yliopistoon. Yliopistossa on professoreita ja muuta opetus- ja tutkimushenkilöstöä sekä henkilöstöä muiden tehtävien hoitamista varten. Tähän muuhun henkilöstöön kuuluu muun muassa hallintohenkilöstöä, opetuksen ja tutkimuksen tukihenkilöstöä, huoltohenkilöstöä, kirjastohenkilöstöä sekä tietohallintoa hoitavaa henkilöstöä. Henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja valintamenettelystä määrätään tarkemmin yliopiston johtosäännössä.

Ammattikorkeakoulujen henkilöstö on työsuhteessa ammattikorkeakouluun. Ammattikorkeakoulussa on yliopettajia, lehtoreita ja muuta opetus- ja tutkimushenkilöstöä sekä henkilöstöä muiden tehtävien hoitamista varten. Tähän muuhun henkilöstöön kuuluu samoin kuin yliopistoissa muun muassa hallintohenkilöstöä, opetuksen ja tutkimuksen tukihenkilöstöä, huoltohenkilöstöä, kirjastohenkilöstöä sekä tietohallintoa hoitavaa henkilöstöä. Opettajien kelpoisuusvaatimuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella (1129/2014).

Korkeakoulujen henkilöstö vuonna 2016 (htv)

	opetus- ja tutkimushenkilöstö	muu henkilöstö	yhteensä
TaY	1 105	782	1 887
TTY	992	598	1 590
TAMK	473	307	780

Lähde: Vipunen

Vuoden 2016 tietojen mukaan Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston opetus- ja tutkimushenkilöstö muodostaa yhteensä 16 % kaikkien yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstötyövuosista. Neljännen portaalan tehtävien eli professoreiden henkilöstövuosien osuus kaikkien yliopistojen ko. tehtävien henkilöstövuosien osuudesta oli yhteensä lähes 17 %. Tampereen ammattikorkeakoulun osuus kaikkien ammattikorkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstön henkilöstövuosista oli vajaat 8 % vuonna 2016.

1.7 Opiskelijat

Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto

Opiskelijat ottaa yliopisto. Opiskelija otetaan suorittamaan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa, jompaakumpaa näistä tutkinnoista tai jatkotutkintoa. Yliopisto päättää opiskelijavalinnan perusteista.

Tampereen yliopistossa opiskeli vuonna 2015 yhteensä noin 14 400 ja Tampereen teknillisessä yliopistossa noin 8 000 opiskelijaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Opiskelijamäärä tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2015:

yliopisto	alempi korkeakoulututkinto	ylempi korkeakoulututkinto	jatkotutkinto	muu koulutusaste	yhteensä
TTY	3 935	2 830	1 047		7 957
TaY	6 706	6 205	1 651		14 356
yhteensä	10 641	9 035	2 698		22 313

Lähde: Vipunen

Yliopistolain mukaan kaikki yliopiston opiskelijat, jotka on otettu opiskelijoiksi alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin, kuuluvat automaattisesti ylioppilaskuntaan. Yliopiston ylioppilaskunnalla on itsehallinto. Ylioppilaskunnan tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. Ylioppilaskunnan tehtävänä on nimetä opiskelijoiden edustajat yliopiston toimielimiin, nimetä opiskelijoiden edustajat opintotukilain mukaiseen yliopiston opintotukilautakuntaan sekä osallistua tarvittaessa opiskelijan perusterveydenhuoltoon koskevien tehtävien toteuttamiseen.

Tampereen ammattikorkeakoulu

Opiskelijat ottaa ammattikorkeakoulu. Opiskelijat otetaan suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa, ylempää ammattikorkeakoulututkintoa tai erikoistumiskoulutusta.

Tampereen ammattikorkeakoulussa opiskeli yli 10 300 opiskelijaa vuonna 2015. Näistä noin 9 600 opiskeli tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat vuonna 2016:

amk-tutkinto	ylempi amk-tutkinto	ammattillinen opetajankoulutus	muu	yhteensä
7 701	601	?	?	

Lähde Vipunen

Ammattikorkeakoululain mukana ammattikorkeakoulussa on opiskelijakunta, johon voivat kuulua tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat opiskelijat. Opiskelijakunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Ammattikorkeakoulun opiskelijakunnalla on itsehallinto. Opiskelijakunnan tarkoituksena on toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään. Opiskelijakunnan erityisenä tehtävänä on nimetä opiskelijoiden edustajat ammattikorkeakoulun toimielimiin, nimetä opiskelijoiden edustajat opintotukilain mukaiseen ammattikorkeakoulun opintotukilautakuntaan sekä osallistua tarvittaessa terveydenhuoltolaissa säädetyn opiskeluterveydenhuollon ja sairausvakuutuslaissa säädettyjen opiskelijan perusterveydenhuoltoa koskevien tehtävien toteuttamiseen. Opiskelijakunnan toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan opiskelijakunnan omaisuudesta ja toiminnasta saaduilla tuloilla sekä opiskelijakunnan jäsenten suorittamalla jäsenmaksuilla.

1.8 Ohjaus ja rahoitus

Korkeakoulujen ohjaus ja rahoitus perustuvat yliopistolakiin (6 luku) ja ammattikorkeakoululakiin (7 luku). Ohjaus- ja rahoitusmenettelyt ovat samankaltaiset yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorilla. Korkeakoulusektoreiden rahoitusjärjestelmien perusrakenne ottaa kuitenkin huomioon tehtävien erilaisuuden laskentakriteerien painotuksissa ja osin myös sisällöissä. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistusten yhteydessä myös valtion ohjausta on uudistettu. Ohjausta on kehitetty entistä strategisempaan suuntaan ottaen huomioon erityisesti korkeakoulujen toiminnan tavoitteiden pitkäjänteisyys ja korkeakoulujen autonominen päätöksenteko. Opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii ohjauksellaan, että korkeakoulujen toiminnassa otetaan huomioon eduskunnan ja valtioneuvoston korkeakoulupoliittiset tavoitteet. Ministeriön ohjaus kohdistuu korkeakoulujen lakisääteisiin tehtäviin.

Sopimusmenettelyssä opetus- ja kulttuuriministeriö ja yliopisto tai ammattikorkeakoulu sopivat määrävuosiksi kerrallaan korkeakoulun toiminnalle asetettavista koulutus- ja tiedepolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Yliopiston ja ammattikorkeakoulun puolesta sopimuksen allekirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja rehtori. Sopimusmenettelyssä huolehditaan siitä, että sovitavat tavoitteet tukevat sekä koko korkeakoululaitoksen kehittämistä että kunkin korkeakoulun strategiaa ja profiloitumista.

Ministeriöllä on tiivis vuorovaikutus ohjattavien korkeakoulujen kanssa ympäri vuoden. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaareissa kaksi kertaa vuodessa käsitellään ja keskustellaan tärkeimmistä korkeakoulutuksen ohjaukseen ja rahoitukseen liittyvistä asioista. Lisäksi ministeriö tapaa säännöllisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen johtoa sekä hallitusten puheenjohtajia. Korkeakoulut ovat velvollisia toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja muut seurannan ja ohjauksen edellyttämät tiedot. Opetus- ja kulttuuriministeriö puolestaan tuottaa näistä tiedoista tilastoja ja tilastoanalyysyjä korkeakoulujen ohjauksen tarpeisiin. Näin tuetaan korkeakoulujen tietoon perustuvaa johtamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistoille ja ammattikorkeakouluille perusrahoitusta laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Perusrahoituksella turvataan korkeakouluille kohtuulliset taloudelliset edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Korkeakoulujen saama ulkopuolinen rahoitus ei vähennä perusrahoituksen määrää. Yliopistouudistuksen yhteydessä tavoitteena oli, että muutosvaiheessa yliopistojen keskinäiset rahoitussuhteet eivät olennaisesti muuttuisi. Pidemmällä aikavälillä toiminnan tuloksellisuus vaikuttaa kuitenkin yksittäisen yliopiston saamaan rahoitukseen.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitus kohdennetaan korkeakouluille käyttäen sektorikohtaista rahoitusmallia. Rahoitusmallista säädetään yliopistojen osalta valtioneuvoston asetuksessa yliopistoista (770/2009) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä (331/2016). Rahoituksen määräytymisperusteet ovat oikeushenkilömuodosta riippumatta samat kaikille yliopistoille. Ammattikorkeakoulujen osalta rahoitusmallista säädetään valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä (814/2016). Rahoitusmallit pohjautuvat kummankin korkeakoulusektorin perustehtäviin. Ne sisältävät koulutuksen ja tutkimuksen tulosten keskeiset mittarit (laskennallinen rahoitus) sekä yleisiin koulutus- ja tiede-/tutkimuspoliittisiin tavoitteisiin perustuvan alakohtaisen, valtakunnallisiin tehtäviin perustuvan (vain yliopistot) ja strategisen rahoituksen perusteet. Valtaosa perusrahoituksesta on tuloksiin perustuvaa laskennallista rahoitusta (ammattikorkeakouluilla 94 % ja yliopistoilla 72 %). Rahoitusmallit ottavat huomioon vaikuttavuuden, laadun ja kansainvälisyyden edistämisen. Ne palkitsevat korkeakoulun kokonaisvaltaisesta tuloksellisesta toiminnasta. Rahoitusmalleja on kehitetty yhä enemmän laatua korostavaan suuntaan. Tuloksellisuuteen pohjaavassa rahoitusmallissa korkeakoulut voivat omalla toiminnallaan ja oman toimintansa kehittämällä aidosti vaikuttaa rahoituksensa kehittymiseen. Rahoituksen vakaus varmistetaan käyttämällä kaiken tuloksellisuuden laskennassa kolmen vuoden keskiarvoja. Korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden aiempaa vahvempi kytkentä rahoitukseen ja strategisuuden vahvistaminen on otettu huomioon rahoitusmalleja uudistettaessa vuonna 2016. Rahoitusmallit jakavat rahoitusta sektorikohtaisesti vain korkeakoulujen kesken. Kukin korkeakoulu päättää itsenäisesti strategiaansa pohjautuen, miten se jakaa saamansa perusrahoituksen korkeakoulun sisällä.

1.9 Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun taloudellinen asema

Tampereen teknillisen yliopiston kokonaisrahoitus vuonna 2016 oli noin 144 miljoonaa euroa. Siitä valtion suora perusrahoitus yliopistolle ilman arvonlisäverokompensaatiota oli noin 80 miljoonaa euroa (55 %) ja avustustuotot 44 miljoonaa euroa (31 %). Sijoitustoiminnan ja varainhankinnan tuotot olivat yhteensä 5,1 miljoonaa (3,5 %) euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat vielä 15 miljoonaa euroa. Yliopiston liike-toiminnan tuotot olivat noin 14 miljoonaa euroa (10 %). Yliopiston taseen loppusumma vuonna 2016 oli noin 305 miljoonaa euroa, josta rahoitusarvopapereiden sekä rahan ja pankkisaamisten osuus oli yhteensä noin 230 miljoonaa euroa.

Tampereen yliopiston kokonaisrahoitus vuonna 2016 oli noin 185 miljoonaa euroa. Siitä valtion suora perusrahoitus yliopistolle ilman arvonlisäverokompensaatiota oli noin 110 miljoonaa euroa (60 %) ja avustustuotot 49 miljoonaa euroa (26 %). Sijoitus- ja rahoitustoiminnan ja varainhankinnan tuotot olivat yhteensä noin 7,1 miljoonaa euroa (4 %). Yliopiston liike-toiminnan tuotot olivat noin 13 miljoonaa euroa (7 %). Lisäksi muut varsinaisen toiminnan tuotot olivat 5,8 miljoonaa euroa (3 %). Yliopiston taseen loppusumma oli noin 161 miljoonaa euroa, josta rahoitusarvopapereiden sekä rahan ja pankkisaamisten osuus oli yhteensä noin 93 miljoonaa euroa.

Tampereen ammattikorkeakoulun kokonaisrahoitus vuonna 2016 oli noin 65 miljoonaa euroa. Siitä valtion suora perusrahoitus korkeakoululle oli noin 58 miljoonaa euroa (89 %). Muita tukia ja avustuksia ammattikorkeakoulu sai noin 4,1 miljoonan euron (6 %) edestä. Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat noin 2,6 miljoonaa euroa (4 %). Ammattikorkeakoulun taseen

loppusumma oli noin 69 miljoonaa euroa, josta rahoitusomaisuuteen kuuluvat lainasaamiset sekä rahat ja pankkisaamiset olivat yhteensä noin 7,4 miljoonaa euroa.

Valtion suoran rahoituksen merkitys kaikkien kolmen korkeakoulun talouteen on suuri. Yhdistyvillä yliopistoilla täydentävän rahoituksen osuus on tavanomaiseen tapaan suurempi kuin ammattikorkeakoululla. Tampereen teknillisellä yliopistolla tilinpäätöksessä avustustuottoihin sisältyvän Tekes-rahoituksen osuus kokonaistuotoista on ollut merkittävä. Vuosina 2012–2016 se on ollut noin 13,5 % yliopiston varsinaisen toiminnan tuotoista. EU-rahoituksen osuus kokonaistuotoista on kaikilla kolmella korkeakoululla vähäinen. Yhdessä Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston saama perusrahoitus vastaa noin 11 prosenttia Suomen yliopistojen perusrahoituksesta.

Korkeakoulujen nettotulokset ovat tarkasteluvuosina 2012–2016 olleet suhteellisen hyvät. Vuonna 2015 Tampereen ammattikorkeakoulun tulos oli niukasti alijäämäinen (-0,85 %), Tampereen yliopiston niukasti ylijäämäinen (1,9 %) ja Tampereen teknillisen yliopiston vahvasti ylijäämäinen (8,8 %). Vuonna 2016 molempien yliopistojen operatiivinen tulos (tulos ennen sijoitustoiminnan tuottoja) oli miinuksella, mutta sijoitus- ja rahoitustoiminnan sekä varainhankinnan tuotot nostivat tulokset niukasti plussalle. Tampereen ammattikorkeakoulun tulos oli myös niukasti positiivinen (0,3 %). Tarkasteltavien yliopistojen operatiivisen nettotuloksen kehityksessä on havaittavissa aleneva trendi vuosina 2012–2015. Toisaalta yliopistojen varainkeruun ja sijoitustoiminnan tuotot ovat kasvaneet tarkasteluvälillä merkittävästi, mikä on mahdollistanut kehityksen. Tampereen ammattikorkeakoulun sijoitusvarallisuuteen laskettava Tampereen kaupungin konsernitilillä säilytetty varallisuus on arvoltaan (6,5 miljoonaa euroa) yliopistojen sijoitusvarallisuutta (yhteensä yli 300 miljoonaa euroa) huomattavasti pienempi, eikä yhtiöllä ole ollut mainittavia sijoitustuottoja. Ammattikorkeakoulut saavat yliopistoja vastaavan rahankeräyslain (255/2006) mukaisen oikeuden vedota yleisöön rahan keräämiseksi toimintaansa ja pääomaansa vasta 1.4.2017 alkaen rahankeräyslain muutoksella.

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun vakavaraisuus on erinomainen ja niiden omavaraisuusaste vuonna 2016 vaihtelee 76 %:n (TAMK) ja 93,2 %:n (TTY) välillä. Myös maksuvalmius on erinomaisella tasolla. Edellisten tilikausien ylijäämät muodostavat liikkumavaran talouden suunnittelulle ja mahdollisille tilapäisille alijäämäisille tilinpäätöksille.

Erityisen palautusvelvollisuuden alaiset pääomat

Yliopistouudistuksen yhteydessä valtioneuvosto päätti 17.12.2009 ja 17.6.2010 yliopistojen pääomittamista koskevista periaatteista, joiden mukaisesti yliopistojen käytössä oleva omaisuus luovutettiin yliopistoille. Yliopistojen hallinnassa ollut valtion omaisuus kansallisomaisuutta lukuun ottamatta luovutettiin yliopistoille yliopistolain voimaanpanosta annetun lain (559/2009) 12 §:n nojalla. Valtion taideteostoimikunnan kokoelmista lainassa olevat taidesineet sekä muu kansallisomaisuus jäivät yliopiston hallintaan hyvän hoidon ja huolenpidon sekä edelleen luovutuksiellon ehdoin. Tämä kansallisomaisuus on merkitty opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätökseen.

Yliopistojen peruspääomaan eri yhteyksissä osoitettu valtion euromääräinen pääomitus on myönnetty ehdolla, että se palautuu valtiolle yliopiston purkautuessa. Aalto-korkeakoulusäätiön ja TTY-säätiön säännöissä on lisäksi säännös, jonka mukaan ”säätiön tullessa lakkautetuksi luovutetaan sen omaisuus sellaiseen tarkoitukseen, joka läheisesti liittyy säätiön harjoittamaan toimintaan kuitenkin siten, että valtion säätiölle lahjoittama pääoma luovutetaan kokonaisuudessaan käyttämättömine tuottoineen takaisin valtiolle käytettäväksi eduskunnan päättämällä tavalla.” TTY-säätiön säännöissä myös peruspääoman muut lahjoittajat on huomioitu siten, että nämä säätiön tukijat voivat säätiön purkautuessa päättää säätiön peruspääomaan lahjoittamiensa varojen käyttämisestä tarkoitukseen, joka läheisesti liittyy säätiön harjoittamaan toimintaan.

Yliopistouudistuksen yhteydessä tällaista palautusvelvollisuuden alaista peruspääomaa luovutettiin Tampereen teknilliselle yliopistolle ja Tampereen yliopistolle seuraavasti: Suomen Yliopistokiinteistöt Oy -nimisen osakeyhtiön osakkeista Tampereen yliopistolle 11,98 % (201 320 kpl) arvoltaan 41 618 069 euroa ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivalle TTY-säätiölle 9,57 % (160 715) kpl, arvoltaan 33 223 962 euroa; valtio osoitti TTY-säätiön peruspääomaan 50 miljoonaa euroa, ja muut tahot (joista merkittävin Teknologiateollisuus ry ja Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö yhteensä 19 milj. euroa) noin 20 miljoonaa euroa.

Lisäksi yliopistojen peruspääomaan osoitettiin Tampereen teknillisen yliopiston 11.4.2008–30.6.2012 ja Tampereen yliopiston 11.4.2008–30.6.2011 välisenä aikana toteuttaman varainkeruun perusteella valtion vastinrahoituksena Tampereen teknilliselle yliopistolle 47 580 885 euroa ja Tampereen yliopistolle 9 107 980 euroa. Palautusvelvollisuus koskee myös näitä varoja.

Yhteensä kaikkien yliopistojen pääomaan osoitettiin vuosien 2008–2012 välisenä aikana valtion osuutena yhteensä 831 miljoonaa euroa. Yksityisten pääomasijoitusten kokonaisuus oli samalla ajanjaksolla 332,5 miljoonaa euroa.

Yliopistoja on lisäksi osana edellisen hallituksen päättämiä kasvupanostuksia varauduttu pääomittamaan vuonna 2017 kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 miljoonaa euroa. Kyseessä on yliopistouudistuksen kaltainen valtion vastinrahaan liittyvä varainkeruu, joka päättyy kesäkuun lopussa 2017.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen toisessa vaiheessa vuonna 2015 ammattikorkeakouluja pääomitettiin 50 miljoonalla eurolla. Pääomittamisen edellytyksenä ei ollut yksityiset tai muut pääomasijoitukset. Ammattikorkeakoulujen tuli määrätä yhtiöjärjestyksessään, että valtiolla on - osakeyhtiölain rajoittein - pääomitusväyää vastaava oikeus yhtiön varoihin varojen jaossa ammattikorkeakoulutoiminnan loppuessa tai yhtiötä purettaessa. Valtion pääomitus Tampereen ammattikorkeakouluosakeyhtiölle oli noin 3 miljoonaa euroa.

Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy lisäksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen pääomittaminen yhteensä 70 miljoonalla eurolla, joista yliopistojen osuus on 46 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakoulujen osuus 24 miljoonaa euroa. Tämän pääomituksen toteutustavasta ei ole päätetty.

Yliopistolain 60 §:n mukaan julkisoikeudellisen yliopiston oma pääoma muodostuu peruspääomasta, muusta omasta pääomasta ja arvonkorotusrahastosta. Peruspääoma on yliopistoon pysyvästi sijoitettua pääomaa. Muu oma pääoma on yliopistolle sen toiminnan ylijäämästä osoitettua pääomaa ja perustamisvaiheessa yliopistolle luovutettua valtion omaisuutta, joka on siirretty sille muun oman pääoman ehdoin. Arvonkorotusrahasto osoittaa suoritettujen pysyvien vastaavien arvonkorotuksen määrän. Muu oma pääoma voidaan siirtää peruspääomaan. Säätiöyliopiston omasta peruspääomasta ei ole vastaavia säännöksiä yliopistolaissa. Säätiölain 1 luvun 3 §:n mukaan perustettavalla säätiöllä on peruspääoma, joka on vähintään 50 000 euroa. Peruspääoma on luovutettava säätiölle ennen sen rekisteröintiä (säätiölaki 2 luku 1 §). Säätiöiden sulautumissuunnitelmaan on sisällyttävä ehdotus vastaanottavan säätiön peruspääomasta (säätiölaki 11 luku 3§). Julkisoikeudellisissa yliopistoissa yliopistolain 60 §:stä johtuen vain peruspääoman tuottoa voidaan käyttää. Muu pääoma ja sen tuotto ovat vapaasti yliopiston käytettävissä. Säätiöyliopistojen osalta asiasta ei ole säädetty, mutta TTY-säätiön sääntöjen mukaan ”säätiön peruspääoma on säilytettävä koskemattomana”. Päätökset tuottojen kohdentamisesta tekee yliopiston hallitus tai sen valtuuttama.

2 Kansainvälinen kehitys

Tampere3

Eurooppalaiset korkeakoulurakenteet ovat käyneet läpi useita muutoksia viime vuosina. Korkeakoulujen yhdistymisten taustalla on useita korkeakoulupoliittisia vaikuttimia, jotka näyttävät painottuneen eri tavoin eri maissa. Ruotsissa korkeakoulupolitiikan kehityksessä on havaittavissa muutos laajempaa korkeakoulutukseen osallistumista painottavasta politiikasta kohti opetuksen ja tutkimuksen laadun sekä huippuosaamisen kehittämistä.

Norjassa on ollut 1990-luvun puolivälistä saakka duaalimalli, jonka mukaan maassa toimii yliopistoja ja muita korkeakouluja. Korkeakoulujärjestelmä muodostuu yliopistoista, erikoistuneista yliopistoista ja korkeakouluista. Yliopistoja on kahdeksan, erikoistuneita yliopistoja kahdeksan, joista kolme on yksityisiä ja korkeakouluja (university colleges) 23, joista 15 on yksityisiä. Yliopistoissa ja korkeakouluissa on profiileiltaan erilaiset tutkinnot kandidaatti- ja maisteritasoilla.

Norjassa korkeakoulusektorien rajat ovat madaltumassa. Yliopistojen ja korkeakoulujen henkilöstöllä on samat tehtävät. Korkeakoulut voivat myös tarjota samoja tutkintoja kuin yliopistot. Yliopistoille ja korkeakouluille on määritelty myös samankaltainen tutkimustehtävä.

Norjassa on parin viime vuosikymmenen aikana toteutettu useita korkeakoulujen yhdistymisiä sekä hallitus- että korkeakoululähtöisesti. Viimeaikaisiin rakenneuudistuksiin kuuluu esimerkiksi Trondheimin teknillis-luonnontieteelliseen yliopiston (NTNU) ja kolmen korkeakoulun fuusio. Kahdeksasta jäljellä olevasta korkeakoulusta kaksi on hakenut yliopistotatusta.

Tanskassa korkeakoulujen rakenteellista kehitystä ja korkeakoulujen yhdistymisiä voidaan luonnehtia ”vapaaehtoiseksi pakoksi”. Maassa on koottu viimeisen viidentoista vuoden aiemmin pirstaleista yliopisto- ja tutkimuslaitossektoria suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Sulautumisprosesseja edelsi korkeakoulujen autonomian takaava lainuudistus. Yliopistojen ja tutkimuslaitosten määrä väheni 25:stä kahdeksaan yliopistoon ja kolmeen tutkimuslaitokseen. Lisäksi yliopistotasaisen koulutuksen voi saada myös neljästä pienestä taiteen alan instituutiosta. Yliopistofuusioiden tavoitteena on ollut vahvistaa organisaatioita niiden voimavaroja yhdistämällä. Näin on pyritty vastaamaan globalisaation myötä syntyneisiin monimutkaisiin, tieteen rajat ylittäviin haasteisiin ja kilpailuun. Suuremmilta yksiköiltä on odotettu synergiaa ja innovaatioita koulutuksessa ja tutkimuksessa, tieteenalarajoja ylittävää yhteistyötä sekä suurempaa tehokkuutta ja laatua niin akateemisessa toiminnassa kuin hallinnossa. Yhdistymisellä on tavoiteltu myös parempaa yhteistyötä yritysten kanssa ja kykyä houkutella kansainvälistä rahoitusta. Tanskassa on myös kahdeksan ammattikorkeakoulua (professionshøjskole / university college).

Myös profiililtaan erilaisten korkeakoulujen, yhteenliittymiä on edistetty joissakin maissa. Esimerkiksi Irlannissa yliopistot ja ammatillisesti suuntautuneet Institute of Technology – korkeakoulut on ryhmitelty alueellisiin klustereihin. Klustereilta odotetaan muun muassa yhteiseen opintosuunnitteluun perustuvia yhteisiä opintopolkuja, yhteisiä teknisiä järjestelmiä ja palvelurakenteita. Yhteenliittymillä tavoitellaan korkeakoulujen tehokkaampaa yhteistyötä, laadukkaampaa opetusta ja oppimista, koordinoitumpaa koulutustarjonnan suunnittelua tehokkaampia ja vaikuttavampia palveluita sekä joustavampia opintopolkuja opiskelijoille. Neljä teknologian instituuttia valmisteleekin sulautumista, jolloin uusi kokonaisuus saisi yliopiston aseman.

Myös Hollannissa yliopistot ja ammattikorkeakoulut (Hoger Beroepsonderwijs) ovat muodostaneet yhteisiä konsortioita, joita on perusteltu muun muassa tehokkuudella, opiskelijoiden paremmilla mahdollisuuksilla liikkua korkeakoulusektoreiden välillä sekä yhteistyön lisäämisellä.

Korkeakoulujen yhdistymisiä koskeneiden tutkimusten mukaan esimerkiksi Yhdistyneen Kuningaskunnan osalta noin 90 % yhdistymisistä voidaan katsoa onnistuneiksi. Ennakoitujen tulosten lisäksi yhdistymiset ovat tuoneet mukanaan myös ennakoimattomia seurauksia, jotka ovat kuitenkin voineet olla strategisesti merkittäviä.

Kansainvälisten kokemusten perusteella yliopistot, jotka ovat päättäneet yhdistää toimintansa, ovat saaneet yhdistymisestä selkeitä hyötyjä. Etuja ovat olleet muun muassa aiempaa laajempi ja laadukkaampi koulutustarjonta ja opiskelijoiden joustavammat opiskelumahdollisuudet. Myös tutkimustoimintaa on yhdistymisten kautta syntyneissä uusissa yliopistoissa pystytty vahvistamaan. Yhdistymishankkeet ovat merkinneet muutoksia yliopistojen hallintoon ja organisaatioon ja vieneet samalla johtamista ammattimaisempaan suuntaan. Uudet yliopistot ovat saavuttaneet alueellaan entisiä yliopistoja vahvemman aseman. Ne ovat pystyneet myös rakentamaan vahvemmat yhteydet sidosryhmiin. Uusien yliopistojen vetovoima on myös ollut entisiä yliopistoja parempi. Kokemusten perusteella yhdistyneiden yliopistojen resurssit on saatu entistä parempaan käyttöön.

Opetusyhteistyö, koulutuksen siirto ja hallintokieli

Suomalainen tutkinnonanto-oikeuteen ja koulutusvastuuseen, jolla tarkoitetaan sekä oikeutta että velvollisuutta tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämiseen, perustuva sääntely ja käytäntö ovat poikkeuksellisia kansainvälisessä vertailussa. Korkeakoulujen oikeus perustaa uusia tutkinto-ohjelmia ja näihin liittyvä sääntely vaihtelee eri Euroopan maissa. Yleistä kuitenkin on, että oikeus antaa tutkintoja sekä perustaa ja ylläpitää näihin johtavia tutkinto-ohjelmia on oikeus, jonka korkeakoulu saa hakemuksesta ja läpäistyään ulkoisen arvioinnin tai akkreditoinnin. Kysymys siitä, mitä opetusta korkeakoulun on itse järjestettävä täyttääkseen koulutusvastuunsa, ei tämän vuoksi ole relevantti useimmissa maissa. European University Associationin tekemän kartoituksen mukaan enemmistö Euroopan maista vaatii tutkinto-ohjelman arvioinnin tai akkreditoinnin ennen sen käynnistämistä tai se voi olla ehto julkiselle rahoitukselle. Myös korkeakoulujen yhteistyönä toteuttamat ohjelmat käyvät läpi akkreditoinnin tai arvioinnin. Esimerkiksi Ruotsissa Universitetskanslersämbetet (UKÄ) myöntää luvan uusille tutkinnonanto-ohjelmille arvioinnin perustella. Arviointipaneeli tarkastelee muun muassa henkilökunnan osaamista, korkeakoulun infrastruktuuria ja opetusjärjestelyitä. Maat, joissa korkeakouluilla on täysi autonomia perustaa tutkintoon johtavia ohjelmia omalla päätöksellään, ovat vähemmistössä. Sen sijaan useimmissa Euroopan maissa korkeakoulu voi omalla päätöksellään lakkauttaa tutkinto-ohjelman. Ruotsissa UKÄ voi myös peruuttaa korkeakoulun tutkinnonanto-oikeuden, jos korkeakoulun tutkinto-ohjelma ei arvioinnin perusteella tuota riittävän tasoista osaamista.

Korkeakoulujen hallintokielen sääntely perustuu perustuslain 17 §:ssä turvattujen kielellisten oikeuksien toteuttamiseen. Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan ehdotuksen kannalta kansainvälinen kehitys on vähämerkityksellistä.

3 Nykytilan arviointi

Tampere3

Suomen korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää on uudistettu merkittävästi viime vuosina. Keskeisimpiä uudistuksia ovat olleet uusi yliopistolaki vuonna 2009 ja uusi ammattikorkeakoululaki vuonna 2014. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksilla on pyritty vahvistamaan korkeakoulujen toimintaedellytyksiä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Yliopistouudistuksen keskeiset tavoitteet kytkeytyivät yliopistojen toimintakyvyn ja reagointiherkkyyden parantamiseen, rahoituspohjan monipuolistamiseen, kansainvälisen tutkimusrahoituksen ja kansainvälisten yhteistyömahdollisuuksien entistä parempaan hyödyntämiseen sekä resurssien kohdentamiseen yliopistojen strategisiin painoaloihin. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa tutkimus- ja opetustoiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä yliopistojen roolia innovaatiojärjestelmässä.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteet olivat samansuuntaiset ottaen kuitenkin huomioon ammattikorkeakoulusektorin rooli ja tehtävät korkeakoulujärjestelmässä. Pyrkimyksenä oli luoda lainsäädännölliset puitteet ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakouluille, jotka olisivat kansainvälisesti arvostettuja, itsenäisiä ja vastuullisia osaajien kouluttajia, alueellisen kilpailukyvyyn rakentajia, työelämän uudistajia ja innovaatioiden kehittäjiä.

Myös tutkimusrahoitus- ja tutkimuslaitosjärjestelmiä on uudistettu tavoitteena edistää monitieteistä, korkeatasoista ja yhteiskunnan kannalta relevanttia tutkimusta.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen uudistettu asema ja organisointi korostavat korkeakoulujen strategisen johtamisen merkitystä ja mahdollisuuksia. Toimintaympäristön yhä nopeammat muutokset ja pitkän tähtäimen tavoitteiden asettaminen edellyttävät korkeakouluilta vahvaa strategista johtamista. Korkeakoulujen itsenäinen taloudellinen asema ja siihen liittyvä vastuu korostavat myös talousjohtamisen merkitystä. Sisäinen organisoituminen, johtamisjärjestelmät ja -osaaminen sekä sidosryhmäyhteistyö ovat keskeisiä tekijöitä korkeakoulujen menestyksen kannalta. Muutosten toteuttamisessa korkeakoulujen ylimmällä johdolla on keskeinen asema.

Toteutetuilla yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksilla on luotu edellytyksiä rakenteelliseen uudistumiseen ja toimintaympäristön muutoksiin vastaamiseen. Korkeakoulujen muuttuva toimintaympäristö on edellyttänyt korkeakoulujärjestelmän rakenteellista kehittämistä. Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen on edennyt viime vuosina yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen omien strategioiden ja kehittämislinjojen pohjalta. Toimenpiteillä on tähdätty opetuksen ja tutkimuksen laadun parantamiseen sekä korkeakoulujen alueellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseen.

Yliopistouudistuksen vaikutuksista vuonna 2016 julkaistun arvioinnin mukaan yliopistolain muutoksen myötä yliopistojen johtamisessa on käynnistynyt merkittävä rakenne- ja kulttuurimuutos. Yliopistojen taloudellinen ja hallinnollinen autonomia on vahvistunut, mutta uudistuksen mahdollisuuksia ei ole vielä täysimääräisesti hyödynnetty. Autonomia on kasvattanut jossain määrin yliopistojen taloudellista liikkumatilaa. Yliopistot ovat myös tehostaneet toimintansa seurantaa ja talouskontrollia. Itsenäinen henkilöstöpolitiikka on mahdollistanut joustavamman ja strategisemman henkilöstöresurssien suunnittelun. Yliopistojen johtamisjärjestelmästä on tullut johtajakeskeisempi. Toimivallan keskittyminen yliopiston ja yksiköiden johtajille on mahdollistanut nopeammin toimivan ja joustavamman päätöksentekorakenteen, mutta samalla yliopistoyhteisö on etäännyttänyt päätöksenteosta. Yliopistokollegion rooli on monissa yliopistoissa epäselvä ja jäsentymätön. Hallituksen ulkopuoliset jäsenet ovat arvioinnin mukaan lisänneet yliopistojen vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan kanssa ja vaikuttaneet myönteisesti yliopistojen strategiseen johtamiseen. Arvioinnin mukaan yliopistojen profiloitumisen edellytykset ovat kasvaneen autonomian myötä parantuneet, mutta rakenteelliset uudistukset ovat toistaiseksi edenneet hitaasti.

Useiden kansainvälisten korkeakoululaitosta ja innovaatiojärjestelmää koskevien arvioiden mukaan Suomen korkeakouluverkko on edelleen liian sirpaleinen. Korkeakoulujärjestelmämme kehittämisen haasteita ovat korkeakoulujen suuri määrä, monet pienet yksikkörakenteet ja resurssien tarpeeton hajautuminen. Opettaja- ja tutkijamäärältään pienet yksiköt ovat sekä opetuksen että tutkimuksen suhteen haavoittuvaisia ja pienestä koosta johtuen resurssit laadun kehittämiseen ovat vähäiset. Laadukkaiden ja vaikuttavien korkeakoulujen ja korkeakouluyksiköiden lähtökohtana on kyky tehdä myös monitieteistä ja ilmiölähtöistä tutkimusta. Tällaisilla yksiköillä on edellytykset päästä mukaan ja menestyä globaaleissa osaamisverkostoissa.

Merkittävistä panostuksista huolimatta Suomen tieteen taso ei ole noussut odotetusti. Huippuja on vähän ja tutkimustulosten hyödyntäminen on riittämätöntä. Suomi uhkaa jäädä jälkeen muista edistyneistä tiedemaista. Korkeakoulujärjestelmäämme koskevien kansainvälisten arviointien mukaan myönteisestä kehityksestä huolimatta Suomen korkeakoulujärjestelmä on edelleen ohuesti kansainvälistynyt ja verkottunut. Korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän puutteet heijastuvat ongelmina muun muassa osaamisen kaupallistamisessa ja uusien

työpaikkojen luomisessa. Heikkoutena on myös nähty vähäinen yhteistyö yliopisto- ja ammatikorkeakoulusektorien välillä. Yhteistyön esteenä on katsottu olevan muun muassa lainsäädäntö, joka ei mahdollista syvempää korkeakoulusektorien välistä yhteistyötä.

Talouden ja työmarkkinoiden kehitys sekä tiedon tuotannossa ja hyödyntämisessä tapahtuneet muutokset edellyttävät uudenlaisia toimintatapoja kansallisen kilpailuedun varmistamiseksi. Maailmanlaajuisesti keskeisinä korkeakoulujen kehittämistrendeinä nähdään muun muassa opetuksen ja tutkimuksen yhteyden vahvistaminen, opetuksen ja oppimisen uudistuvat tavat, opetuksen laatuun panostaminen ja työelämäyhteyksien vahvistaminen. Maailmanlaajuisen huippuyliopistotatuksen tavoittelemisen rinnalla korkeakoulujen tulisi tehdä myös alueellista yhteistyötä ja vaalia myös kansallisia ja kulttuurisia erityispiirteitä.

Tampereen seutu on Suomen valmistavan teollisuuden keskus. Alueella on myös vahvaa high-tech –valmistusta mm. biomateriaaleissa sekä laser- ja puolijohdeteknologiassa. Pirkanmaan teollisuuden liikevaihto oli vuonna 2014 yhteensä 10 miljardia euroa ja se työllisti noin 42 500 henkilöä. Viennin arvo oli 5 miljardia euroa. Seutu on merkittävä teollisuuden tuotekehityskeskittymä. Tampereella on tavoitteena vahvistaa valmistavan teollisuuden digitalisaatiosta syntyvää kasvua panostamalla osaamis pohjan uudistamiseen ja hyödyntämiseen. Tampereen kaupunkiseudun strategiat korostavat uudistumista, osaamisen merkitystä sekä innovaatioyhteistyötä. Alueen menestyksen nähdään pohjautuvan vahvasti osaamiseen. Alueiden älykkään erikoistumisen strategioiden mukaan Pirkanmaan alueen osaamiskärkiä ovat terveysteknologia, biotalous ja älykkäät koneet. Tampereen kaupunkiseutu on myös vahva terveyden, liikunnan ja yhteiskunnallisen tutkimuksen sekä terveysteknologian osaamiskeskittymä.

Pirkanmaan osuus Suomen väestöstä on 10 % ja alueen väestön ennustetaan kasvavan lähi-vuosikymmeninä. Pirkanmaan elinkeinorakenteessa teollisen toiminnan ja alkutuotannon merkitys arvioidaan jatkossakin suhteessa vähenevän ja yhteiskunnallisten palvelujen merkityksen kasvavan. Työvoiman tarpeen ennustetaan Pirkanmaalla kasvavan eniten terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen, koulutuksen sekä tukku- ja vähittäiskaupan alueella, lisäksi suhteellisesti suurimpia kasvunäkymiä on rakentamisessa.

Tampereen alueen korkeakouluilla on ollut viime vuosikymmeninä keskeinen rooli seudun elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn kannalta. Alueella on vahva koulutusinfrastruktuuri. Vahvoja aloja ovat mm. ICT-, ohjelmisto- ja tuotantoteknologia. VTT on keskittämässä valmistavan teollisuuden osaamisensa ja tutkimustoimintansa Tampereelle. Tampereen kolmen korkeakoulun, erityisesti TAMK:n ja TTY:n painoaloilla ja profiloitumistoimilla on selkeä yhteys alueen osaamiskärkiin. Osaamisen uudistaminen ja hyödyntäminen sekä kansainvälisen kilpailukyvyn kehittyminen edellyttävät kuitenkin uudenlaisia rakenteita. Perinteiset korkeakoulujen erillisyyteen perustuvat rakenteet eivät toimi parhaalla mahdollisella tavalla uuden tiedon tuottamisessa, tieteen ja tutkimuksen harjoittamisessa tai tutkimustulosten hyödyntämisessä.

Tampereen yliopiston tutkintomäärät suhteessa opetus- ja tutkimushenkilöstön määrään ovat suuret. Yliopisto on vetovoimainen ja sen opintoprosessit toimivat tunnuslukujen perusteella pääosin hyvin. Yliopistossa on kuitenkin myös paljon opiskelija- ja tutkintomääriltään pieniä koulutuksia. Huolena on, että näillä aloilla ei nykyrakenteissa muodostu alan kehittymisen kannalta riittävän vahvoja osaamiskokonaisuuksia. Tampereen yliopisto on määritellyt vahvuusaloikseen ihmisen ja teknologian vuorovaikutuksen, julkisrahoitteiset palvelut ja julkisen ja yksityisen sektorin rajapinnan sekä kulttuurin, tiedon ja yhteiskunnan muutoksen. Suomalaisen yliopistojen joukossa Tampereen yliopisto on selkeimmin keskittynyt yhteiskuntatieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Se tuottaa tällä alalla Helsingin yliopiston ohella eniten tutkintoja Suomessa. Yliopiston vahvuutena on myös lääke- ja terveystieteet. Suomen Akatemian Tieteen tila 2014 –vertailun mukaan Tampereen yliopiston merkittävimmät julkaisutoiminnan alat verrattuna muihin yliopistoihin olivat kliininen lääketiede ja terveystieteet sekä informaatiotieteet. Tampereen yliopistossa on joitakin kansainvälisesti korkean tason tutkimusaloja. Yliopisto menestyy kilpailussa tutkimusrahoituksessa valtakunnallista keskiarvoa paremmin lääketieteessä ja terveystieteissä. Tampereen yliopisto on osallisena neljässä Suomen Akatemian huippuyksikössä lääketieteessä, sosiaalitieteissä ja historiassa. Yliopisto saa

ERC-rahoitusta lääketieteessä ja psykologiassa. Julkaisutoiminnan määrässä yliopisto ei sijoitu maan kärkijoukkoon.

Tampereen teknillisestä yliopistosta tulee opetus- ja tutkimushenkilöstön määrään suhteutettuna runsaasti tutkintoja, mutta tutkintojen läpäisy on kuitenkin teknillistieteellisen alan valtakunnallista keskiarvoa heikompi. Yliopisto on profiloitunut vahvistamaan teollisen liiketoiminnan kehittämisedellytyksiä yritys yhteistyön avulla. Tampereen teknillinen yliopisto on määritellyt vahvuusaloikseen digitaalisen toimintaympäristön, energia- ja ekotehokkuuden, terveysteknologian sekä valoon perustuvat teknologiat. Tampereen teknillisen yliopiston merkittävimmät julkaisutoiminnan alat ovat sähkötekniikka ja materiaalitekniikka. Yliopisto menestyy kilpaillussa tutkimusrahoituksessa teknillistieteellisen alan valtakunnallista keskiarvoa heikommin lukuun ottamatta muutamaa tieteenalaa. Tampereen teknillinen yliopisto on osallisena kolmessa Suomen Akatemian huippuyksikössä. Yliopisto saa ERC-rahoitusta materiaali- tekniikassa sekä tietojenkäsittelyssä ja informaatiotieteissä.

Tampereen ammattikorkeakoulun profiili rakentuu hyvinvoinnin ja terveyden, oppimisen ja luovuuden sekä talouden ja tuotannon osaamiselle. Tampereen ammattikorkeakoulu on määritellyt vahvuusaloikseen energiatehokkaan ja terveellisen rakennetun ympäristön, kehittyvän pedagogisen osaamisen, sosiaali- ja terveyspalvelujen uudet toimintamallit, yrittäjyyden ja uuden liiketoiminnan sekä älykkäät koneet ja laitteet. Tampereen ammattikorkeakoulu on merkittävä kouluttaja tekniikan alalla sekä sosiaali- ja terveysalalla. Ammattikorkeakoulun vahvuudet tekniikan alalla ovat prosessi- ja materiaalitekniikkaan sekä rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, jotka kytkeytyvät myös Tampereen teknillisen yliopiston profiloitumisaloihin. Ammattikorkeakoulun TKI-toiminta on tutkimushenkilöstön määrän, tutkimusrahoituksen ja tutkimusmenojen osalta vaatimattomalla tasolla ammattikorkeakoulun kokoon verrattuna.

Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat tiivistäneet tutkimusyhteistyötään viime vuosina. Yliopistojen profiloitumisrahoituksen hauissa yliopistot ovat jo vahvistaneet yhdistymisen edellyttämää perustaa tutkimuksen näkökulmasta erityisesti biotieteiden ja lääketieteellisen teknologian alueella. Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu ovat sopimuksella mahdollistaneet sen, että opiskelijat voivat erillisen opinto-oikeuden perusteella suorittaa opintoja kaikista kolmesta korkeakoulusta.

Kaikkien kolmen korkeakoulun taloudelliset toimintaedellytykset ovat tilinpäätöstietojen ja tunnuslukujen valossa vakaat ja taloudenhoito näyttää perustuvan pitkäjänteiseen suunnitteluun, onnistuneeseen sijoitustoimintaan ja sopeuttamiskykyyn.

Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu arvioivat itse vuonna 2014 teettämänsä selvityksen perusteella, että tiiviimpi yhteistyö korkeakoulujen välillä edistäisi niiden toiminnan vaikuttavuutta. Selvityksen perusteella korkeakoulut päätyivät tavoittelemaan uudenlaisen korkeakoulukokonaisuuden muodostamista.

Opetusyhteistyö

Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa korkeakoulujen kieli- ja viestintäopintojen järjestämisen yhteistyönä tai hankkimisen toiselta korkeakoululta. Lisäksi korkeakoulujen välinen opetusyhteistyö on mahdollista muun muassa erillisten opinto-oikeuksien myöntämisestä koskevien sopimusten, opintojen hyväksilukua koskevan menettelyn ja yhteisten koulutusohjelmien kautta. Korkeakoulut voivat yhteistyössä tarjota opiskelijalle opintokokonaisuuksia, joilla opiskelija voi korvata omassa korkeakoulussa suoritettavia opintoja. Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa siis sen, että korkeakoulun itse järjestämää opetusta täydennetään yhteistyöjärjestelyillä ja –sopimuksilla. Voimassa olevan lainsäädännön vakiintuneen tulkinnan mukaan opiskelijan on kuitenkin voitava suorittaa koko tutkintonsa siinä yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa, mihin hänet on valittu, osallistumatta opetukseen toisessa korkeakoulussa. Nykyinen lainsäädäntö ei siten mahdollista järjestelyitä, joissa joku tai jotkut korkeakoulut vastaisivat jonkin osasuorituksen opetuksesta niin, että muu tai muut korkeakoulut luopuisivat

tutkintoon pakollisina kuuluvien suoritusten edellyttämästä opetuksesta tältä osin. Nykytila ei tältä osin mahdollista korkeakoulujen opetusresurssien tehokasta yhteiskäyttöä. Korkeakoulut eivät kykene järjestämään opetustaan kaikilta osin parhaalla mahdollisella, opiskelijoiden ja korkeakoulun edun mukaisella tavalla. Nykyiset opetuksen yhteistyömuodot ovat usein teknisesti monimutkaisia. Tästä on esimerkkinä esimerkiksi se, että opetuksen tosiasiallisesti antaa toinen korkeakoulu, mutta arvostelee tutkinnon myöntävän korkeakoulun henkilöstöön kuuluva opettaja. Opintojen hyväksilukumenettelystä aiheutuu runsaasti hallinnollista työtä. Korkeakoulut myös palkkaavat opetuksen mahdollistamiseksi toistensa henkilöstöä osa-aikaisiin ja määräaikaisiin työsuhteisiin, mistä aiheutuu ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Koulutuksen siirto

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen seurauksena korkeakoulut sopivat keskinäisestä työnjaostaan ja profiloituvat entistä selvemmin omille vahvuusaloilleen. Tämän seurauksena korkeakoulut myös luopuvat joistakin koulutusvastuistaan. Luopumisiin liittyy huomattavan pitkiä siirtymäaikoja, jotka johtuvat lainsäädännön vakiintuneesta tulkinnaasta, jonka mukaan korkeakoulun on tarjottava opiskelijalle tutkintoon johtava opetus niin kauan, kuin opiskelijalla on opiskeluoikeus korkeakoulussa. Siirtymäajoista ei siis ole säädetty erikseen, vaan opiskelijoiden opiskeluoikeus määräytyy yliopistolain 41 §:n ja ammattikorkeakoululain 30 §:n mukaisesti jokaisen yksittäisen opiskelijan kannalta erikseen. Yli kymmenen vuoden opiskeluoikeudet eivät ole harvinaisia. Lisäksi ennen lukuvuotta 2005–2006 aloittaneilla opiskelijoiden opiskeluoikeutta ei ole mitenkään rajoitettu. Nykysäännösten mahdollistamat pitkät siirtymäajat voivat olla ongelmallisia sekä korkeakoulujen että opiskelijoiden kannalta. Korkeakoulujen toiminnan suunnittelu ja laadukkaan opetuksen varmistaminen on vaikeaa ja kallista, kun siirtymäaika on pitkä eikä sen kestoa pystytä tarkkaan ennakoimaan. Nykytilanne, jossa siirtymäaikoja ei ole määritetty, on keskeinen korkeakoulujen työnjaon edistämistä ja rakenteellista kehittämistä vaikeuttava tekijä.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli on joko suomi tai ruotsi. Yksilön oikeus käyttää ammattikorkeakoulussa, muutoin kuin opetuksen yhteydessä, omaa äidinkieltään sen ollessa jompi-kumpi Suomen kansalliskielistä (suomi tai ruotsi) määräytyy kielilain perusteella. Kielilain säännökset soveltuvat huonosti ammattikorkeakouluihin, jotka eivät olen sen paremmin valtion viranomaisia kuin kunnallisia viranomaisia. Erityisen hankala yksilön oikeuksien kannalta on kielilain 10 §:n tulkinta, joka ei sanamuotonsa perusteella näyttäisi tarjoavan opiskelijalle oikeutta käyttää omaa kieltään (suomea tai ruotsia) häntä koskevan asian käsittelyssä ammattikorkeakoulussa. Yksilön oikeus käyttää suomea tai ruotsia omassa viranomaisasiassaan on siten epäselvä. Yliopistojen osalta asiasta on säädetty yliopistolaissa, jonka mukaan jokaisella on oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällään kielellä. Säännös täyttää hyvin perustuslain vaatimuksen, jonka mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla.

4 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1. Esityksen tavoitteet

Yliopistolaitoksen pitkäjänteisen uudistamisen tavoitteita ovat olleet yliopistojen parempi kyky reagoida toimintaympäristön muutoksiin, rahoituspohjan monipuolistaminen, parempi kyky kilpailla kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta, yhteistyön tekeminen muiden suomalais-

ten ja ulkomaisten yliopistojen sekä tutkimuslaitosten kanssa, resurssien kohdentaminen huippututkimukseen ja strategiaan painoaloihin, tutkimus- ja opetustoiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen sekä yliopistojen roolin kehittäminen osana innovaatiojärjestelmää.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman tavoitteena on kehittää Suomesta koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa. Hallituksen tavoitteena on koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen lisääminen, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen, koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden lisääminen sekä oppimisympäristöjen modernisoiminen digitalisaatiota ja pedagogiikan kehittämistä hyödyntämällä. Hallitusohjelman tavoitteena on lisäksi selkeyttää korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten profiloitumista ja työnjakoa sekä lisätä niiden välistä yhteistyötä, jotta osaamista saadaan koottua kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi.

Esityksen tavoitteena on tukea yllä mainittujen tavoitteiden toteutumista luomalla Tampereelle vahva korkeakoulukokonaisuus, mahdollistamalla kaikkien korkeakoulujen opetukseen liittyvää yhteistyötä ja selkeyttämällä koulutuksen lakkauttamisen menettelyitä.

Tarkoituksena on muodostaa Tampereelle kansainvälisesti arvostettu työelämää ja suomalaista yhteiskuntaa kehittävä korkeakoulukokonaisuus. Kokonaisuus muodostuisi yhdistyvistä Tampereen yliopistosta ja Tampereen teknillisestä yliopistosta sekä näin syntyvän uuden yliopiston pääosin omistamasta ammattikorkeakoulusta. Uusi yliopisto ja ammattikorkeakoulu olisivat strategisesti yhtenäisesti johdettu kokonaisuus (Tampere3), jolle rakentuisi yhteinen identiteetti. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu toimisivat tiiviissä yhteistyössä toistensa sekä alueen elinkeinoelämän ja julkisten palveluiden tuottajien kanssa. Tampereen kaupunkiympäristö olisi korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen laboratorio. Tavoitteena on Tampereen alueen elinkeinorakenteen ja yritystoiminnan uudistaminen sekä kilpailukykyyn vahvistaminen kansallisesti ja kansainvälisesti. Uudistuksella pyritään luomaan Tampereelle kansainvälisesti korkeatasoinen tutkimusyliopisto, jonka toiminnassa korostuvat tutkimusaloja (mm. terveys, tekniikka, yhteiskunta) ylittävä toiminta ja vuorovaikutus työelämän kanssa.

Korkeakoulukokonaisuuden muodostamisella tavoitellaan parannusta erilaisten korkeakouluopintojen suorittamismahdollisuuksiin. Tämä lisäisi opintopolkujen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja lyhentäisi opiskelun kokonaisaikaa. Monimuotoisen ja vahvan korkeakoulukokonaisuuden toivotaan houkuttelevan kansainvälisiä tutkijoita, opettajia, asiantuntijoita ja opiskelijoita. Lisääntyvä kansainvälisyys parantaisi koulutuksen ja tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta. Ehdotus on Suomen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämislinjausten (Yhteistyössä maailman parasta, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:11) mukainen. Se vahvistaisi korkeakoulutuksen laatua ja edelläkävijyyttä mahdollistamalla kansainvälisesti vetovoimaisen osaamiskeskittymän rakentuminen erityisesti Tampereelle, jossa painopiste olisi työelämälähtöisen oppimisen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittämisessä yhteistyössä laboratoriona toimivan kaupungin kanssa.

Korkeakoulujen opetusyhteistyötä koskevan esityksen tavoitteena on niin ikään parantaa opetuksen laatua ja kansainvälisestikin vetovoimaisten osaamiskeskittymien syntymistä vahvistamalla kaikkien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia opetusyhteistyöhön toisten korkeakoulujen kanssa. Korkeakouluilla ei olisi enää velvoitetta antaa päällekkäistä opetusta koulutusvastuusta johtuen, vaan opetuksen hankkiminen toiselta korkeakoululta vapauttaisi korkeakoulun velvoitteesta antaa vastaavaa opetusta opiskelijoilleen. Ehdotus mahdollistaisi korkeakoulujen nykyisten voimavarojen entistä tehokkaamman hyödyntämisen korkeakoulujen omilla päätöksillä. Tavoiteltu seuraus olisi opetuksen parempi laatu ja taloudellisuus. Ehdotus mahdollistaisi nykyistä selkeämmät osaamiskeskittymät ja korkeakoulujen vahvemman profiloitumisen osaamisaloillaan. Ehdotuksella pyritään myös tukemaan yhteistyölähtöisen toimintatavan kehittämistä korkeakouluissa. Ehdotuksen toivotaan kehittävän opetussuunnittelun laatua ja tukevan korkeakoulujen välisten osaamiskokonaisuuksien muodostumista sekä infrastruktuurien yhteiskäyttöä. Ehdotuksella pyritään myös vähentämään nykyisiin opetusyhteistyöjärjestelyihin liittyvää byrokratiaa, kuten hyväksilukumentteilyitä sekä turhaa tilapäiseen työsuhteeseen ottamista.

Myös koulutuksen lakkauttamista ja siihen liittyvää korkeakoulujen yhteistyöstä koskevan säännöksen tavoitteena on korkeakoulujen työnjaon ja rakenteellisen kehittämisen edistäminen. Säännös määritteli siirtymäajan, joka mahdollistaisi koulutuksen tosiasiallisen päättämisen kohtuullisessa, ennakolta määrätynä ajankohtana. Samalla opiskelijoille turvattaisiin kolmen vuoden siirtymäaika, jonka puitteissa he saisivat jatkaa opintojaan kotikorkeakoulussaan koulutuksen lakkauttuspäätöksestä huolimatta. Opiskelijoiden siirtymisen nopeus voi nykyisin vaihdella merkittävästi riippuen siirtymän järjestelyistä ja opiskelijoiden suhtautumisesta siihen. Kuitenkin koulutuksen siirtymisestä päätettäessä korkeakoulun opiskelijamäärä ja kyseistä koulutusta antava opetushenkilöstön määrä vähenevät voimakkaasti. Tällä voi olla kielteisiä vaikutuksia koulutuksen laadukkaan järjestämisen edellytyksiin. Siirtymäajan rajaaminen kolmeen vuoteen olisi sekä yliopistojen että niiden henkilöstön ja opiskelijoiden etu. Säännös tukisi yliopistojen rakenteellisen kehittämisen toimia ja takaisi kohtuullisen ja tarkkarajaisen siirtymäajan sekä opiskelijoille että yliopistoille. Se koskisi kaikkia alemmaa tai ylempää korkeakoulututkintoa tai jatkotutkintoa opiskelevia.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskeva säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että se turvaa yliopistolain tavoin yksilön oikeuden käyttää omaa kieltään omassa asiassaan. Säännös ei vaikuttaisi korkeakoulujen opetuskielen. Uudistus on tarpeen ennen kaikkea ammattikorkeakouluopiskelijoiden perustuslailla turvattujen kielellisten oikeuksien varmistamiseksi. Samalla se tukee mahdollisuutta hankkia opetusta myös korkeakoululta, jonka hallintokieli on eri kuin tutkinnon myöntävällä korkeakoululla.

4.2. Toteuttamisvaihtoehdot

Tampere3

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun jatkaminen itsenäisinä korkeakouluina merkitsisi luvuissa 1 (Nykytila) ja 3 (Nykytilan arviointi) kuvatun tilanteen säilymistä. Korkeakoulut voivat tiivistää yhteistyötään koulutuksessa, tutkimuksessa ja niiden tukipalveluissa keskinäisin sopimuksin, mutta ne eivät saavuttaisi kaikkia yhteisten johtamisen ja resurssien käytön etuja. Korkeakoulut menettäisivät sen kehitystä mahdollistavan muutosvoiman, joka liittyy yhteisen korkeakoulukokonaisuuden rakentamiseen.

Esityksestä poiketen Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu voitaisiin yhdistää yhdeksi korkeakouluksi, joko yliopistoksi tai kokonaan uudelleenkorkeakouluksi. Tällainen uudistus merkitsisi puuttumista nykyisen korkeakoulujärjestelmän perusteisiin. Tällöin luovuttaisiin instituutioihin perustuvasta kahden erillisen korkeakoulusektorin järjestelmästä (ns. duaalimalli). Sama korkeakoulu voisi tuottaa sekä ammatillisesti painottuneita ammattikorkeakoulututkintoja että tieteellisesti painottuneita yliopistotutkintoja. Ratkaisulla voitaisiin luoda Tampereelle yksi suuri korkeakoulu, parantaa näin resurssien tehokasta käyttöä ja edistää muita tämän esityksen mukaisia tavoitteita. Kyseinen korkeakoulu poikkeaisi kuitenkin muista suomalaisista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, ellei vastaavaa yhdistymistä sallittaisi myös muille yliopistoille ja ammattikorkeakouluille. Kahden rinnakkaisen korkeakoulusektorin järjestelmällä on Suomessa pyritty turvaamaan se, että korkeakoulut tuottavat yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeisiin erilaista osaamista ja että tutkintorakenne pysyy selkeänä.

Tampereen yliopisto on julkisoikeudellinen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto on säätiöyliopisto. Yliopistoja yhdistettäessä tulee siten valita uuden yliopiston oikeushenkilötyyppi. Kumpikin oikeushenkilötyyppi turvaa perustuslain 123 §:ssä säädetyn yliopistojen autonomian. Kummassakin oikeushenkilötyypissä yliopistoyhteisö valitsee yliopiston hallituksen jäsenet ja on edustettuna myös muissa yliopiston toimielimissä. Yliopistolain mukaisten oikeushenkilötyyppien olennaisena erona on, että säätiöyliopiston perustajina ovat olleet valtioon lisäksi monet muut yhteiskuntaelämää edustavat tahot, joilla on oikeus esittää ehdokkaita

yliopiston hallitukseen. Tampereen teknillisen yliopiston sulauttaminen osaksi uutta julkisoidellista yliopistoa olisi vaikeasti toteutettavissa siten, että Tampereen teknillisen yliopiston valtion ulkopuolisten perustajien panostukset ja mukanaolo uudessa yliopistossa huomioitaisiin. Käytännössä Tampereen teknillisen yliopiston perustajien asema ja siihen liittyvä oikeus hallituksen jäsen ehdokkaiden nimeämiseen päättyisivät. Lisäksi tulisi päättää perustajien Tampereen teknilliseen yliopistoon luovuttaman pääoman kohtalosta. Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistyessä uudeksi säätiöyliopistoksi Tampereen teknillisen yliopiston perustajien asema ja siihen liittyvät oikeudet ovat helpommin säilytettävissä. Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat sitoutuneet säätiöyliopistomalliin.

Opetusyhteistyö

Opetusyhteistyö on esityksessä rajattu korkeakoulujen keskeiseksi. Vaihtoehtoina olisi joko sen rajaaminen vain yliopistojen väliseksi ja ammattikorkeakoulujen väliseksi tai laajentaminen koskemaan opetuksen hankkimista myös muilta tahoilta kuin korkeakouluilta. Omasta koulutuksesta luopumiseen oikeuttavan opetusyhteistyön tai hankinnan rajaaminen kummankin korkeakoulusektorin sisälle olisi epätarkoituksenmukaista. Esityksessä tavoiteltavia synergiaetuja ei saavutettaisi tässä vaihtoehdossa. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut muodostavat yhdessä Suomen korkeakoululaitoksen. Ammattikorkeakoulut ja yliopisto toimivat usein samoilla paikkakunnilla ja niiden henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja myös yksittäisten opintojaksojen osaamistavoitteet ovat monelta osin yhteneväiset. Kun otetaan huomioon, että opiskelijan oikeuksia koskeva sääntely on korkeakoulusektoreiden välillä yhdenmukaista, ei perustetta rajata yhteistyötä vain osaan korkeakoululaitosta ole. Ehdotuksen laajentaminen koskemaan korkeakoulun oikeutta luopua omasta opetuksestaan esimerkiksi yritykseltä tai muulta yhteisöltä hankittavan opetuksen perusteella olisi ongelmallinen korkeakouluopetuksen julkis-oikeudellisen luonteen, opiskelijoiden oikeusturvan sekä opetuksen laadun varmistuksen kannalta. Ehdotus korkeakoulun oikeudesta luopua omasta opetuksestaan toiselta korkeakoululta hankittavan opetuksen perusteella on katsottu tässä vaiheessa toteuttamiskelpoiseksi suomalaisten korkeakoulujen kesken. Tällöin voidaan sopia yhteneväisistä käytännöistä opiskelijoiden opiskeluoikeuksia ja korkeakoulujen tekemiä hallintopäätöksiä koskien.

Asian valmisteluvaiheessa on tutkittu mahdollisuuksia rajata oikeus opetuksen hankkimiseen koskemaan vain joitakin tiettyjä opintoja. Tällaisen rajauksen on ajateltu voivan korvata ehdotukseen sisältyvän vaatimuksen siitä, että yliopiston tulee antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Rajauksen tekeminen on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi ja epätarkoituksenmukaiseksi. Tutkintoon johtaviin opintoihin voi kuulua useanlaisia opintoja kuten perus-, aine- ja syventäviä opintoja, perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja sekä monitieteisiä opintokokonaisuuksia. Osaamisvaatimuksiltaan yhteneväisiä opintokokonaisuuksia voi olla sekä erityyppisissä opinnoissa että eri tutkinnoissa. Paras tietämys siitä, mitä opetusta voidaan hankkia toiselta korkeakouluilta ja mitä ei, on korkeakouluilla itsellään.

Ehdoksi on kuitenkin asetettu vaatimus siitä, että opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoille sekä vaatimus siitä, että korkeakoulu antaa itse pääosan kunkin koulutusvastuunsa mukaisen tutkinnon ja alan opetuksesta itse. Tästä vaatimuksesta seuraa, että hankittavien osaamiskokonaisuuksien osaamistavoitteiden pitää olennaiselta osin vastata toisiaan tutkinnon myöntävässä ja opetuksen antavassa korkeakoulussa. Tieteelliseen tai taiteelliseen jatkotutkintoon johtavassa koulutuksessa todennäköisimmät yhdenmukaisuudet osaamistavoitteissa ovat toisen yliopiston tohtorinkoulutuksessa ja ylempään korkeakoulu-tutkintoon johtavissa opinnoissa toisen yliopiston vastaavista opinnoista. Yhteneväisyyksiä esiintyy kuitenkin myös eri tutkinnon tasoilla, korkeakoulusektoreiden välillä ja opintojen muusta luokittelusta riippumatta. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista asettaa opintojen hallinnolliseen luokitteluun perustuvia rajoituksia opetuksen hankkimiselle tai järjestämiselle

yhteistyönä toisen korkeakoulun kanssa. Korkeakoulun velvollisuus antaa pääosa koulutusvastuuseen kuuluviensa tutkintojen ja alojen opetuksesta itse perustuu puolestaan siihen, että näin valtiolla säilyy mahdollisuus tosiasiallisesti määrätä siitä, mitä koulutuksia kukin korkeakoulu antaa. Korkeakoulu ei voi omalla päätöksellään supistaa tai laajentaa koulutusvastuutaan ulkoistamalla sen opetus kokonaisuudessaan toiselle korkeakoululle. Säännös on tarpeen myös opetuksen laadun varmistamiseksi. Tutkinnon myöntävä korkeakoulu tarvitsee alan osaamista myös opetusta hankkiessaan. Alan osaaminen säilyy korkeakoulussa vain, jos se antaa itse riittävän määrän alan opetusta.

Koulutuksen siirto

Koulutuksen siirron osalta voitaisiin säätää myös joko lyhemmästä tai pidemmästä siirtymäajasta, jonka opiskelija saa jatkaa opintojaan omassa korkeakoulussaan. Ehdotettavaa kolmea vuotta lyhyempi määräaika (esimerkiksi vuosi tai kaksi vuotta) olisi korkeakoulujen ja niiden kehittämisen edun mukaista. Ehdotuksessa on kuitenkin haluttu korostaa opiskelijan näkökulmaa ja luottamuksen suojaa, jota kolmen vuoden siirtymäaika tukee.

Sääntelyratkaisua, jossa opiskelija saisi valita korkeakoulun, johon hän siirtyisi, ei ole mahdollinen, koska se loukkaisi yliopistojen perustuslain 123 §:n mukaista itsehallintoa. Yliopiston oikeus valita omat opiskelijansa kuuluu itsehallinnon ytimeen.

4.3. Keskeiset ehdotukset

Tampere3

Esityksessä ehdotetaan, että Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyisivät x yliopistoksi vuoden 2019 alusta lukien. Yhdistyvien yliopistojen opiskelijat ja henkilöstö siirtyisivät x yliopistoon.

Yliopistojen yhdistyminen toteutettaisiin siirtämällä yhdistyvien yliopistojen tehtävät, henkilöstö, varallisuus sekä muut oikeudet ja velvollisuudet 20.4.2017 perustetulle Tampereen korkeakoulusäätiölle (ks. yllä kohta 1.3). X yliopisto saisi yliopistoasemansa tähän esitykseen sisältyvällä yliopistolain 1 §:n muutoksella siten, kuin tähän esitykseen sisältyvässä erillisessä voimaantulolakiin säädettäisiin. Uusi yliopisto aloittaisi toimintansa 1.1.2019. Voimaantulolaki sisältäisi säännökset uuden yliopiston ja sen ylioppilaskunnan järjestäytymisestä ja siirtymäkauden toimivaltuuksista sekä säännökset yhdistyvien yliopistojen tehtävien, henkilöstön, varallisuuden sekä muiden oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisestä x yliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle. TTY-säätiöltä edellytettäisiin lisäksi säätiölain (487/2015) 11 luvun mukaisia sulautumistoimia.

Esitykseen liittyen Tampereen kaupunki Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistajana on päättänyt luovuttaa Tampereen ammattikorkeakouluosakeyhtiön kaupungin omistuksessa olevat osakkeet X yliopistolle. X yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu muodostaisivat strategisella tasolla yhtenäisesti johdetun kokonaisuuden. Korkeakoulujen tarkoituksena on, että korkeakoulujen strategisia linjauksia valmisteltaessa korkeakoulujen hallitukset sopisivat keskenään konsernitason yhteiset linjaukset ja tavoitteet. Molempien korkeakoulujen ylimmän johdon edustajista muodostettaisiin johtoryhmä, jonka tehtävänä olisi mm. valmistella konsernin yhteiset strategiset linjaukset hallitusten päätettäväksi. Yhteensopiva operatiivisten asioiden valmistelu varmistettaisiin kummassakin korkeakoulussa toisen korkeakoulun edustajien osallistumisella valmistelutyöhön.

Ammattikorkeakoulu säilyisi itsenäisenä oikeushenkilönä, jolla on yliopistosta poikkeava, ammattikorkeakoululaissa määritelty tehtävä ja profiili. Ammattikorkeakoulun asemaan ja sen hallintoa koskeviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia. Ammattikorkeakoulua koskeva päätöksenteko tapahtuisi edelleen ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulujen varallisuus

olisi edelleen suojattu eikä päätösvaltaa voisi siirtää rehtorilta tai hallitukselta omistajille. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmät säilyisivät erillisinä.

Uuden yliopiston ja ammattikorkeakoulun muodostama korkeakoulukokonaisuus profiloituisi hyvinvoivan yhteiskunnan kehittäjäksi ja kokonaisuudessa painottuisivat terveyden, tekniikan ja yhteiskunnan tutkimus ja koulutus. Toiminta olisi opiskelijälähtöistä. Opiskelijoiden itse rakentamista opintopoluista muodostuu poikkitieteisiä ja monialaisia yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkintoja, jotka palvelevat entistä paremmin muuttuvan työelämän tarpeita. Tampereen kaupunki tarjoaisi uudenlaisen tutkimus- ja oppimisympäristön opiskelijoille ja korkeakoulujen henkilöstölle. X yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun muodostama kokonaisuus mahdollistaisi opiskelijalle nykyistä paremmat mahdollisuudet joustaviin opintopolkuihin ja laajempaan opintotarjontaan. Opiskelijoiden mahdollisuudet siirtyä korkeakoulusektorilta toiselle tehostuisivat.

Opetusyhteistyö

Esitykseen liittyy ehdotus korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta. Ehdotus koskisi kaikkia Suomen yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Korkeakoulun ei koulutusvastuunsa täyttämiseksi tarvitsisi enää järjestää kaikkea tutkintoihin pakollisina kuuluvia opintoja itse, vaan se voisi hankkia oman opetuksen korvaavaa opetusta toiselta kotimaiselta yliopistolta tai ammattikorkeakoululta. Korkeakoulun tulisi kuitenkin antaa pääosa koulutusvastuunsa mukaisesta opetuksestaan itse. Ehtona omasta opetuksesta luopumiselle olisi, että opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Opetusta hankkiva korkeakoulu vastaisi edelleen tutkintoihinsa sisältyvän opetuksen sisällöstä ja laadusta. Opetukseen toisessa korkeakoulussa osallistuvalla opiskelijalla olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa. Opiskelija olisi toteutettavan opetuksen osalta opetusta antavan korkeakoulun hallinnon ja kurinpidon alainen.

Lakiesityksellä ei muutettaisi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen laissa säädettyjä tehtäviä. Suomen korkeakoululaitos muodostuisi jatkossakin yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, joilla on omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä ja profiilinsa. Myöskään yliopiston ja ammattikorkeakoulun tutkintojärjestelmää tai tutkintojen tavoitteita ei esitetä muutettavaksi.

Koulutuksen siirto

Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan lisättäväksi kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskeva säännös koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä yhteistyöstä. Yliopisto tai ammattikorkeakoulu voisi koulutusvastuun lakkauttamisen yhteydessä sopia toisen yliopiston tai vastaavasti toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoilla olisi kuitenkin oikeus jäädä suorittamaan tutkintoa kotikorkeakouluunsa kolmeksi vuodeksi koulutusvastuun lakkauttamisesta. Siirtymäajan pituutta rajoittaisi opiskelijan henkilökohtaisen opiskeluoikeuden pituus. Siirtyvien opiskelijoiden opiskeluoikeuden keston laskennassa ottaisi huomioon tavoitetutkinnon pituus sekä opiskeluun kotikorkeakoulussa jo käytetty läsnä- ja poissaoloaika.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoululain 24 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan jokaisella olisi oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällään kielellä. Ammattikorkeakoulujen hallintokielen sääntely saatettaisiin tältä osin vastaamaan yliopistoja koskevaa voimassa olevaa sääntelyä. Samalla hallintokieltä koskevat opiskelijan oikeudet selkeytyisivät ja vahvistuisivat.

5 Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Tampere3

Tampereen korkeakoulusäätiön perustajat ovat sijoittaneet säätiön säätiölain mukaiseen peruspääomaan yhteensä noin kaksi miljoonaa euroa (Tampereen korkeakoulusäätiön perustaminen on kuvattu yllä luvussa 1.3.). Valtion osuus tästä on 50 000 euroa. Summa on varattu vuoden 2016 kolmanteen lisätalousarvioon. Perustajat ovat valtiota ja Tampereen kaupunkia (pääomapanos 50 000 euroa) lukuun ottamatta yksityisiä säätiöitä ja yhdistyksiä. Tampereen kaupunki on myös sitoutunut siirtämään omistamansa Tampereen ammattikorkeakouluosakeyhtiön osakkeet perustettavalle yliopistolle. Näiden osakkeiden kirjanpitoarvo Tampereen kaupungin taseessa on noin 20,8 miljoonaa euroa. Tampereen kaupungin konsernitasetietoihin kirjattu osuus ammattikorkeakoulun omasta pääomasta on 45,6 miljoonaa euroa (69 M€ * 87 %) ja omaisuuden markkina-arvosta noin 55 miljoonaa euroa (PWC:n arvio yhtiö substanssiarvosta 63 miljoonaa euroa ja Catella Property Oy:n arvio yhtiön kiinteistöomaisuuden arvosta 63 miljoonaa euroa). Yhtiön osakkeiden vaihdanta-arvoon vaikuttaa kuitenkin ratkaisevasti, arvoa vähentäen, ammattikorkeakoululain 5 §:n mukainen varojenjakorajoitus ja omistajan hyötymiskielto. Säätiön perustajat ovat lisäksi asettaneet tavoitteekseen kerätä perustettavalle yliopistolle 50 miljoonan euroa lisäpääomaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee uuden korkeakoulukokonaisuuden rakentamista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen kuuluvalla strategiarahoituksella. Sopimuskaudella 2017–2020 strategiarahoituksen kokonaismäärä yhdistyville yliopistoille on yhteensä noin 77 miljoonaa euroa ja vajaa 12 miljoonaa euroa ammattikorkeakoululle. Tästä rahoituksesta Tampere3-hankkeen toteuttamiseen perustuu 16 miljoonaa euroa yliopistojen osalta ja 6 miljoonaa euroa ammattikorkeakoulun osalta. Vuonna 2016 ministeriö tuki korkeakoulukokonaisuuden valmistelua yhteensä 2,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi on mahdollista, että yhdistyvät yliopistot tai uusi x-yliopisto saavat sopimuskauden 2017–2020 aikana Tampere3-kokonaisuuden muodostamiseen liittyen vielä lisärahoitusta yliopistoille kohdentamatta jääneestä noin 80 miljoonan euron strategiarahoitusosuudesta. Ammattikorkeakouluille on vastaavasti jäänyt kohdentamatta vielä noin 20 miljoonaa euroa. Yliopistojen strategiarahoitukseen on vuonna 2017 kaiken kaikkiaan varattu noin 189 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakouluille noin 39 miljoonaa euroa. Tämä esitys ei vaikuta tämän kaikkien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen käytössä olevan strategiarahoituksen määrään tai valtion kokonaisen suuruuteen. Sen sijaan esityksellä on vaikutusta tuen jakautumiseen korkeakoulujen kesken. Mikäli hanke ei toteutuisi suunnitellusti, tulisi Tampere3-kokonaisuuden perusteella vuosille 2017–2020 sovittu rahoitus (yliopistot 16 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakoulu 6 miljoonaa euroa) uudelleen arvioitavaksi siten, että ainakin osa tästä tulisi jaettavaksi uudelleen korkeakoulujen kesken yhdenvertaisin perustein.

Esityksellä ei olisi suoria vaikutuksia korkeakoulujen laskennallisen perustein määräytyvän perusrahoituksen suuruuteen tai jakautumiseen. X yliopisto ja sen piirissä toimiva ammattikorkeakoulu voisivat kuitenkin tuloksekkaalla toiminnalla jatkossa saada entistä suuremman osuuden tästä rahoituksesta. Laskennallisen rahoituksen perusteena on muun muassa opintojen edistyminen, tukintojen määrä, tutkimuksen laatu, kansainvälisyys, työllistyminen sekä saatu opiskelijapalaute. Yliopistojen yhdistyminen ja entistä tiiviimpi yhteys ammattikorkeakoulun kanssa antaa Tampere3-kokonaisuudelle mahdollisuuksia entistä tuloksellisempaan toimintaan. Yliopistojen laskennallisin perustein määräytyvää perusrahoitus on vuonna 2017 yhteensä 1 575 miljoonaa euroa. Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhteenlaskettu osuus tästä on 11,7 prosenttia, eli 184,1 miljoonaa euroa. Tuloksellisuuden muutoksista seuraavat rahoitusosuuden muutokset voivat lyhyellä aikavälillä olla muutamia miljoonia euroja vuodessa, eli alle prosenttiyksikkö yliopistojen laskennallisen rahoituksen kokonaisuudesta. Pitkä aikavälin muutokset voivat olla merkittävämpiä.

Korkeakoulukoulukonsernin rakentamisvaiheessa syntyisi yhteisten koulutuksen ja tutkimuksen tietojärjestelmiin sekä talous-, henkilöstö- ja kiinteistöhallintoon liittyviä investointikustannuksia. Kustannukset ajoittuisivat ensimmäisille toimintavuosille. Ne olisivat suuruudeltaan noin 16 miljoonaa euroa. Näillä investoinneilla saavutettaisiin nykytasoa parempi palvelutaso. Lisäksi pidemmällä aikavälillä näistä investoinneista ja Tampere3–kokonaisuudesta ylipäätään odotetaan saatavan myös merkittäviä synergiaetuja, kun yliopisto ja ammattikorkeakoulu kehittävät yhteisiä opetuksen ja oppimisen tukipalvelujaan. Näitä ovat esimerkiksi kirjasto- ja opiskelijapalvelut sekä uudenlaiset opetus- ja oppimisympäristöt. Opetuksessa säästöjä syntyy päällekkäisyyttä karsimalla. Näistä toimista saatavat säästöt ja resurssiyödyt käytettäisiin molempien korkeakoulujen opetuksen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen sekä mahdollisiin uusiin strategisiin käyttökohteisiin. Mikäli toimintojen yhdistämisellä saavutettavat säästöt olisivat viisi prosenttiyksikköä korkeakoulujen kokonaiskustannuksista (yhteensä noin 400 miljoonaa euroa), vastaisi se toiminnallisesti noin 20 miljoonan euron vuotuista lisämäärärahaa.

Uuden X yliopiston yksikkökoko kaksinkertaistuisi verrattuna yhdistyviin yliopistoihin. Näin sen talous muodostuisi nykyisiä yliopistoja vahvemmaksi ja mahdollistaisi aikaisempaa pitkäjänteisemmän taloudelliset näkökohdat huomioonottavan toiminnan suunnittelun. Yliopistojen yhdistyminen mahdollistaisi myös voimavarojen kohdentamisen entistä strategisemmin ja tuloksellisemmin. Uuden yliopiston mahdollisuudet osallistua ja johtaa suuria tutkimus- ja koulutushankkeita parantuisivat. Samalla kyky hankkia kansainvälistä kilpailtua tutkimusrahoitusta vahvistuisi.

Yliopistouudistuksen yhteydessä valtion yliopistojen peruspääomaan luovuttamat Yliopistokiinteistöt Oy:n osakkeet, TTY-säätiön peruspääoma sekä yliopistojen varainkeruun perusteella niille myönnetty vastinrahoitus säilyisivät yliopistojen yhdistymisestä riippumatta yliopiston toiminnan lakkauttamiseen liittyvän palautusvelvollisuuden piirissä. Nämä erät on kuvattu tarkemmin esityksen nykytilaa koskeissa luvuissa 1.7. ja 1.8. Tämä varallisuus siirtyisi siihen liittyvine palautusvelvollisuuksineen x yliopistolle ehdotettavan yliopistolain muutoksen voimaantullessa.

Tampereen ammattikorkeakoulun osake-enemmistön siirtymisestä pois kunnallisesta omistuksesta uuden yliopiston omistukseen vaikutuksia Tampereen kaupungin konsernitaseeseen, talouden ja toiminnan suunnitteluun sekä konsernitilinpäätökseen ja –taseeseen. Ammattikorkeakoulun tasearvo on tällä hetkellä 21 miljoonaa euroa. Tasevaikutusta lukuun ottamatta muutoksella ei kuitenkaan olisi merkittäviä vaikutuksia Tampereen kaupungin talouteen johon ammattikorkeakoulun omaisuuden ammattikorkeakoululaissa turvatusta erillisyydestä.

Tampereen ammattikorkeakoulun osalta omistuksen siirtymisellä olisi suoria vaikutuksia henkilöstön eläkejärjestelyihin sekä yhtiön rahoitusjärjestelyihin ja taloushallinnon palveluiden järjestämiseen. Nämä seikat ovat riippuvaisia ammattikorkeakoulun asemasta Tampereen kaupungin tytäryhtiönä (86 %:n omistusosuus). Ammattikorkeakoulu järjestäisi jatkossa itse nykyisin Tampereen kaupungin puolesta tuotetut taloushallinnon palvelut ja sijoitusvarallisuuden hallinnoinnin. Taloushallinnon palveluiden järjestämisestä aiheutuisi noin 100 000 euroa vuotuinen lisäkustannus, mutta samalla taloushallinnon palvelutasoa voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin korkeakoulutoiminnan erityispiirteitä ja johtamisen tarpeita. Sijoitusvarallisuuden hallinnointi pystyttäisiin järjestämään konsernin yhteydessä ilman lisäkustannuksia. Sijoitusvarallisuuden tuotto voisi samalla kasvaa.

Ammattikorkeakoulu ja X-yliopisto tekisivät jatkossa laajaa yhteistyötä palveluidensa järjestämisessä. Yhteistyöstä koituvaa taloudellisen hyödyn tulisi jakautua tasapuolisesti molemmille korkeakouluille. Yhteistyö ei saisi merkitä sitä, että toinen korkeakoulu tosiasiallisesti rahoitaisi toisen korkeakoulun palveluiden tuottamista. Hinnoittelun tulisi siten olla läpinäkyvää ja perustua todennettavissa olevaan omakustannushintaan.

Kunnallisesta omistuksesta pois siirtymisestä seuraa ammattikorkeakoululle vanhojen työntekijöiden eläketurvan takaamiseen liittyvä vastuu. Tampereen ammattikorkeakoululle tästä vas-

tuusta aiheutuisi noin neljän miljoonan euron kertakustannus. Asiaan liittyen, yhtäaikaisesti tämän esityksen kanssa, eduskunnan käsiteltävänä on laki Kevasta annetun lain (66/2016) 3 §:n muuttamisesta. Keva-lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Kevan jäsenyhteisönä nykyisin olevilla ammattikorkeakouluosakeyhtiöillä olisi oikeus pysyä Kevan jäsenyhteisöinä vuoden 2025 loppuun saakka riippumatta niiden omistussuhteissa tapahtuvista muutoksista. Ehdotus poistaisi kultakin Keva-kelpoisuuden muutoin menettävältä ammattikorkeakouluilta ns. lisäeläkkeisiin liittyvän, suuruusluokaltaan 1–5 miljoonan euroon kustannuksen. Ehdotus myös varmistaisi lisäeläkkeeseen nykyisin oikeutettujen henkilöstön jäsenten eläke-etuuksien tason säilymisen omistuksen muutoksen yhteydessä.

Uuden korkeakoulukokonaisuuden arvioidaan tuovan positiivisia taloudellisia vaikutuksia työllisyyden ja kilpailukyvyn kehittymisen kautta alueellisesti ja valtakunnallisesti. Uusi yliopisto yhdistää yhteiskunnan, terveyden ja tekniikan tutkimuksen ja koulutuksen. Tavoitteena on tutkimuksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kasvu sekä yritys yhteistyön ja kaupallisten sovellusten alueella että käynnissä olevan yhteiskunnallisten palvelurakenteiden murroksen näkökulmasta.

Opetusyhteistyö

Korkeakoulun hankkiessa opetusta toiselta korkeakoululta tähän opetustyöhön käytetty opetusresurssin tarve, eli työ opetusta hankkivassa korkeakoulussa vähenee. Töiden vähentyessä toisessa korkeakoulussa ne samalla lisääntyvät toisessa, opetusta antavassa korkeakoulussa. Koska työnjaolla kuitenkin on toimintaa tehostava luonne, tarvittaisiin nykytasoisesta opetuksen tuottamisen nykyistä vähemmän opetusresursseja. Tästä toiminnan tehostumisesta hyötyisivät molemmat järjestelyyn osallistuvat korkeakoulut: Opetusta hankkiva korkeakoulu voisi suunnata vapautuvia opetusresurssejaan vahvuksiensa mukaan muuhun opetukseen, tutkimukseen tai innovaatiotoimintaan. Opetusta antava korkeakoulu puolestaan saa palvelustaan toiselle korkeakoululle palkkion, joka sen osalta korvaisi opetukseen käytetyn resurssin ja ylittäisi sen. Myös mahdollisesti vajaan käytössä olevia resursseja pystyttäisiin näin hyödyntämään.

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisen korkeakoulukohtaiset taloudelliset hyödyt riippuvat yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa siitä, kuinka laajasti mahdollisuutta hankkia opetusta toiselta korkeakoululta käytettäisiin. Lähtökohtana on opetuspalveluiden tuottaminen osaamiseen perustuvalla työnjaolla ja näin ollen hinta-laatu-suhteeltaan nykyistä parempien palveluiden tuottaminen.

Mahdollisuus oman opetuksen korvaavaan opetusyhteistyöhön ja opetuksen hankkimiseen toiselta korkeakoululta ei vähentäisi valtion rahoitusta korkeakouluille. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalleihin on sisällytetty korkeakoulujen opetusyhteistyöhön kannustava rakenne. (OKMA yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä 331/2016, 1 § 4 kohta)

Yliopistojen opetukseen kohdistetut kustannukset tutkintoon johtavassa koulutuksessa (pois lukien tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot) olivat vuonna 2015 yhteensä noin 758 miljoonaa euroa. Ammattikorkeakoulujen vastaavat kustannukset olivat noin 390 miljoonaa euroa. Mikäli ammattikorkeakoulut hankkisivat tutkintoon johtavaa koulutusta toisilta korkeakouluilta noin 10 % opetuksesta, tarkoittaisi se opetuksen kustannuksista korkeakoulujen kesken ja niiden sisällä uudelleen kohdennettavaksi noin 39 miljoonaa euroa. Yliopistojen osalta vastaava summa olisi noin 76 miljoonaa euroa. Näitä lukuja voidaan pitää esityksen maksimaalisien taloudellisten vaikutuksien korkeakouluille ainakin lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä korkeakoulujen toimintatapa voisi muuttua tätäkin enemmän yhteistyöperusteiseksi.

Tässä esityksessä tarkoitettuun opetuksen hankkimiseen toiselta korkeakoululta ei liittyisi verovaikutuksia: Kyseessä ei ole yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen tuloverotuksessa verollinen elinkeinotoiminta. Kyseessä ei ole myöskään arvonlisäverolain mukainen verollinen lii-

ketoiminta, koska toiminta kuuluu arvonlisäverolain 39 ja 40 §:ssä tarkoitetun koulutuspoikkeuksen piiriin.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 16 §:ssä säädetään hankintayksiköiden välisistä hankinnoista, joilla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Säännöksen perusteella kyseistä lakia ei sovellettaisi tässä ehdotuksessa tarkoitettuun opetuksen hankintaan toiselta korkeakoululta. Opetuksen hankinta toiselta korkeakoululta voitaisiin siis toteuttaa ilman hankintalain mukaista kilpailutusta.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös rajaisi koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvän siirtymävaiheen kestoa ja vähentäisi siten siirtymävaiheesta korkeakoululle aiheutuvia kustannuksia. Jo nykyisin korkeakoulut voivat sopia siitä, että koulutuksen päättyessä toinen korkeakoulu ottaa opiskelijoikseen ne opiskelijat, joiden koulutus lakkaa. Opiskelijoilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta siirtyä toiseen korkeakouluun. Tästä seuraa, että myös koulutuksesta luopuvan korkeakoulun on annettava opetusta niin kauan, kuin sillä on opiskelijoinaan kyseistä koulutusta suorittavia opiskelijoita. Jatkossa korkeakoulu voisi myös suoraan hankkia tätä opetusta toiselta korkeakoululta tähän esitykseen sisältyvästä opetusyhteistyötä koskevasta ehdotuksesta johtuen. Tällaiset siirtymäkaudet voivat käytännössä venyä jopa kymmeneen vuoteen, periaatteessa jopa pidemmiksi.

Koulutuksen järjestämisestä kahdessa korkeakoulussa päällekkäin opetuksen lakkauttamispäätöksestä huolimatta aiheutuu kustannuksia. Näitä kustannuksia voi syntyä sekä koulutuksen lakkauttavalle että opiskelijat vastaanottavalle korkeakoululle. Koulutusta lakkauttaessa korkeakoulujen tavoite on yleensä siirtää opiskelijat toiseen korkeakouluun mahdollisimman nopeasti. Kun merkittävä osa opiskelijoista siirtyy toiseen korkeakouluun, muodostuu jäljelle jäävien opiskelijoiden opetuksesta pienestä ryhmäkoosta ja opetuksen vaatimista erityisjärjestelyistä johtuen muuta opetusta kalliimpaa. Kustannukset liittyvät etenkin tiloihin, henkilöstöön ja mahdollisesti henkilöstön matkakustannuksiin.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan säännöksen täydentämisellä jokaisen oikeudella käyttää omassa asiassa omaa kieltään, suomea tai ruotsia, ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ammattikorkeakoulujen henkilöstö on korkeasti koulutettua. Tällä hetkellä kaikissa ammattikorkeakouluissa annetaan myös toisen kotimaisen kielen opetusta. Ammattikorkeakouluilla on siten niiden sijaintipaikasta riippumatta lähtökohtaisesti kyky ottaa vastaan ruotsinkielistä asiointia sekä antaa toimituskirjoja ruotsin kielellä. Muulla kuin äidinkielellään opiskelevien määrä korkeakouluissa ei myöskään ole suuri. Näin ollen ammattikorkeakoulut selviäisivät tämän oikeuden toteuttamisesta pääosin olemassa olevilla henkilöstöresursseillaan. Esityksellä ei siten olisi myöskään merkittäviä yritysvaikutuksia. Joissakin tapauksissa säännös voisi kuitenkin johtaa asiakirjojen käännättämiseen käännöspalveluja tuottavassa yrityksessä.

5.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tampere3

Uusi monitieteinen yliopisto ja sen omistuksessa toimiva ammattikorkeakoulu muodostaisivat suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä uudenlaisen yhteenliittymän. Korkeakoulukokonaisuus olisi kansainvälisestikin tarkasteltuna riittävän suuri ja kilpailukykyinen osaamiskeskittymä, joka tarjoaisi laaja-alaista osaamista monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseen. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu kykenisivät aiempaa paremmin vastaamaan monitieteisellä tut-

kimuksella ihmiskunnan suuriin haasteisiin ja teknis-taloudellisten ilmiöiden ymmärrykseen, mikä olisi omiaan parantamaan korkeakoulujen vaikuttavuutta.

Uuden yliopiston sekä yliopiston ja ammattikorkeakoulun muodostaman korkeakoulukokonaisuuden osaamisen yhdistäminen antaisi entistä paremmat mahdollisuudet vastata muuttuvan yhteiskunnan haasteisiin. Korkeakoulukokonaisuus synnyttäisi osaamiskeskittyviä koulutus- ja tieteenalojen raja-pinnoille. Korkeakoulujen ja muiden toimijoiden yhteisiä osaamiskeskittymiä syntyisi nykyisten vahvuuksien pohjalta erityisesti aloille, jotka tukevat kestävästä yhteiskuntakehitystä. Näitä aloja ovat terveys- ja hyvinvointi, sosiaalinen tasa-arvo, ympäristö- ja yhteiskuntasuunnittelu, digitaalinen viestintä, tulevaisuuden oppiminen sekä näitä tukeva älykäs teollisuus ja robotiikka. Samaan korkeakoulu yhteisöön yhdistyvä tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toiminta lisäisi mahdollisuuksia korkeakoulujen sekä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin yhteistyölle ja innovaatioiden edistämiseksi. Tämän arvioidaan synnyttävän myös uutta yritystoimintaa erityisesti Tampereen ja Pirkanmaan alueelle.

Sosiaali- ja terveysalalla Tampereen yliopistojen ja ammattikorkeakoulun toimintojen kokoaminen yhteen tukisi merkittävästi alan koulutus- ja palvelujärjestelmien uudistamista. Tampereen korkeakoulujen moniammatilliset oppimis- ja kehitysympäristöt kehittäisivät työelämää ja parantaisivat koulutuksen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan kytkentöjä työelämään. Kaupunki tarjoaa korkeakoulu yhteisölle ympäristön, jossa tutkijat ja opiskelijat voivat ratkoa ongelmia niiden oikeassa ympäristössä.

Korkeakoulujen muodostama strategisesti johdettu kokonaisuus helpottaisi uusien strategisten kumppanuuksien sekä kansallisten ja kansainvälisten verkostojen rakentamista, mikä lisäisi uuden korkeakoulukokonaisuuden painoarvoa. Strateginen johtaminen perustuisi korkeakoulujen tiiviiseen yhteistyöhön ja keskinäiseen sopimiseen. Yhteiset strategiset linjaukset ohjaisivat korkeakoulujen strategista työtä ja korkeakoulu kohtaisten tavoitteiden asettamista.

X yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteisellä koulutussuunnittelulla ja opetus-suunnitelmayhteistyöllä voitaisiin tarjota opiskelijalle nykyistä joustavampi opintotarjonta ja sujuvamat opintopolut, millä olisi myönteisiä vaikutuksia koulutuksen työelämävastaavuuteen ja työelämään siirtymiseen. Korkeakoulujen yhteisellä opetussuunnitelmatyöllä ja tiiviillä yhteistyöllä yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa korkeakoulututkintoja voitaisiin kehittää vastaamaan nykyistä paremmin työelämän ja yhteiskunnan muuttuvia tarpeita. X yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteinen opetussuunnitelmatyö kattaisi koko koulutuksen kokonaisuuden tutkintoon johtavasta koulutuksesta, erikoistumiskoulutukseen, avoimen korkeakouluopetukseen, täydennyskoulutukseen ja tilauskoulutukseen ja tukisi siten elinikäistä oppimista.

Korkeakoulujen tukipalveluiden yhdistäminen edistäisi palvelujen laadun kehittämistä ja toiminnan tehostamista siten, että vapautuvat voimavarat voitaisiin käyttää opetuksen, tutkimuksen ja innovaatio toiminnan edistämiseen.

X-yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun muodostaman korkeakoulukokonaisuuden vaikutavuus riippuisi siitä, kuinka se hyödyntäisi uuden yhtenäisen asemansa tarjoamia mahdollisuuksia. Esimerkiksi, miten yliopisto etenisi strategiansa mukaisessa profiloitumisessa ja vahvuuksien kehittämisessä, millaiseksi yliopiston tulo- ja kustannusrakenne muodostuisi, miten sen hallinto ja johtaminen järjestettäisiin, kuinka perustehtävät organisoitaisiin ja millaisia sisäisiä kannusteita toiminnan kehittämiseksi luotaisiin.

Opetusyhteistyö

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisen yhteiskunnalliset vaikutukset riippuisivat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimista. Laajemman opetusyhteistyön mahdollistamisen uskotaan edistävän sekä opetuksen laatua että taloudellisuutta. Päällekkäisen opetustarjonnan vähentä-

minen vapauttaisi korkeakoulujen resursseja käytettäväksi muuhun lakisääteiseen toimintaan. Yhteistyön avulla voitaisiin siis vapauttaa voimavaroja toimintaan, johon korkeakoulu haluaa strategiansa mukaisesti erityisesti panostaa. Samalla korkeakoulujen välinen työnjako lisääntyisi.

Ehdotus sallii sekä nykyisen toimintamallin, nykyistä laajemman opetussyhteistyön että opetuksen hankkimisen toiselta korkeakoululta. Päätöksen asiasta tekee kukin korkeakoulu paikallisten olosuhteiden ja korkeakoulun tavoitteiden perusteella. Laki mahdollistaisi suurempien osaamiskeskittymien muodostumisen, mikä helpottaisi opetuksen järjestämistä ja kehittämistä. Suuremmalla yksikkökoolla voitaisiin myös vähentää opetukseen liittyvää hallintoa. Vahvemmat osaamiskeskittymät ovat myös kansainvälisesti houkuttelevia ja tällaisten osaamiskeskittymien korkeakoulut vetovoimaisia työnantajia. Erityisen paljon esityksestä hyötyisivät toisaalta pienemmät korkeakoulupaikkakunnat ja toisaalta pienet oppialat. Pienemmällä korkeakoulupaikkakunnilla osaamisen jakaminen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken korostuu. Se mahdollistaa riittävän osaamiskeskittymän muodostumisen ja resurssien tehokkaan käytön. Toiminnan tehostumisesta johtuvat resurssit voitaisiin korkeakoulun päätöksen mukaisesti käyttää joko opetuksen laadun parantamiseen tai siirtää käytettäväksi korkeakoulun muissa toiminnoissa. Pienten oppiaineiden ja erityisosaamisalojen osalta yhteistyö olisi maanlaajuista: opetus hankittaisiin sieltä, missä alan asiantuntemus on.

Ehdotus edistäisi varsinaista sisältöään laajemmin osaamisen jakamiseen ja yhteistyöhön perustuvaa toimintatapaa korkeakouluissa. Näin siksi, että monet korkeakouluissa havaitut yhteistyön esteet liittyvät nykyisellään epäselväksi koettuihin oikeuksiin sekä korkeakoulujen erillisyyden perinteeseen. Ehdotus selkeyttäisi lainsäätäjän tahdon yhteistoimintaan kannustavaksi. Ehdotus lisäisi yhteyksiä eri korkeakoulujen ja korkeakoulusektoreiden henkilöstön ja opiskelijoiden välillä. Tällä olisi myönteisiä vaikutuksia opetuksen lisäksi korkeakoulujen muihin toimintoihin, kuten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä opiskelijoiden osalta pintojen jälkeiseen työelämään. Nämä kehityssuunnat lisäisivät korkeakoulujen toiminnan vaikuttavuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa ja arvioi kansallisesti opetussyhteistyöhön liittyvien käytäntöjen kehittymistä ja yhteistyön vaikuttavuutta.

Opetussyhteistyötä koskevalla ehdotuksella ei ole välittömiä yritysvaikutuksia, koska yhteistyömahdollisuus koskee vain korkeakouluja. Välillisesti ehdotuksesta voi olla positiivisia vaikutuksia myös yritykselle, kun korkeakoulujärjestelmä tuottaa entistä parempia oppimistuloksia. Lisäksi esitys voisi lisätä yliopistojen tutkimushenkilöstön ja ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan yhteyksiä. Tällä voisi olla positiivisia vaikutuksia Suomen innovaatiojärjestelmän tehokkuudelle. Ammattikorkeakouluilla on runsaasti sellaista yritys yhteistyötä, jossa myös yliopistoilla ja tutkimuksella voisi olla rooli.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa, tukisi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen toimia ja takaisi kohtuullisen siirtymäajan sekä opiskelijoille että korkeakouluille. Ilman säännöstä korkeakoulut eivät kykene tekemään niiden profiloitumisen ja työnjaon kannalta tärkeitä poistavintoja. Näin korkeakoulujen resurssit kohdentuvat vastaisuudessakin tarpeettoman hajanaisesti, eikä kaivattuja osaamiskeskittymiä synny. Tällä on kielteisiä vaikutuksia Suomen elinkeinoelämälle ja kansalaisten henkiselle ja taloudelliselle hyvinvoinnille.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan säännöksen täydentämisellä ei niin ikään olisi merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Välillisesti se vaikuttaisi yksilön perustuslaillisten oikeuksien suojan parantumisen kautta yhdenvertaisuuteen ja yhteiskuntarauhaan. Tällä hetkellä äidinkielenään ruotsia puhuvia Suomen kansalaisia opiskelee suomenkielisissä ammatti-

korkeakouluissa yhteensä 1166 henkeä ja äidinkielenään suomea puhuvia ruotsinkielisissä ammattikorkeakouluissa yhteensä 867. Uudistus vaikuttaisi välittömästi näiden, noin kahden-tuhannen henkilön perusoikeuksien toteutumiseen myönteisellä tavalla.

5.3. Henkilöstövaikutukset

Tampere3

Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston henkilöstö siirtyisi kokonaisuudessaan uuden säätiöyliopiston palvelukseen. Yhdistymisellä ei olisi vaikutusta henkilöstön asemaan ja etuihin, koska henkilöstö siirtyisi työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevien säännösten mukaisesti. Henkilöstön oikeudet ja etuudet säilyisivät yliopistojen yhdistymisvaiheessa sellaisina kuin ne olisivat olleet ilman yhdistymistäkin. Tampereen ammattikorkeakoulun henkilöstö säilyisi korkeakoulukokonaisuuden perustamisvaiheessa Tampereen ammattikorkeakoulun palveluksessa.

Tampereen yliopistossa, Tampereen teknillisessä yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulussa on tehty viime vuosina rakenteellisia muutoksia ja palvelurakenteen uudistamista, tavoitteena kohdentaa henkilöstövoimavaroja etenkin opetukseen ja tutkimukseen. Nykyisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkimushenkilöstön osaamisalueet ovat pääosin toisiaan täydentäviä. Toisaalta hallinnollisten päällekkäisyyksien poistamisesta, yliopiston uudelleen organisoitumisesta sekä myös uusista opetusjärjestelyistä seuraisi jo toteutettujen uudistusten lisäksi vielä merkittävä määrä muutoksia henkilöstön toimenkuviin. Lähivuosina Tampereen yliopistojen ja ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkimushenkilöstöä eläköityy runsaasti. Tämä helpottaa henkilöstöressurssien uudelleen kohdentamista ilman irtisanomisia. Mahdollisuus muihinkin henkilöstövähennystarpeisiin on kuitenkin olemassa. Lainsäädäntö edellyttää muutosten suunnittelua ja toteuttamista tiiviissä yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Yliopistojen yhdistyminen ja tiivis yhteistyö ammattikorkeakoulun kanssa johtaisi uusiin toiminnallisiin avauksiin ja kehitysuuntiin. Henkilöstölle tämä kehitys tarjoaisi oppimis- ja uramahdollisuuksia. Lisäksi uuden korkeakoulukokonaisuuden valmistelu edellyttää alkuvaiheessa lisähenkilöstöressursseja, jotta varmistetaan ydintoiminnan jatkuminen häiriöttä ja tuetaan uuden korkeakoulun toiminnan tuloksellisuutta.

X yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteisten palveluiden järjestämistä sovitettiin korkeakoulujen keskinäisellä sopimuksella. Järjestämisessä otettaisiin huomioon erilaiset palvelutarpeet, palveluosaaminen, korkeakoulujen sisäisen johtamisen toteutuminen sekä pyrkimys korkeatasoisiin ja yhteen toimiviin palveluihin. Osalle henkilöstöä tämä tarkoittaisi työtehtävien muutosta. Osalle se voisi tarkoittaa työntekijän muuttamista toiseksi korkeakouluksi tai korkeakoulukokonaisuuteen kuuluvaksi palveluyhtiöksi työtehtävien pysyessä samankaltaisina. Myös henkilöstövähennykset ovat mahdollisia.

Esityksellä olisi mahdollisia vaikutuksia ammattikorkeakoulun henkilöstöön sovellettavaan työehtosopimukseen. Vaikutus riippuisi siitä, minkä työnantajajärjestön alaisuuteen ammattikorkeakoulu jatkossa järjestäisi. Tällä hetkellä Tampereen ammattikorkeakoulu on Avaintyöntekijäliiton (AVAINTA Ry) jäsen ja sen henkilöstöön sovelletaan Avaintyöntekijäliiton työehtosopimusta. Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto sen sijaan ovat Sivistystyöntekijäliiton (SIVISTYSTYÖNANTAJAT RY:n) jäseniä, joka on neuvotellut ammattikorkeakouluja koskevan yksityisen opetusalan työehtosopimuksen. Yliopistojen henkilöstöön noudatetaan joka tapauksessa Sivistystyöntekijäliiton neuvottelemaa yliopistojen yleistä työehtosopimusta.

Opetusyhteistyö

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisen vaikutukset henkilöstöön riippuvat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimista. On todennäköistä, että opetuksen hankintaa tehtäisiin korkeakoulusektoreiden välillä molempiin suuntiin riippuen korkeakoulujen osaamisesta ja painopisteistä sekä yhteistyörakenteista. Opetuksen järjestämistä koskevaan päätöksentekoon vaikuttaisivat erot korkeakoulusektorien työehtosopimuksissa. Erot liittyvät erityisesti palkkaukseen, opetusvelvollisuuden määrään ja sen laskentaa. Koska esitys ei vähentäisi korkeakoulujen opetuksen käytettävissä olevia määrärahoja, siitä ei seuraa merkittäviä muutoksia henkilöstön kokonaismäärään. Henkilöstöresurssien siirtymät korkeakoulun eri opetusalojen ja muiden tehtävien välillä ovat kuitenkin mahdollisia. Korkeakoulut voivat päättää saadun hyödyn käyttämisestä myös korkeakoulun muihin kuin henkilöstökuluihin, esimerkiksi tiloihin ja tutkimusinfrastruktuuriin. Henkilötasolla esityksestä seuraa yleisesti työtehtävien muutoksia. Myös työsuhteen päätyminen ja työsuhteen siirtyminen joissakin tapauksissa toiseen korkeakouluun ovat esityksen mahdollisia seurauksia.

Opetuksen hankkiminen toiselta korkeakoululta joko vapauttaisi opetusta hankkivan korkeakoulun olemassa olevia henkilöstöresursseja muihin tehtäviin, kuten muuhun opetukseen, tutkimukseen, kehittämiseen tai innovaatiotoimintaan, tai johtaisi opetushenkilöstön vähentämiseen kyseisen alan ja korkeakoulun osalta. Jälkimmäisessä tapauksessa korkeakoulu voisi käyttää tällöin työnjaon tehokkuuden vuoksi osittain vapautuvan rahoituksen strategiansa mukaisesti joko opetukseen toisella alalla tai korkeakoulun muiden tehtävien (esim. tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, palvelut) hoitamiseen. Opetusta antavan korkeakoulun osalta työn määrä ja sen rahoittamiseen käytettävissä olevan rahoituksen määrä kasvaisivat.

Korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstöresurssi vuonna 2016 oli yhteensä noin 17 000 henkilötyövuotta (yliopistot 12 000 ja ammattikorkeakoulut 5 000). Opetukseen osallistuneiden joukko oli osa-aikaisista työsuhteista johtuen tätä suurempi. Esityksen vaikutukset henkilöstöön koskisivat todennäköisesti pienempää osaa opetus- ja tutkimushenkilöstöstä, kuin mikä muodostuu muualta hankittavan opetuksen osuudeksi kaikesta opetuksesta. Tämä johtuu siitä, että opetusmäärät erityisesti opiskelijoiden suorittamina opintopisteinä mitattuna vaihtelevat merkittävästi opetushenkilöstön piirissä. Osa opetus- ja tutkimus henkilöstöön tilastoiduista ei anna opetusta lainkaan. Toisaalta suhteellisesti suurimman osan opetuksesta antaa se joukko opettajista, joka osallistuu perusopintojen opetukseen. Esityksen vaikutukset kohdistuisivat todennäköisimmin juuri tähän suurina volyymeina tarjottavaan opetukseen, joka on osaamistavoitteiltaan yleistä. Jos siis ehdotus johtaisi siihen, että kymmenen prosenttia korkeakoulujen opetuksesta annettaisiin yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa, voisi se tarkoittaa muutoksia korkeintaan kymmeneen prosenttiin korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstön toimenkuvia huolimatta siitä, että muutoksissa on aina kaksi osapuolta. Vähäisimmillään muutos olisi, että opetettavien joukossa olisi myös toisen korkeakoulun opiskelijoita, mutta myös henkilöstövähennykset ovat mahdollisia.

Etenkin pienemmällä korkeakoulupaikkakunnilla ehdotus voi helpottaa osaavan henkilöstön rekrytointia, kun kokopäiväistä työtä voidaan tarjota yhden työnantajan palveluksessa. Henkilöstövaikutukset on otettava huomioon opetuksen hankinnasta päätettäessä. Opetushenkilöstön tarpeeseen voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa opetusyhteistyön lisäksi muun muassa verkkopohjaisen opetuksen ja monimuoto-opetuksen lisääntyminen.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös ei vaikuta suoraan korkeakoulujen henkilöstöön, mutta sillä on merkittäviä epäsuoria vaikutuksia siihen. Se, siirtääkö korkeakoulu tiettyä koulutusalaan koskevan koulutusvastuun lakatessa sitä koskevan toimintansa (henkilöstön ja opiskelijat) johonkin toiseen korkeakouluun ja se, mitä siirtymäjärjestelyjä siihen mahdollisesti liittyy, on korkeakoulujen kesken sovittavissa, kuten nykyisin-

kin. Liikkeenluovutuksena toteutettavat henkilöstön siirrot korkeakoulusta toiseen ovat todennäköisiä. Ehdotuksesta voi myös yleisesti seurata tarvetta henkilöstövähennyksille koulutuksesta luopuvassa korkeakoulussa ja toisaalta uusrekrytointeja opiskelijat vastaanottavassa korkeakoulussa. Koulutuksessa luopuvassa korkeakoulussa korkeakoulu käyttää näin vapautuvat varat strategiansa mukaisesti todennäköisesti toisen koulutusalan tai palveluidensa kehittämiseen. Tämä kehittäminen voi pitää sisällään niin henkilöstörekrytointeja kuin investointeja tiloihin, laitteisiin tai palveluihin. Koska ehdotus ei vähennä korkeakoulujen käytettävissä olevia varoja, sen voidaan työllisyysnäkökulmasta arvioida olevan kokonaisuudessaan lähellä neutraalia.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ehdotuksella ei yllä kohdissa taloudelliset vaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutukset kuvaista syistä olisi merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

5.4. Vaikutukset opiskelijoihin

Tampere3

Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston opiskelijat siirtyisivät x yliopiston opiskelijoiksi. Ammattikorkeakoulun opiskelijat säilyvät ammattikorkeakoulun opiskelijoina. Yliopiston ja ammattikorkeakoulun tutkintojärjestelmät säilyvät ennallaan, ja opiskelija haakeutuisi jatkossakin opiskelemaan joko yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Opiskelijalla olisi oikeus suorittaa olemassa olevan opinto-oikeutensa mukaiset opinnot. Esitys parantaisi opetuksen, tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan sekä niiden tukipalveluiden laatua Tampereen korkeakoulukokonaisuudessa.

Yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteutettavia opintokokonaisuuksia tarjottaisiin aloilla, joilla korkeakoulujen tarjoamat tutkinnot sisältävät samoja osaamiselementtejä. Yhteistyö lisäisi opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen käytettävissä olevia resursseja ja parantaisi siten sen laatua. Yhteisten opintojaksojen ansiosta opetustoiminta tehostuisi. Tällöin opetushenkilöstön resursseja säästyisi esimerkiksi muuhun opetukseen tai opiskelijoiden ohjaamiseen. Opetus voitaisiin myös tuottaa sen pedagogisesti tai sisällöllisesti parhaiten osaavan henkilöstön toimesta. Osaamisen yhdistäminen parantaisi henkilöstön mahdollisuuksia kehittyä työssään, mikä koituisi opiskelijoiden eduksi. Riskinä olisivat henkilöstön eturistiriidat ja yhteistyökyvyn puutteet yhdistymisvaiheessa.

X yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun muodostama kokonaisuus tarjoaisi opiskelijalle entistä enemmän mahdollisuuksia yksilöllisiin opintopolkuihin. Opintoja toisesta korkeakoulusta voisi suorittaa erillisen opinto-oikeuden kautta. Korkeakoulujen yhdessä suunnittelema koulutus laajentaisi opiskelijan valinnan mahdollisuuksia ja lyhentäisi opiskelun kokonaisaikaa. Opetus ja koulutus suunniteltaisiin siten, että opiskelu eri tiedekuntien ja korkeakoulujen välillä olisi helppoa. Koulutusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa toteutettaisiin entistä enemmän monialaisissa ja monitieteisissä ympäristöissä, mikä tukisi opiskelijoiden osaamisen kehittymistä yhteiskunnan ja työelämän tarpeita vastaavaksi. Laaja-alaiset koulutukset ja niihin sisältyvät valinnan mahdollisuudet pienentävät osaltaan tutkinnosta ja korkeakoulusta toiseen siirtymisen tarvetta. Toisaalta yhteensopivat opinnot, joustavat siirtymismenettelyt ja yhteys toisen korkeakoulun toimintaan edistäisivät tämän mahdollisuuden käyttöä sen ollessa opiskelijan kannalta paras vaihtoehto.

Uudistus tukisi tutkimus- ja tuotekehitysinfrastruktuurin yhteiskäyttöä. Se myös loisi entistä tiiviimpään yhteistyötä tieteellisen tutkimuksen, tuotekehityksen, innovaatiotoiminnan ja yritystoiminnan välille. Tästä voisivat hyötyä niin yliopiston tutkijat kuin ammattikorkeakoulun opiskelijat ja yritykset.

Tampere3 kokonaisuuden valmistelussa korkeakoulut ovat suunnitelleet opetuksen ja tutkimuksen yhteyden vahvistamista muun muassa integroimalla käynnissä olevia tutkimusprojekteja paremmin osaksi opetusta. Tampereen kaupunki kokeilualustana tarjoaa sekä uusia tutkimusaloja, harjoittelumahdollisuuksia että tilaisuuden yhdistää opintoihin konkreettisia kehittämishankkeita kullekin alalle sopivalla tavalla. Erityisesti monitieteisen tutkimuksen edellytykset paranisivat, kun toisiaan täydentävät tieteiden alat yhdistyisivät samaan yliopistoon. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan tutkimus saisi rinnalleen tekniikan ja tekniikka yhteiskuntatieteet.

Tampere3-korkeakoulujen strategiana on panostetaan oppija- ja osaamiskeskeisen opetuksen kehittämiseen sekä monipuolisiin oppimismenetelmiin. Myös opiskelijoiden kansainvälistymisen mahdollisuuksia on tarkoitettu kehittää. Korkeakoulu ovat valmistelleet yhteistyönä toimenpiteitä, jotka joustavoittavat opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia ja vähentävät opintojen aika- ja paikka sidonnaisuutta. Opintojen ympärivuotisuutta lisätään suunnitelmien mukaan muun muassa jatkamalla avoimen korkeakoulun opetuksen linkittämistä perusopetukseen, hyödyntämällä kesäyliopiston opetusta ja kasvattamalla vuosittain yhteistä Summer School-tarjontaa. Korkeakoulujen tavoitteena on kehittää uudenlaisia toimintatapoja, joilla opiskelijan eri tavoilla hankkima osaaminen voidaan aiempaa paremmin hyödyntää osana opintoja. Lisäksi korkeakoulut hyödyntävät aiempaa kattavammin esim. digitaalisia oppimismahdollisuuksia. Nämä suunnitelmat toteutuessaan parantaisivat opiskelijoiden saaman koulutuksen laatua.

Opiskelun ja tutkimuksen tukipalvelut paranisivat yhdistyvien resurssien ansiosta. Opintojen ohjauksessa voitaisiin tehdä entistä tiiviimpää yhteistyötä myös korkeakoulujen välillä.

Nykyisten yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyisivät x ylioppilaskunnaksi. Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta säilyisi itsenäisenä oikeushenkilönä. Yhteinen toimintakonteksti, Tampereen korkeakouluyhteisö, ja yhteistyöosapuolten määrän väheneminen helpottaisivat ylioppilaskunnan ja opiskelijakunnan välistä yhteistyötä. Esitys tukisi 32 000 opiskelijan yhteisön muodostumista aiemman kolmen erillisen yhteisön tilalle. Opiskelijoiden mahdollisuudet kohdata eri alojen opiskelijoita myös korkeakoulusektorirajojen yli paranisivat. Tällä olisi sekä opintososiaalista merkitystä, että oppimista tukevaa vaikutusta.

Opetusyhteistyö

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentaminen tarkoittaisi opiskelijan kannalta sitä, että kaikkea tutkintoihin pakollisina kuuluvia opintoja ei välttämättä järjestettäisi siinä korkeakoulussa, johon opiskelija on otettu opiskelemaan. Opetukseen toisessa korkeakoulussa osallistuvalla opiskelijalla olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa. Opiskelijan toisessa korkeakoulussa suorittamat opinnot rinnastuisivat opiskelijan omassa korkeakoulussa suorittamiin opintoihin, joten niiden sisällyttäminen opiskelijan tutkintoon ei edellyttäisi erillistä hyväksilukua. Opiskelijan ei siis itse enää tarvitsisi huolehtia hyväksiluvun tapahtumisesta. Muutos lisäisi myös oikeusvarmuutta. Kaikki opetussuunnitelman mukaisesti toisessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot kirjautuisivat automaattisesti opiskelijan opintorekisteritietoihin.

Opiskelijat hyötyisivät lisääntyvästä opetusyhteistyöstä opetuksen keskimäärin parempana laatuna. Laatua parantaa opetuksen toteuttaminen siellä, missä se osataan parhaiten sekä korkeakoulujen opettajakuntien välinen lisääntyvä yhteistyö, jonka yhteydessä osaamista jaetaan. Yhteistyön ja opetuksen hankkimisen mahdollisuus on omiaan kehittämään opetuksensuunnittelua yhteistyömahdollisuuksien paikantamiseksi. Kun opetusta hankittaisiin korkeakoululta, jolla on alan erityisasiantuntemusta, voisi yhteys tutkimukseen vahvistua. Ehdotus voisi myös edistää tutkimustiedon siirtymistä korkeakoulujen ja jopa korkeakoulusektorirajojen yli.

Joissakin tapauksissa opetuksen laatu voisi myös heiketä. Riskinä voi olla opetuksen liiallinen keskittyminen. On myös mahdollista, että opetus joissakin tapauksissa etäännyisi tutkinnon myöntävän yliopiston tutkimuksesta, muuttuisi yksilöllisestä opetuksesta massaopetuksiksi tai johtaisi opetuksen hankkimiseen sieltä, mistä se halvimmalla saa. Tällaista kehitystä ehkäisevät korkeakoulujen sisäiset päätöksentekomenettelyt, joissa opettaja- ja tutkijakunta ovat vahvasti edustettuina. On myös huomattava, että korkeakoulut ovat vain tutkimusta ja koulutusta varten. Ne eivät tavoittele voittoa omistajilleen. Kun korkeakoulusektorin rahoitus ei vähenisi ehdotettavasta muutoksesta johtuen, olisi laadun heikentyminen joko korkeakoulun uusilla päätöksillä ratkaistavissa oleva ongelma tai korkeakoulun strateginen valinta, joka mahdollistaisi sen panostukset muuhun koulutukseen tai tutkimukseen.

Ehdotuksella olisi todennäköisesti opetussuunnittelun laatua parantava vaikutus, joka perustuu ensinnäkin tarpeeseen hahmottaa tutkintojen yhteiset elementit ja toiseksi lisääntyvään yhteistyöhön suunnittelussa. Ehdotus ei vaikuttaisi työelämän osaamistarpeisiin eikä tutkintojen sisältöjen sääntelyyn. Näin ollen tutkintojen liiallista yhdenmukaistumista on pidettävä esityksen epätodennäköisenä seurauksena. Ehdotus voisi edellä mainitusta huolimatta madaltaa kynnystä siirtyä ammattikorkeakouluopinnoista yliopisto-opintoihin tai päinvastoin. Tämä vaikutus olisi seurausta toisaalta entistä paremmasta tutkintojen välisten yhtäläisyyksien havaitsemisesta ja toisaalta ennakkoluuloja hälventävästä sektorirajat ylittävästä yhteistyöstä ja tutustumisesta.

Opiskelijalle ei arvioida aiheutuvan kohtuutonta haittaa siitä, että osa pakollisista opinnoista järjestettäisiin muussa kuin siinä korkeakoulussa, johon opiskelija on otettu opiskelemaan. Tämän edellytyksenä on kuitenkin, että opetusyhteistyön keskeinen sisältö on opiskelijan tiedossa jo opintoihin hakeuduttaessa tai muutoin riittävän varhaisessa vaiheessa. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, että opetus olisi opiskelijan saatavilla olennaisilta osin samoin perustein kuin korkeakoulun itse antaessa opetusta. Korkeakoulu ei voisi esimerkiksi yllättäen edellyttää opiskelijoiden siirtymistä toiselle paikkakunnalle pakollisen opetuksen saamiseksi. Tällainen toiminta olisi hyvän hallinnon vastaista. Korkeakouluissa päätökset opetusyhteistyön sisällöstä tekisivät samat toimielimet ja ihmiset kuin korkeakoulun muistakin opetusjärjestelyistä. Selvästi opiskelijoiden edun vastaiset päätökset eivät siten ole tässä sen todennäköisempiä kuin korkeakoulujen toiminnassa muutoinkaan. Yksittäisten opiskelijoiden osalta ilmenisi kuitenkin myös negatiivisia vaikutuksia. Korkeakoulujen ratkaisut asiassa olisivat kuitenkin yleensä opiskelijoiden yhteisen edun mukaisia.

Korkeakoulusektoreiden sisällöllisesti yhtenevä sääntely korkeakoulun hallintovallan käytöstä esimerkiksi kurinpitoasioissa sekä opintojen arvostelussa ja niiden oikaisemisessa riittäisi takamaan opiskelijoiden oikeusturvan opetusta antavan korkeakoulun käyttäessä hallintovaltansa toisen korkeakoulun opiskelijaan.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa liittyen opiskelijoiden siirtymiseen toiseen korkeakouluun. Erityisesti tämä koskee sellaisten koulutusten lakkauttamista, joista ei säädetä korkeakoulujen koulutusvastuuna. Tällaisissa tapauksissa opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua ei ole tähän asti ollut taattu. Koulutuksia on voitu lakkauttaa ilman asianmukaista siirtymäaika. Ehdotus takaisi hyvän siirtymäajan opiskelijoille niin koulutusvastuun muutoksissa kuin muissakin koulutuksen lakkauttamistapauksissa. Opiskelijoilla olisi siten hyvät mahdollisuudet suunnitella elämänsä opiskelupaikkakunnallaan ja varautua tuleviin muutoksiin esimerkiksi asumisjärjestelyjen ja työskentelyn osalta. Erityisesti koska siirtymäaika olisi suhteellisen pitkä, on mahdollista, että siirtymäaikana voi ilmetä epätasa-arvoa siirtyneiden opiskelijoiden ja kotikorkeakouluun jääneiden opiskelijoiden opintomahdollisuuksissa ja opetuksen laadussa.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen opiskelijoille vahvistettava oikeus käyttää omassa asiassaan omaa äidinkieltään, suomea tai ruotsia, olisi yksilön perusoikeuksien toteutumisen kannalta erittäin tärkeä uudistus. Nykyinen lain tilanne on epäselvä ja perustuslain näkökulmasta puutteellinen. Esitys olisi omiaan myös yhdenmukaistamaan yksilön oikeuksia eri ammattikorkeakouluissa sekä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kesken. Merkittävin vaikutus kohdistuisi niihin lähes kahteentuhanteen opiskelijaan, jotka opiskelevat erikielisessä ammattikorkeakoulussa, kuin mikä on heidän virallinen äidinkieliensä. Toisaalta vaikutusta olisi myös yliopistojen hankkiessa opetusta ammattikorkeakoululta. Tällaisessa tilanteessa yliopisto-opiskelijan kielelliset oikeudet säilyisivät muuttumattomina riippumatta siitä, kuka opetuksen toteuttaa. Suomenkielisissä yliopistoissa opiskelee 3153 Suomen kansalaista, joiden äidinkieli on ruotsi. Näistä 1829 opiskelee Helsingin yliopistossa, joista arviolta viidennes, sen ruotsinkielisessä yksikössä, Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Ruotsinkielisissä yliopistoissa, Åbo Akademiassa ja Svenska handelshögskolanissa äidinkieleltään suomenkielisiä on yhteensä 1429.

5.5. Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Tampere3

Tampereen yliopistossa opetus- ja tutkimushenkilöstöstä naisia oli 57 % ja Tampereen teknillisessä yliopistossa 25 % vuonna 2016.

Tampereen yliopiston uusista opiskelijoista vuonna 2016 naisia oli 68 % ja Tampereen teknillisessä yliopistossa 22 %. Yhdistyvässä yliopistossa uusista opiskelijoista lähes tarkalleen puolet olisivat naisia ja puolet miehiä. Uuden yliopiston tarjoamalla mahdollisuuksilla opiskella nykyistä joustavammin eri alojen opintoja voisi olla myönteinen vaikutus opintoalojen sukupuolittuneeseen jakautumiseen. Tällä puolestaan olisi positiivisia välillisiä vaikutuksia sekä opetukseen ja tutkimukseen että työelämän kehittymiseen.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaisten henkilöstön rekrytointia koskevien velvoitteiden lisäksi yliopistoja koskee velvollisuus tasa-arvon toteuttamiseen koulutuksessa ja opetuksessa. Yliopistojen tulee oppilaitoksina laatia tasa-arvolain 6 b §:n mukainen tasa-arvosuunnitelma. Yliopistojen tulee julkista valtaa käyttävinä itsenäisinä julkisoikeudellisina laitoksina noudattaa tasa-arvolain 4 a §:n 2 momentin tasapuolisuussäännöstä ja saman pykälän 3 momentin ehdokkaiden nimeämistä koskevaa säännöstä. Yliopistoyhteisön jäsenet hallitukseen valitsee kukin yliopistoyhteisön ryhmä keskuudestaan. Koska eri yliopistoyhteisöjen edustajat valitaan vaaleilla, tasa-arvolain tasapuolisuussäännöstä ei voida soveltaa näiden edustajien osalta. Kunkin yliopistoyhteisön ryhmän tulisi ehdokkaita asettaessaan kuitenkin mahdollisuuksien mukaan huolehtia siitä, että ehdokkaina on sekä naisia että miehiä.

Ehdotettavat Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistyminen, kaikkia korkeakouluja koskeva opetusyhteistyön laajentaminen tai koulutuksen siirtoa koskeva säätely eivät heikennä yllä kuvattuja tasa-arvoa koskevien säännösten tai tasa-arvon muuta toteutumista korkeakouluissa.

5.6. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä olisi vähäisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Tampereella olisi entisen kahden yliopiston asemesta yksi yliopisto. Yliopistojen verotus ja viranomaisluvut yhdistyisivät. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön yliopisto-ohjauksen prosessit yksinkertaistuisivat, kun ohjaus kohdistuisi yhteen yliopistoon aiemman kahden asemesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraisi Tampereen yliopistofuusion, ammattikorkeakoulun omistusjärjestelyn sekä opetusyhteistyötä ja koulutuksen siirtoa koskevien ehdotusten vaiku-

tuksia korkeakoulujen toimintaan, opetuksen, tutkimuksen ja palveluiden laatuun, johtamiseen, kustannuksiin ja opiskelijoiden asemaan.

6. Asian valmistelu

Tamperelaiset korkeakoulut käynnistivät 2014 selvityksen siitä, millä tieteenaloilla korkeakoulut voisivat saavuttaa kansainvälisesti johtavan aseman ja mitä uudistuksia tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaisiin. Selvityksen pohjalta korkeakoulut asettivat tavoitteekseen uudenlaisen korkeakoulukokonaisuuden muodostamisen ja uusien toimintamallien kehittämisen suomalaisen korkeakoulutukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti helmikuussa 2016 työryhmän, ohjausryhmän ja johtoryhmän valmistelevaan Tampere3–yliopistokonsernia, joka muodostuisi Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistämisestä syntyvästä uudesta säätiöyliopistosta ja uuden yliopiston omistukseen siirtyvästä Tampereen ammattikorkeakoulusta. Korkeakoulujen tuli muodostaa yksi yhtenäisesti johdettu strategisen kokonaisuus. Yhdistyminen tuli toteuttaa lähtökohtaisesti olemassa olevaa lainsäädäntöä noudattaen ja siten, että yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnot säilyvät nykyisen tutkintojärjestelmän mukaisina erillisinä tutkintoina ja siten, että yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on omat toisistaan erilliset rahoitusjärjestelmät. Ministeriön asettamien ryhmien tehtävänä oli valmistella uuden säätiön perustamista sekä valmistella hallituksen esitys tarvittavista säädösmuutoksista yliopistojen yhdistymisen osalta. Aikatauluksi asetettiin se, että hallituksen esitys olisi annettavissa eduskunnalle helmikuussa 2017.

Korkeakoulujen yhteinen valmisteluorganisaatio on vastannut korkeakoulukokonaisuuden sisällöllisestä valmistelusta Tampereella. Strategisella tasolla valmistelua on ohjannut korkeakoulujen hallitusten puheenjohtajista ja rehtoreista koostuva ohjausryhmä. Koulutuksen, tutkimuksen ja palveluiden tavoitteiden ja toimintatapojen valmistelua on tehty useissa työryhmissä perustuen korkeakoulujen henkilöstön ja opiskelijoiden työpanokselle ja osaamiselle.

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulujen hallitukset ovat päätöksillään asettaneet tavoitteekseen yliopistojen yhdistymisen ja korkeakoulukokonaisuuden muodostamisen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti 13.2.2017 keskustelu- ja kuulemistilaisuuden korkeakouluille, opiskelija- ja henkilöstöjärjestöille ja keskeisille sidosryhmille opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta. Työntekijäjärjestöjä ja opiskelijoiden edustajia on kuultu useaan kertaan erikseen.

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki yliopistolain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälässä määritellään opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvat yliopistot. Pykälästä poistettaisiin Tampereen yliopisto (julkisoikeudellinen yliopisto) ja Tampereen teknillinen yliopisto (säätiöyliopisto), jotka lakkaisivat olemasta. Niiden tilalle tulisi x yliopistona toimiva Tampereen korkeakoulusäätiö. Koska Tampereen yliopiston piirissä toimii

harjoittelukoulu (Tampereen yliopiston normaalikoulu), koskisi yliopistolain 88 § jatkossa myös säätiöyliopistoja.

7 a §. Opetusyhteistyö. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain kanssa yhtenevästi korkeakoulujen kieltenopetusyhteistyöstä. Säännöstä on täsmennetty terminologisesti. Korkeakouluilla olisi edelleen oikeus järjestää niiden tutkintoihin sisältyvä kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun, eli yliopiston tai ammattikorkeakoulun kanssa tai hankkia sen joltakin näistä. Uusi sanamuoto kattaisi yhteistyön myös Maanpuolustuskorkeakoulun, Poliisiammattikorkeakoulun ja Högskolan på Ålandin kanssa. Yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Myös ulkomaiselta korkeakoululta hankittava opetus oikeuttaisi omasta opetuksesta luopumiseen. Määrällistä hankintarajoitusta ei kieltenopetuksen osalta olisi. Korkeakoulu voisi edelleen hankkia kaiken momentissa tarkoitetun kielten opetuksen toiselta korkeakoululta. Säännös koskee valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista (794/2004, jäljempänä tutkintoasetus) tarkoitettuja viestintä- ja kieliopintoja, ei yliopistojen eri kielissä ja viestinnässä antamaa, näiden alojen tutkintoon johtavaa opetusta, eli kielitieteiden tai viestinnän perus-, aine- ja syventäviä opintoja yliopistoissa. (ks. yliopistolaki 562/2016; HE 66/2016)

Ehdotettavan 2 momentin mukaan mahdollisuutta järjestää opetusta yhteistyössä tai hankkia sitä toisilta korkeakouluilta yliopiston omasta opetuksesta samalla luopuen laajennettaisiin koskemaan kieltenopetuksen lisäksi myös muuta yliopistojen tutkinto-opetusta. Yliopistojen nykyinen velvollisuus antaa omaa opetusta koskee niiden koulutusvastuualoja ja alojen sisällä sitä opetusta, joka on pakollista kyseisen koulutusvastuualan tutkintojen tai koulutuksen (esim. opettajankoulutus) suorittamiseksi. Koska säännös koskisi vain koulutusvastuun alaista opetusta, se ei vaikuttaisi esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen järjestämiseen.

Yliopisto voisi 2 momentin mukaan järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä korkeakoululta. Korkeakoululla tarkoitetaan tässä yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja muita koti- ja ulkomaisen lainsäädännön mukaisia korkeakouluja. Säännös vahvistaisi yhteistyön asemaa korkeakoulujen keskeisenä toimintaperiaatteena. Kun opetus hankittaisiin sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, yliopiston ei tarvitsisi koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Säännös asettaisi yliopiston omasta opetusvelvollisuudesta vapautumiselle kaksi lisävaatimusta kieltenopetukseen nähden: Poikkeus koskisi vain kotimaisilta korkeakouluilta hankittua opetusta ja vain siltä osin, kun opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Se, että kyseistä opetusta tulisi antaa myös omille opiskelijoille, ei estäisi opetuksen antamista erikseen eri korkeakoulujen opiskelijoille.

Säännös ei rajoittaisi olemassa olevia korkeakoulujen yhteistyömuotoja. Se ei siten rajoittaisi esimerkiksi opiskelijoiden oikeutta vapaaehtoisesti, opinto-oikeuksiensa puitteissa, osallistua mihin tahansa muun koti- tai ulkomaisen korkeakoulun järjestämään opetukseen ja sisällyttää näitä opintoja hyväksilukumenettelyn kautta omaan tutkintoonsa. Yliopistot voisivat myös nykyiseen tapaan tarjota tutkintoihin muutoin kuin pakollisina sisältyviä opintoja yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa. Myös mahdollisuus koti- ja ulkomaisiin yhteis- ja kaksoistutkintoihin säilyisi nykyisellään. Ulkomaiselta korkeakoululta tehtävä opetuksen hankinta ei kuitenkaan mahdollistaisi korkeakoulun omasta opetuksesta luopumista. Sen sijaan siihen oikeuttaisi opetuksen hankkiminen myös muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla toimivalta kotimaiselta korkeakoululta, joita ovat Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Högskolan på Åland.

Ehdotettavassa 2 momentissa säädettäisiin lisäksi yliopiston velvollisuudesta antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Yliopisto ei asetuksilla säädettyjen tutkintojensa ja koulutusvastuualojensa osalta voisi ulkoistaa toimintaansa kokonaan toiselle korkeakoululle. Yliopiston tulisi antaa pääosa kunkin tutkintoyksikön (kandidaatti, maisteri, tohtori) opetuksesta itse. Säännös ei rajoittaisi korkeakoulun oikeutta lukea hyväksi

muualla suoritettuja opintoja. Yliopistojen koulutusvastuusta ja tutkintorakenteesta säädetään yliopistolain 7 §:ssä sekä sen 3 momentin nojalla tutkintoasetuksessa (asetuksen liite) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa yliopistojen koulutusvastuun täsmäntämisestä (1451/2014, jäljempänä koulutusvastuuasetus).

Ehdotettavan 3 momentin mukaan edellytettäisiin, että opetuksen, joka korvaa yliopiston oman opetuksen, tulisi vastata tutkinnon myöntävän eli opetusta hankkivan yliopiston määrittelemiä tavoitteita. Vaatimus koskisi sekä kieltenopetusta että muuta pykälässä tarkoitettua opetusta. Vaatimus sisältyy kieltenopetuksen osalta jo voimassa olevaan lakiin, mutta nyt siitä säädettäisiin nimenomaisesti asian varmistamiseksi.

Vaikka tutkintojen sisällöt ja kokonaistavoitteet poikkeavat selvästi toisistaan, voivat opintojaksokohtaiset tarkemmat tavoitteet vastata toisiaan myös yli korkeakoulurajojen, mikä mahdollistaa opetusyhteistyön. Tutkinnon myöntävän yliopiston toimitukset määrittelevät opintojaksojen osaamis pohjaiset tai muut tavoitteet noudattaen tutkintoasetuksessa säädettyjä yleisiä tavoitteita. Opetuksen suunnittelussa voitaisiin tehdä yhteistyötä opetuksen antajan kanssa. Päävastuu opetuksen sisällön suunnittelusta olisi kuitenkin tutkinnon myöntävällä korkeakoululla. Tutkinnon myöntäjä vastaisi viime kädessä siitä, että opiskelijat saavuttavat tutkintoasetuksessa ja yliopiston tutkintosäännössä määritellyn osaamisen ja muut tavoitteet. Yliopistolain 2 §:n 1 momentin mukaan yliopistojen tehtävänä on antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta. Yliopistojen tulee huolehtia tutkimuksensa korkeasta tasosta ja tutkimuksen riittävistä yhteydestä opetukseen kaikilla koulutusvastuualoillaan. Opetus tulisi yliopistolain 2 §:n 2 momentin mukaisesti järjestää myös siten, että korkea kansainvälinen taso toteutuu. Opetusta hankkivan yliopiston tulisi seurata hankinnan laatua osana yliopistolain 87 §:n mukaista korkeakoulun yleistä laadunvarmistusta. Hankittavan opetuksen laadun varmistaminen edellyttää, että opetusta hankkivalla korkeakoululla on riittävä alan osaaminen ja henkilöstö, joka huolehtii osaamistavoitteiden määrittämisestä, muusta opetussuunnittelusta sekä opetushankintojen toteuttamisesta ja seurannasta.

Yliopiston olisi opetusta hankkiessaan noudatettava hyvän hallinnon mukaista menettelyä. Hyvään hallintoon kuuluu muun muassa, että yliopisto opetuksensa sijaintipaikkaa muuttaessaan huolehtii muutokseen liittyvistä järjestelyistä siten, ettei opiskelijoille aiheudu kohtuutonta haittaa. Myös opetuskielen osalta tulisi opiskelijan perusteluille odotuksille antaa suojaa. Yliopiston tulisi laatia tutkintosääntönsä ja opetussuunnitelmansa siten, että opiskelijalla on tosiasiallinen mahdollisuus saada selkeä kuva tutkintonsa rakenteesta ja opintojensa suorittamistavasta riittävän ajoissa. Opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun liittyen opetusta hankkiva ja opetusta antava korkeakoulu vastaisivat yhdessä siitä, että opetus toisessa korkeakoulussa ei heikennä opiskelijan asemaa korkeakoulujen opiskelijoilleen tarjoamien palveluiden osalta.

Ehdotettavan 4 momentin mukaan opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai ammattikorkeakoululain 8 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 7 a §:n 2 momenttia, mutta laajennettaisiin koskemaan muutakin kuin kieltenopetusta. Säännöksestä seuraa, että opetus toteutettaisiin niin, että opiskelijat olisivat opintoja suorittaessaan opetusta antavan korkeakoulun hallintovallan alaisia. Opetusta antava korkeakoulu vastaisi ainakin kurssien arvostelusta, oikaisumahdollisuuden järjestämisestä sekä opetuksen välittömään toteutukseen liittyvästä kurinpidosta. Lisäksi opetusta antavalla korkeakoululla olisi yliopistolain 43 b §:n tai ammattikorkeakoululain 34 §:n mukainen tiedonsaantioikeus. Se voisi myös edellyttää opiskelijalta huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä yliopistolain 43 d §:n tai ammattikorkeakoululain 36 §:n mukaisesti. Opetusta antava korkeakoulu ei kuitenkaan voisi peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeutta, koska opiskelijan opiskeluoikeus on tutkinnon myöntävässä korkeakoulussa. Opetusta hankkivan korkeakoulun tulisi puolestaan omia kurinpitotoimia harkitessaan ja niistä päättäessään ottaa huomioon opiskelijan toiminta opetusta antavassa korkeakoulussa ja hänen siellä mahdollisesti saamansa rangaistukset. Opetusta hankkivan korkeakoulun olisi myös ryhdyttävä asian vaatimiin toimiin opiskeluoikeuden peruuttami-

seksi (YOL 43 a §) myös silloin, kun peruuttamisen peruste liittyy opiskelijan opintoihin tai toimintaan opetusta antavassa korkeakoulussa. Kurssille valinta voisi korkeakoulujen keskeiseen sopimukseen perustuen kuulua joko opetusta hankkivalle tai sitä antavalle korkeakoululle. Opiskelija olisi opetusta antavan korkeakoulun hallinnon alainen siltä osin, kun hallinto koskee tämän korkeakoulun opetusta, myös osallistuessaan opetukseen oman yliopistonsa tiloissa tai oman yliopistonsa muun opetuksen yhteydessä.

Ehdotettavan säännöksen perusteella toisessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot rinnastuisivat opiskelijan omassa korkeakoulussa suorittamiin opintoihin, joten niiden sisällyttäminen opiskelijan tutkintoon ei edellyttäisi erillistä hyväksilukua. Koska kyseessä olisi tutkintoon johtava opiskelu, olisi se yliopistolain 8 §:n ja ammattikorkeakoululain 12 §:n mukaisesti maksutonta. Suoritettavat opintopisteet luettaisiin yliopistojen rahoitusmallissa opetusta hankkineessa yliopistossa suoritetuiksi opintopisteiksi. Koska kyseessä olisi rajattu opiskeluoikeus, opiskelijasta ei automaattisesti tulisi opetusta antavan yliopiston ylioppilaskunnan jäsentä.

7 b §. Koulutuksen siirto. Lakiin lisättäisiin uusi 7 b §, jossa säädettäisiin yliopiston koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen yliopistoon. Nykyinen 7 b § siirtyisi 7 c §:ksi. Säännöksen mukaan yliopisto voisi koulutuksen lakkauttamisen yhteydessä sopia toisen yliopiston kanssa opiskelijoidensa siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa tässä toisessa yliopistossa. Kullakin opiskelijalla olisi kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen yliopistoon, jonka koulutus lakkautetaan. Tätä oikeutta rajoittaisi opiskelijan henkilökohtaisen opiskeluoikeuden kesto, josta säädetään yliopistolain 41 §:n 1–4 momentissa. Koulutuksen lakkauttaminen ja siihen liittyvä siirto toiseen korkeakouluun ei siten suoraan vaikuttaisi opiskelijan opiskeluoikeuden keston. Kolmen vuoden määräaika ei koskisi niitä opiskelijoita, joiden osalta korkeakoulu ei ole sopinut toisen korkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä. Koulutus katsottaisiinkin lakkautetuksi aikaisintaan, kun opiskelijoilla on mahdollisuus siirtyä toiseen korkeakouluun. Koulutus voisi tulla lakkautetuksi sekä valtioneuvoston tai opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella että korkeakoulun omalla päätöksellä. Asetuksella lakkauttaminen koskisi niitä aloja, joilla yliopistolla on koulutusvastuu. Säännös koskisi myös koulutuksia, joiden koulutusvastuusta ei ole yksityiskohtaisesti säädetty, mutta joihin opiskelijoita on valittu erikseen. Tällainen koulutus voisi olla esimerkiksi yhteiskuntatieteiden koulutusvastuun perustella järjestettävä kansantaloustieteen koulutus, joka johtaa valtiotieteen maisterin tutkintoon. Tällaisiin koulutuksiin liittyy opiskelijoiden perusteltuja odotuksia mahdollisuudesta suorittaa sisällöltään määrätynlainen tutkinto loppuun.

Siirtyvän opiskelijan opiskeluoikeuden kesto laskettaisiin 2 momentin perusteella samoin kuin siirto-opiskelijalla (YOL 41 § 5 momentti). Laskennassa ottaisi huomioon tavoitetutkinnon pituus sekä opiskeluun koulutuksesta luopuvassa korkeakoulussa jo käytetty läsnä- ja poissaoloaika. Opiskeluoikeuden siirtyminen ja siihen liittyvät opiskelijan henkilökohtaiset olosuhteet tulisi ottaa huomioon käsiteltäessä opiskelijan opiskeluoikeutta koskevaa yliopistolain 42 §:n mukaista lisäaikahakemusta.

7 c §. Erikoistumiskoulutukset. Voimassa olevan lain 7 b § ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 7 c §:ksi. Säännös säilyisi sisällöltään muuttumattomana.

1.2 Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta

8 a §. Opetusyhteistyö. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain kanssa yhtenevästi korkeakoulujen kieltenopetusyhteistyöstä. Säännöstä on täsmennetty terminologisesti. Korkeakouluilla olisi edelleen oikeus järjestää niiden tutkintoihin sisältyvä kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun, eli ammattikorkeakoulun tai yliopiston kanssa tai hankkia sen joltakin näistä. Uusi sanamuoto kattaisi yhteistyön myös Maanpuolustuskorkeakoulun, Poliisiammattikorkeakoulun ja Högskolan på Ålandin kanssa. Ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Myös ulkomaiselta korkeakoululta hankittava opetus oikeuttaisi omasta opetuksesta luopumiseen. Määrällistä hankintarajoitusta ei kielenopetuksen osalta olisi. Korkeakoulu voisi edelleen hankkia kaiken momentissa tarkoitetun kielen opetuksen toiselta korkeakoululta. Säännös koskee valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014, jäljempänä ammattikorkeakouluasetus) tarkoitettuja viestintä- ja kieliopintoja, ei ammattikorkeakoulujen eri kielissä ja viestinnässä antamaa, näiden alojen tutkintoon johtavaa opetusta, kielen perus-, ammatti- ja syventäviä ammattiopintoja. (ammattikorkeakoululaki 558/2016; HE 66/2016)

Ehdotettavan 2 momentin mukaan mahdollisuutta järjestää opetusta yhteistyössä tai hankkia sitä toisilta korkeakouluilta ammattikorkeakoulun omasta opetuksesta samalla luopuen laajennettaisiin koskemaan kielenopetuksen lisäksi myös muuta ammattikorkeakoulujen tutkinto-opetusta. Ammattikorkeakoulujen nykyinen velvollisuus antaa omaa opetusta koskee niiden koulutusvastuualoja ja alojen sisällä sitä opetusta, joka on pakollista kyseisen koulutusvastuualan tutkintojen tai koulutuksen (esim. ammatillinen opettajankoulutus) suorittamiseksi. Koska säännös koskisi vain koulutusvastuun alaista opetusta, se ei siten vaikuttaisi esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen järjestämiseen.

Ammattikorkeakoulu voisi 2 momentin mukaan järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä toiselta korkeakoululta. Korkeakoululla tarkoitetaan tässä yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja muita koti- ja ulkomaisen lainsäädännön mukaisia korkeakouluja. Säännös vahvistaisi yhteistyön asemaa korkeakoulujen keskeisenä toimintaperiaatteena. Se olisi tältä osin yhdenmukainen myös ammattikorkeakoululain 6 §:n mukaisen yhteistyövelvoitteen kanssa. Kun opetus hankittaisiin sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, ammattikorkeakoulun ei tarvitsisi koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Säännös asettaisi ammattikorkeakoulun omasta opetusvelvollisuudesta vapautumiselle kaksi lisävaatimusta kielenopetukseen nähden: Poikkeus koskisi vain kotimaisilta korkeakouluilta hankittua opetusta ja vain siltä osin, kun opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Se, että kyseistä opetusta tulisi antaa myös omille opiskelijoille, ei estäisi opetuksen antamista erikseen eri korkeakoulujen opiskelijoille.

Säännös ei rajoittaisi olemassa olevia korkeakoulujen yhteistyömuotoja. Se ei siten rajoittaisi esimerkiksi opiskelijoiden oikeutta vapaaehtoisesti, opinto-oikeuksiensa puitteissa osallistua mihin tahansa muun koti- tai ulkomaisen korkeakoulun järjestämään opetukseen ja sisällyttää näitä opintoja hyväksilukumenettelyn kautta omaan tutkintoonsa. Ammattikorkeakoulut voisivat myös nykyiseen tapaan tarjota tutkintoihin muutoin kuin pakollisina sisältyviä opintoja yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa. Myös mahdollisuus koti- ja ulkomaisiin yhteis- ja kaksoistutkintoihin säilyisi nykyisellään. Ulkomaiselta korkeakoululta tehtävä opetuksen hankinta ei kuitenkaan mahdollistaisi korkeakoulun omasta opetuksesta luopumista. Sen sijaan siihen oikeuttaisi opetuksen hankkiminen myös muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla toimivalta kotimaiselta korkeakoululta, joita ovat Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Högskolan på Åland.

Ehdotettavassa 2 momentissa säädettäisiin lisäksi ammattikorkeakoulun velvollisuudesta antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Ammattikorkeakoulu ei koulutusvastuualojensa osalta voisi ulkoistaa toimintaansa kokonaan toiselle korkeakoululle. Säännös ei rajoittaisi korkeakoulun oikeutta lukea hyväksi muualla suoritettuja opintoja. Säännös koskisi sekä ammattikorkeakoulututkinnon että ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opetusta. Ammattikorkeakoulujen koulutusvastuut on määritelty niiden toimiluvissa.

Ehdotettavan 3 momentin mukaan edellytettäisiin, että opetuksen, joka korvaa ammattikorkeakoulun oman opetuksen, tulisi vastata tutkinnon myöntävän eli opetusta hankkivan ammattikorkeakoulun määrittelemiä tavoitteita. Vaatimus koskisi sekä kielenopetusta että muuta pykälässä tarkoitettua opetusta. Vaatimus sisältyy kielenopetuksen osalta jo voimassa olevaan lakiin, mutta nyt siitä säädettäisiin nimenomaisesti asian varmistamiseksi. Vaikka tutkintojen sisällöt ja kokonaistavoitteet poikkeavat selvästi toisistaan, voivat opintojaksokohtaiset tar-

kemmat tavoitteet vastata toisiaan yli korkeakoulurajojen, mikä mahdollistaa opetusyhteistyön. Tutkinnon myöntävän ammattikorkeakoulun toimielimet määrittelevät opintojaksojen osaamis pohjaiset tai muut tavoitteet noudattaen ammattikorkeakouluasetuksessa säädettyjä yleisiä tavoitteita. Opetuksen suunnittelussa voitaisiin tehdä myös yhteistyötä opettajan kanssa. Päävastuu opetuksen sisällön suunnittelusta olisi kuitenkin tutkinnon myöntävällä korkeakoululla (ammattikorkeakoululaki 62 §). Tutkinnon myöntäjä vastaisi viime kädessä siitä, että opiskelijat saavuttavat ammattikorkeakouluasetuksessa ja ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määritellyn osaamisen ja muut tavoitteet. Ammattikorkeakoulun tulisi opetusta hankkiessaan ottaa huomioon, että sen tehtävänä on ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaan antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Opetuspalvelua hankkivan korkeakoulun tulisi seurata hankinnan laatua ja tarvittaessa kehittää toimintaansa tältä osin osana korkeakoulun yleistä laadunvarmistusta (ammattikorkeakoululaki 62 §). Mikäli asetusten mukaisia tavoitteita ei saavutettaisi, palvelua hankkiva korkeakoulu ei täyttäisi koulutusvastuutaan (ammattikorkeakoululaki 8 § sekä ammattikorkeakouluasetus 4, 5 ja 7 §). Hankittavan opetuksen laadun varmistaminen edellyttää, että opetusta hankkivalla korkeakoululla on riittävä alan osaaminen ja henkilöstö, joka huolehtii osaamistavoitteiden määrittelystä, muusta opetussuunnittelusta sekä opetushankintojen toteuttamisesta ja seurannasta.

Ammattikorkeakoulun olisi opetusta hankkiessaan noudatettava hyvän hallinnon mukaista menettelyä. Hyvään hallintoon kuuluu muun muassa, että ammattikorkeakoulu opetuksensa sijaintipaikkaa muuttaessaan huolehtii muutokseen liittyvistä järjestelyistä siten, ettei opiskelijoille aiheudu kohtuutonta haittaa. Myös opetuskielen osalta tulisi opiskelijan perusteluille odotuksille antaa suojaa. Ammattikorkeakoulun tulisi laatia tutkintosääntönsä ja opetussuunnitelmansa siten, että opiskelijalla on tosiasiallinen mahdollisuus saada selkeä kuva tutkintonsa rakenteesta ja opintojensa suorittamistavasta riittävän ajoissa. Opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun liittyen opetusta hankkiva ja opetusta antava korkeakoulu vastaisivat yhdessä siitä, että opetus toisessa korkeakoulussa ei heikennä opiskelijan asemaa korkeakoulujen opiskelijoilleen tarjoamien palveluiden osalta.

Ehdotettavan 4 momentin mukaan opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai yliopistolain 7 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 7 a §:n 2 momenttia, mutta laajennettaisiin koskemaan muutakin kuin kielenopetusta. Säännöksestä seuraa, että opetus toteutettaisiin niin, että opiskelijat olisivat opintoja suorittaessaan opetusta antavan korkeakoulun hallintovallan alaisia. Opetusta antava korkeakoulu vastaisi ainakin kurssien arvostelusta, oikaisumahdollisuuden järjestämisestä sekä opetuksen välittömään toteutukseen liittyvästä kurinpidosta. Lisäksi opetusta antavalla korkeakoululla olisi ammattikorkeakoululain 34 §:n tai yliopistolain 43 b §:n mukainen tiedonsaantioikeus. Se voisi myös edellyttää opiskelijalta huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä ammattikorkeakoululain 36 §:n tai yliopistolain 43 d §:n mukaisesti. Opetusta antava korkeakoulu ei kuitenkaan voisi peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeutta, koska opiskelijan opiskeluoikeus on tutkinnon myöntävässä korkeakoulussa. Opetusta hankkivan korkeakoulun tulisi puolestaan omia kurinpitotoimia harkitessaan ja niistä päättäessään ottaa huomioon opiskelijan toiminta opetusta antavassa korkeakoulussa ja hänen siellä mahdollisesti saamansa rangaistukset. Opetusta hankkivan korkeakoulun olisi myös ryhdyttävä asian vaatimiin toimiin opiskeluoikeuden peruuttamiseksi (AMKL 33 §) myös silloin, kun peruuttamisen peruste liittyisi opiskelijan opintoihin tai toimintaan opetusta antavassa korkeakoulussa. Kurssille valinta voisi korkeakoulujen keskeiseen sopimukseen perustuen kuulua joko opetusta hankkivalle tai sitä antavalle korkeakoululle. Opiskelija olisi opetusta antavan korkeakoulun hallinnon alainen siltä osin, kun hallinto koskee tämän korkeakoulun opetusta, myös osallistuessaan opetukseen oman ammattikorkeakoulunsa tiloissa tai oman ammattikorkeakoulunsa muun opetuksen yhteydessä.

Ehdotettavan säännöksen perusteella toisessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot rinnastuisivat opiskelijan omassa korkeakoulussa suorittamiin opintoihin, joten niiden sisällyttäminen opis-

kelijan tutkintoon ei edellyttäisi erillistä hyväksilukua. Koska kyseessä olisi tutkintoon johtava opiskelu, olisi se ammattikorkeakoululain 12 §:n ja yliopistolain 8 §:n mukaisesti maksutonta. Suoritetut opintopisteet luettaisiin ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa opetusta hankki-neessa ammattikorkeakoulussa suoritetuiksi opintopisteiksi. Koska kyseessä olisi rajattu opiskeluoikeus, opiskelijasta ei automaattisesti tulisi opetusta antavan yliopiston ylioppilaskunnan jäsentä.

8 b §. Koulutuksen siirto. Lakiin lisättäisiin uusi 8 b §, jossa säädettäisiin ammattikorkeakou-lun koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen yliopistoon. Säännöksen mukaan ammattikorkeakoulu voisi koulutuksen lakkauttamisen yhteydessä sopia toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoidensa siirtymisestä suorittamaan samaa tutkin-toa tässä toisessa ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoilla olisi kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen ammattikorkeakou-luun, jonka koulutus lakkautetaan. Tätä oikeutta rajoittaisi opiskelijan henkilökohtaisen opis-keluoikeuden kesto, josta säädetään 30 §:n 1-5 momentissa. Koulutuksen lakkauttaminen ja siihen liittyä siirto toiseen korkeakouluun ei siten suoraan vaikuttaisi opiskelijan opiskeluoikeuden keston. Kolmen vuoden sääntö ei koskisi niitä opiskelijoita, joiden osalta korkeakou-lu ei ole sopinut toisen korkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä. Koulutus katsottai-siinkin lakkautetuksi aikaisintaan, kun opiskelijoilla on mahdollisuus siirtyä toiseen korkea-kouluun. Koulutus voisi tulla lakkautetuksi sekä ammattikorkeakoulun toimilupaa koskevalla valtioneuvoston päätöksellä että ammattikorkeakoulun omalla päätöksellä. Toimilupapäätök-sen muutoksella tapahtuva lakkauttaminen koskisi korkeakoulun koulutusvastuualoja. Sään-nös koskisi myös koulutuksia, joiden koulutusvastuusta ei ole yksityiskohtaisesti määrätty toimilupapäätöksessä, mutta joihin opiskelijoita on valittu erikseen, esimerkiksi eri instru-menttien tai musiikinlajien (klassinen musiikki / populaarimusiikki) koulutus musiikin koulu-tusvastuun sisällä. Tällaisiin koulutuksiin liittyy opiskelijoiden perusteltuja odotuksia mahdol-lisuudesta suorittaa sisällöltään määrätynlainen tutkinto loppuun.

Siirtyvän opiskelijan opiskeluoikeuden kesto laskettaisiin samoin kuin siirto-opiskelijalla (AMKL 30 § 6 momentti). Laskennassa ottaisi huomioon tavoitetutkinnon pituus sekä opiske-luun koulutuksesta luopuvassa korkeakoulussa jo käytetty läsnä- ja poissaoloaika. Opiskeluoikeuden siirtyminen ja siihen liittyvät opiskelijan henkilökohtaiset olosuhteet tulisi ottaa huo-mioon käsiteltäessä opiskelijan opiskeluoikeutta koskevaa ammattikorkeakoululain 30 a §:n mukaista lisäaikahakemusta.

24 §. Ammattikorkeakoulun hallintokieli. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan jokaisella olisi oikeus omassa asiassa käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyt-tämällään kielellä. Säännös koskee hallintoasioiden käsittelyä, ei opetusta. Ammattikorkea-koulujen hallintokielen sääntely saatettaisiin tältä osin vastaamaan yliopistoja koskevaa voi-massa olevaa sääntelyä. Samalla hallintokieltä koskevat opiskelijan oikeudet selkeytyisivät.

1.3 Laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta

1 §. Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin, että yli-opistolain muuttamisesta annettu lain (/) 1 § tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Tä-tä lakia kutsuttaisiin tässä laissa muutoslaiksi. Sen 7 a–7 c §:n olisi tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman nopeasti.

Muutoslain 7 b §:ää sovellettaisiin myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voi-maantuloa, kuitenkin siten, että 2 momentissa tarkoitettu kolmen vuoden aika laskettaisiin säännöksen voimaantulosta. Tämä soveltamissäännös koskisi esimerkiksi 1.8.2017 voimaan tulevaa koulutusvastuun muutosta (opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen koulu-tusvastuun täsmäntämisestä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen liitteen muutta-misesta, 29/2017), jolla kielten (suomi ja sen sukukielet, pohjoismaiset kielet, englanti ja sak-

sa) opetus Vaasan yliopistossa lakkaa, sekä siihen liittyvää opiskelijoiden siirtämistä Jyväskylän yliopistoon. Vaasassa lain voimaan tullessa kieliä opiskelevilla tutkinto-opiskelijoilla olisi siten heidän henkilökohtaisen opiskeluoikeutensa asettamissa rajoissa oikeus jatkaa opintojaan Vaasan yliopiston alaisuudessa kolme vuotta lain voimaan tulosta, minkä jälkeen heidän opiskeluoikeutensa siirtyisi Vaasan ja Jyväskylän yliopistojen sopimuksen mukaisesti Jyväskylän yliopistoon. Opiskelijat voisivat kuitenkin oman valintansa mukaan, yliopistojen tarjoamissa puitteissa siirtyä Jyväskylään jo aikaisemmin.

2 §. *x-yliopiston perustaminen.* Pykälässä olisi säännös, jonka mukaan yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentin 6 ja 14 kohdassa mainittujen Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivan TTY-säätiön (yhdistyvät yliopistot) toiminta, henkilöstö ja opiskelijat siirtyisivät muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019) säätiöyliopistona toimivaan Tampereen korkeakoulusäätiöön. Säännös tarkoittaisi yliopistotoiminnan siirtymistä yhdistyviltä yliopistoilta x-yliopistolle.

Henkilöstön siirtymiseen yhdistyvistä yliopistoista X-yliopistoon sovellettaisiin, mitä työsuopimuslaissa (55/2001) säädetään liikkeen luovutuksesta. Liikkeen luovutuksesta säädetään muun muassa työsuopimuslain 10 §:ssä. Sen 2 momentin mukaan liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhte-etuudet siirtyvät liikkeen uudelle omistajalle tai haltijalle.

3 §. *x-yliopiston järjestäytyminen.* Pykälässä säädettäisiin x-yliopiston järjestäytymisestä, millä tarkoitettaisiin uuden yliopiston lakisääteisten toimielinten valintaa sekä niitä toimia, joihin uuden yliopiston toimielimien ja yhdistyvien yliopistojen olisi ryhdyttävä, jotta x-yliopisto voi aloittaa toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019).

Pykälän 1 momentin mukaan Yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsisivat x-yliopiston ensimmäisen hallituksen ja päättäisivät sen toimikaudesta. Poiketen yliopistolain 26 §:n 5 kohdassa säädetystä vähintään kahden hallituksen jäsenen toimikauden olisi päätyttävä viimeistään 31.12.2019 ja kahden 31.12.2020. Järjestelyllä pyritään turvaamaan sekä hallituksen toiminnan jatkuminen asteittaisen uudistumisen avulla että uuden yliopiston monijäsenisen toimielimen mahdollisuus vaikuttaa hallituksen kokoonpanoon heti perustamisvaiheen jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan X-yliopiston 1 momentin mukaisesti valittu ensimmäinen hallitus valitsisi yliopiston rehtorin.

Pykälän 3 momentin mukaan x-yliopiston ensimmäinen hallitus päättäisi yliopiston ensimmäisen monijäsenisen hallintoelimen (YOL 26 §) jäsenten määrästä ja eri ryhmiin kuuluvien jäsenten lukumäärästä. Hallitus myös päättäisi, valitsevatko yhdistyvien yliopistojen ryhmät monijäsenisen hallintoelimen jäsenet yhdessä vai erikseen. Yliopistoyhteisöön kuuluvat ryhmät valitsisivat x-yliopiston ensimmäisen monijäsenisen hallintoelimen.

Pykälän 4 momentin mukaan x-yliopiston toimielinten ja yhdistyvien yliopistojen tulisi yhdessä järjestää x-yliopiston hallinto ja muut palvelut sekä päätöksenteko niin, että x-yliopisto voisi aloittaa toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Säännös asettaa aktiivisen toimimisvelvoitteen ja yhteisvastuun sekä x-yliopiston ennen x-yliopiston aloittamista valituille toimielimille että yhdistyville yliopistoille sen takaamiseksi, että x-yliopisto on valmis aloittamaan toimintansa 1.1.2019. X-yliopiston tämän pykälän mukaisesti valitut toimielimet tai näiden toimielinten päätöksiin perustuvat muut toimielimet (YOL 23 §) voisivat myös tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia x-yliopiston lukuun heti toimielinten tultua perustetuiksi. Vastaavaa oikeutta ei olisi yhdistyvillä yliopistoilla.

4 §. *Varallisuuden siirtyminen X-yliopistoon.* Tampereen yliopiston varallisuus siirtyisi kokonaisuudessaan X-yliopiston omistukseen muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). TTY-säätiön varallisuus siirtyisi X-yliopistolle samana ajankohtana TTY-säätiön sulautumisella x-säätiöön. Laki edellyttäisi TTY-säätiöltä säätiölain mukaisia sulautumistoimia.

TTY-säätiön ja Tampereen yliopiston peruspääomat siirtyisivät Tampereen korkeakoulusäätiön peruspääomaksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Peruspääomalla tarkoitetaan tässä TTY-säätiön osalta säätiön perustamisen yhteydessä luovutettua 70 miljoonan euron peruspääomaa (Suomen valtio 50 miljoonaa euroa, Teknologiateollisuus ry ja Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö yhteensä 19 miljoonaa euroa, Tekniikan Akateemiset ry 500 000 euroa, Tampereen teknillinen seura ry 150 000 euroa, Tampereen kauppakamari 125 000 euroa, Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö 125 000 euroa ja Tampereen kauppaseura r.y. 100 000 euroa) sekä valtion palautusvelvollisuudella säätiölle luovuttamia, peruspääomaan sijoitettuja omaisuuseriä. Nämä erät ovat 1) valtion TTY-säätiölle sen perustamisen yhteydessä luovuttamat Suomen Yliopistokiinteistöt Oy -nimisen osakeyhtiön osakkeet 160 715 kpl, tasearvoltaan 33 223 962 euroa sekä valtion vastinrahoituksena TTY-säätiölle suorittama 47 580 885 euroa, joka perustui yliopiston 1.4.2008–30.6.2012 toteuttaman varainkeruun tulokseen.

x-yliopiston purkautuessa tai tullessa lakkautetuksi luovutettaisiin valtion yhdistyvien yliopistojen pääomaan lahjoittamat erät käyttämättömine tuottoineen takaisin valtiolle käytettäväksi eduskunnan päättämällä tavalla. TTY-säätiön muut perustajat päättäisivät TTY-säätiöön lahjoittamansa pääoman luovuttamisesta edelleen säätiön tarkoitukseen läheisesti liittyvään tarkoitukseen. Näillä säännöksillä suojattaisiin valtion ja TTY-säätiön perustajien asemaa siten, että se vastaisi niiden oikeuksia yhdistyvien yliopistojen omaisuuteen.

5 §. Yhdistyvien yliopistojen oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyminen. Ehdotettavan säännöksen mukaan yliopistojen saatavat ja muut oikeudet siirtyisivät X-yliopistolle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). X-yliopisto vastaisi niin ikään muutoslain 1 §:n tultua voimaan yhdistyvien yliopistojen kaikista sopimusvelvoitteista ja muista sitoumuksista sekä lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista. Muun muassa viranomaisten myöntämät toimi-, järjestämis- ja muut luvat sekä yhdistyvien yliopistojen saatavat ja muut oikeudet siirtyvät X-yliopistolle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

6 §. Vireillä olevien asioiden siirtyminen X-yliopistoon. Selvyyden vuoksi säädettäisiin, että myös yhdistyvissä yliopistoissa vireillä olevat asiat siirtyisivät X-yliopiston käsiteltäviksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). X-yliopisto edustaisi ja toimisi asianosaisena oikeudenkäynneissä, joissa yhdistyvä yliopisto on ollut asianosaisena.

7 §. Yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset ja X-yliopiston aloittava tase. X-yliopiston hallitus laatisi yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset. X-yliopiston tilintarkastajat toimittaisivat yhdistyvien yliopistojen tilintarkastukset ja antaisivat tilintarkastuskertomukset siten kuin yliopistolain 64 §:ssä ja säätiölaissa säädetään.

8 §. X-yliopiston ylioppilaskunnan järjestäytyminen. Yliopistojen yhdistyessä tulisi myös yliopistojen ylioppilaskuntien yhdistyä, jotta opiskelijoiden edustaminen ja yliopistolaisissa ylioppilaskunnan velvollisuudeksi säädetty tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti. Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyisivät X-yliopiston ylioppilaskunnaksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Ylioppilaskunnan järjestäytymisestä ja sen toimivallasta ennen x-yliopiston aloittamista säädettäisiin tässä pykälässä.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien olisi järjestettävä ylioppilaskunnan edustajiston vaali viimeistään maaliskuussa 2018. Ensimmäisen edustajiston koko olisi 49 sekä tarvittava määrä varaedustajia. Edustajisto valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia.

Mikäli ylioppilaskunnat eivät ole muuta sopineet, vaalien keskusvaalilautakunta muodostuisi yhdistyvien ylioppilaskuntien hallitusten puheenjohtajista, edustajiston puheenjohtajista sekä pääsihteereistä. Keskusvaalilautakunnan tulisi valita keskuudestaan puheenjohtajan ja kutsua lautakunnalle sihteerin. Keskusvaalilautakunta vahvistaisi vaalijärjestyksen.

X-yliopiston ylioppilaskunnan vaali olisi suhteellinen ja salainen. Vaalipiirit eivät olisi mahdollisia. Äänioikeus olisi kaikilla yhdistyvien yliopistojen läsnä oleviksi opiskelijoiksi ilmoittautuneilla ylioppilaskunnan jäsenillä. Jokaisella äänioikeutetulla olisi vaalissa yksi ääni.

Yhdistyvien yliopistojen rehtorit yhdessä vahvistaisivat x-yliopiston ylioppilaskunnan säännöt. Jos X-yliopistolle olisi kuitenkin jo valittu rehtori, hän vahvistaisi mainitut säännöt.

X-yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto ja sen valitsevat toimielimet tekisivät ennen x-yliopiston aloittamista ja ylioppilaskuntien yhdistymistä x-yliopiston ylioppilaskuntaa koskevat ja X-yliopistoon liittyvät ylioppilaskunnan päätökset. Vastaavaa toimivaltaa ei olisi yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnilla. Ne olisivat sen sijaan velvollisia tarjoamaan X-yliopiston ylioppilaskunnalle hallinto- ja muita palveluja, jotta X-yliopiston ylioppilaskunta voisi aloittaa täysimääräisen toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019).

9 §. Ylioppilaskuntien toiminnan siirtyminen. Koska ylioppilaskunnat yhdistyisivät tulisi myös yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskuntien jäsenten, henkilöstön, varallisuuden sekä oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyä x-yliopiston ylioppilaskunnalle. Henkilöstö, varallisuus, oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Säännös on tarkoitettu kattavaksi oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymiseksi. Henkilöstön siirtymiseen sovellettaisiin, mitä työsopimuslaissa (55/2001) säädetään liikkeen luovutuksesta. Liikkeen luovutuksesta säädetään muun muassa työsopimuslain 10 §:ssä. Sen 2 momentin mukaan liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhde-etuudet siirtyvät liikkeen uudelle omistajalle tai haltijalle.

10 §. Yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttaminen. Pykälän tarkoituksena olisi estää yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä varallisuudensiirroista uudelle yliopistolle tai ylioppilaskunnalle aiheutuvat veroseuraamukset. Pykälä vastaa tältä osin sisällöltään sekä yliopistouudistukseen että Taideyliopiston perustamiseen sisältyneitä säännöksiä yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttamisesta (HE 244/2009 vp; HE 27/2012 vp). Yhdistyvien yliopistojen ja yhdistyvien ylioppilaskuntien ei katsottaisi purkautuvan tuloverotuksessa. Varat ja velat siirtyisivät samanarvoisina toimintaa jatkavalle X-yliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle.

Toimintansa lopettavien yhdistyvien yliopistojen ja ylioppilaskuntien verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennettäisiin toimintaa jatkavan X-yliopiston ja sen ylioppilaskunnan verotuksessa samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettaneen yliopiston tai ylioppilaskunnan verotuksessa.

X-yliopisto tai sen ylioppilaskunta eivät olisi velvollisia maksamaan varainsiirtoveroa yliopistojen tai ylioppilaskuntien yhdistymisessä tapahtuvasta varojen siirrosta.

11 §. Viittaukset Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon. Selkeyden vuoksi pykälässä säädettäisiin, että muun lainsäädännön viittaukset yhdistyviin yliopistoihin katsottaisiin viittauksiksi X-yliopistoon.

12 §. Voimaantulo. Pykälä sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Koska 11 § kuitenkin saa merkityksensä vasta x-yliopiston aloittaessa toimintansa, tulisi laki tältä osin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2019, eli samaan aikaan muutoslain 1 §:n voimaantulon kanssa.

2 Voimaantulo

Yliopistolain muuttamisesta annettavan lain voimaanpanosta ehdotetaan annettavaksi erillinen laki, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Voimaanpanolailalla säädetäisiin yliopistojen yhdistymisen toteutuksesta. Laki yliopistolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 §:n osalta 1 päivänä tammikuuta 2019. Samaan aikaan tulisi voimaan myös voimaanpanolain 11 §, joka koskee lainsäädännön viittauksia Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon. Muilta osin ehdotettavat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

Mahdollisimman nopeasti voimaan tulisivat siten voimaanpanolaki, yliopistolain 7 a–7 c § sekä ammattikorkeakoululain kaikki muutokset. Yliopistolain 1 §, joka määrittää Suomen yliopistot, sen sijaan tulisi voimaan vasta 1.1.2019, jolloin uusi yliopisto aloittaisi ja vanhat yliopistot lakkaisivat niiden toiminnan, opiskelijoiden, henkilöstön, varallisuuden sekä oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyessä x-yliopistolle.

Yliopistolain 7 b §:ää ja ammattikorkeakoululain 8 b §:ää sovellettaisiin myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että näiden pykälien 2 momentissa tarkoitettu kolmen vuoden aika laskettaisiin lain voimaantulosta. Tämä soveltamisäänös koskisi esimerkiksi 1.8.2017 voimaan tulevaa koulutusvastuun muutosta (Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen liitteen muuttamisesta, 29/2017), jolla kielten opetus Vaasan yliopistossa lakkaa, sekä siihen liittyvää opiskelijoiden siirtämistä Jyväskylän yliopistoon.

3 Suhde perustuslakiin

Tampere3

Vaikka yliopistoilla on vuodesta 2010 alkaen ollut itsenäisen oikeushenkilön asema, päättää eduskunta edelleen yliopistolaissa säädettyjen Suomen koulutusjärjestelmän mukaisten yliopistojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja yhdistämisestä. Yliopistouudistuksen yhteydessä vuonna 2009 eduskunnan perustuslakivaliokunta käsiteli lausunnossaan (PeVL 11/2009 vp) itsenäisenä oikeushenkilönä toimivia yliopistoja ja niiden järjestäytymistä perustuslain 123 §:n 1 momentin kannalta. Perustuslakivaliokunta edellytti tuolloin säätiöyliopistojen osalta, että hallituksen kokoonpanosta ja valinnasta tulee säätää tavalla, joka asiallisesti turvaa yliopiston itsehallinnon. Tällä perustuslakivaliokunta tarkoitti muun muassa yliopistoyhteisön oikeutta itse päättää yliopiston hallituksen jäsenistä. Erityisen tärkeänä perustuslakivaliokunta näyttää pitäneen sitä, että yliopisto voi aina niin halutessaan valita enemmistön hallituksen jäsenistään yliopistoyhteisön sisältä. Yliopiston perustajille on valiokunnan mukaan kuitenkin voitu taata nykyisen yliopistolain mukainen vähemmistöedustus yliopiston hallituksessa.

Perustuslakivaliokunta ei ole yliopistolakiuudistusta käsitellessään vaatinut muutoksia Aalto-yliopiston perustamisessa noudatettuun hallituksen valintamenettelyyn (laki yliopistolain voimaanpanosta 559/2009, 7 §). Sitä on siten pidettävä lähtökohtaisesti sallittuna. Menettely on sama, kuin nyt ehdotettava. Yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsisivat uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen yhdessä. Ehdotettavassa menettelyssä ei ole estettä valita hallituksen enemmistöä yliopiston sisäisistä ryhmistä. Yliopistoyhteisön vaikutusmahdollisuus ehdotettavassa ratkaisussa on välillinen, koska yhdistyvien yliopistojen hallitukset ovat yliopistoyhteisöjen valitsevia. Ehdotettava perustamisvaiheen säännös liittyy Tampereen korkeakoulusäätiön ja TTY-säätiön perustajien ja yliopistoyhteisön oikeuksien tasapainoiseen huomioimiseen säätiöyliopiston perustamisvaiheessa. Tampereen korkeakoulusäätiö luopuu oikeudestaan yksin valita säätiön ensimmäinen hallitus, jonka valitsevat niin ikään yhdistyvien yliopistojen hallitukset yhdessä. Tämän valinnan valmisteleo Tampereen korkeakoulusäätiön sääntöjen mukaan nimityskomitea, jossa puolet jäsenistä on perustajien ja puolet yhdistyvien korkeakoulujen nimeämiä. Yhdistämällä näin Tampereen korkeakoulusäätiön ja x-yliopiston ensimmäisten hallitusten valinta yhtenäiseksi prosessiksi voidaan uudelle yliopistolle saada korkeatasoi-

nen ja toimintakykyinen hallitus jo perustamisvaiheessa. Yliopistoyhteisön oikeutta valita x-yliopiston hallitus yliopistolaisissa tarkoitettulla ja yliopistoyhteisön suoran vaikutusmahdollisuuden varmistavalla tavalla edistetään esitykseen sisältyvillä x-yliopiston ensimmäisen hallituksen jäsenten toimikausia koskevilla rajoituksilla. Vähintään kahden ensimmäisen hallituksen jäsenen toimikausi päättyisi jo viimeistään 31.12.2019 ja siitä seuraavien kahden viimeistään 31.12.2020. Näin vastuu jatkuvana prosessina toteutettavasta hallituksen valinnasta siirtyisi yliopistoyhteisölle välittömästi yliopiston aloitettua toimintansa. Koska uuden yliopiston hallituksesta päättäisivät yhdistyvien yliopistojen ylimmät toimeilimet, hallitukset, päätösvalta asiasta säilyisi yliopistojen autonomian edellyttämällä tavalla yliopistoilla myös siirtymävaiheessa. Esitystä on edellä mainituin perustein pidettävä näiltä osin perustuslain mukaisena. Perustuslain mukaisten oikeuksien rajoitukset ovat tarpeellisia ja oikeasuhtaisia, ne edistävät korkeakoulukokonaisuuden muodostumista ja sen etua.

Opetusyhteistyö

Opetusyhteistyötä koskevaa lakiehdotusta tulee arvioida seuraavien perustuslain säännösten näkökulmasta: 16 § 3 momentti (tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus), 123 § 1 momentti (yliopiston itsehallinto) ja 124 § (hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle).

Perustuslain 16 §:n 3 momentissa turvataan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus. Ylimmän opetuksen vapauteen kuuluu niin opetuksen sisällön, opetusmenetelmien kuin myös opetuksen järjestämisen vapaus. Perustuslakivaliokunta (PeVL 11/2009) on katsonut säännöksen tarkoittavan, että yliopistojen tulee pystyä tarjoamaan takeet tutkimuksen, tieteen ja opetuksen vapauden täyttymisestä. Yliopistolain 6 §:ssä säädetäänkin, että ”yliopistossa vallitsee tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus” ja että ”opettajan on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä”. Vastaavasti ammattikorkeakoululain 9 §:n mukaan: ”Ammattikorkeakoululla on 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä suorittaessa opetuksen ja tutkimuksen vapaus. Opetuksessa on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä”. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt yliopistolakiin (32.3 §) myös säännöksen siitä, että työnantaja ei saa menetellä työsuhteessa tavalla, joka vaarantaa tutkimuksen, taiteen tai opetuksen vapautta. Tämä säännös antaa lisäturvaa opetuksen sisällölliselle ja menetelmälliselle vapaudelle yliopistoissa. Vastaavaa säännöstä ei ole ammattikorkeakoululaisissa, mutta vastaavan oikeussäännön voidaan katsoa johtuvan suoraan ammattikorkeakoululain 9 §:stä. Opetuksen sisällöllinen ja menetelmällinen vapaus on siten molemmilla korkeakoulusektoreilla turvattu lain tasolla.

Opetuksen järjestämisen vapaus, eli opetuksen institutionaalinen vapaus tarkoittaa ylimmän opetuksen antajan oikeutta itsenäisesti päättää opetuksen järjestämisen tavasta. Tähän vapauteen voidaan katsoa kuuluvan myös tässä esityksessä ehdotettu opetuksen hankkiminen toiselta korkeakoululta. Kun opetuksen hankinta tapahtuu yliopiston tai ammattikorkeakoulun oman harkinnan ja päätöksenteon perusteella toiselta korkeakoululta, jossa opetuksen sisällöllinen ja menetelmällinen vapaus on lainsäädännöllä turvattu, hankinnan ei voida katsoa vaarantavan ylimmän opetuksen vapautta. Päinvastoin ehdotettu säännös lisää korkeakoulujen vapautta opetuksen järjestämisen suhteen nykytilanteeseen verrattuna.

Hallituksen käsityksen mukaan perustuslain 16 §:n 3 momentista ei voi yksin tai yhdessä 123 §:n kanssa johtua periaatetta, jonka mukaan yliopiston olisi järjestettävä kaikkea tutkimukseen pakollisena sisältyvää opetusta itse. Mikäli tällainen sääntö kuitenkin todettaisiin, olisi hallituksen esitys silti tarkkarajaisena ja perusteltuna poikkeuksena mahdollinen. Ehdotus on rajattu koskemaan vain sellaisen opetuksen hankkimista, jota opetusta antava korkeakoulu jo antaa omille opiskelijoilleen. Lisäksi opetuksen olisi vastattava opetusta hankkivan korkeakoulun määrittelemiä osaamistavoitteita. Ammattikorkeakoulut ovat osa suomalaista korkeakoululaitosta ja niiden toimintaa koskee yliopistolakia vastaava sääntely sekä ohjaus. Ehdotus parantaisi korkeakoulujen mahdollisuuksia tarjota laadukasta opetusta.

Perustuslain 123 §:n 1 momentin mukaan yliopistoilla on itsehallinto sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Itsehallinto voidaan jakaa taloudelliseen ja hallinnolliseen itsehallintoon sekä akateemiseen itsehallintoon, joka muodostuu tieteen ja opetuksen itsehallinnosta. Perustuslakivaliokunta on nähnyt itsehallinnon tarkoittavan ennen muuta, ”että yliopiston sisäisestä hallinnosta päättävät laissa säädetyn rajoituksin asianomaisen yliopiston omat eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset” (PeVL 1/1998). Perustuslakivaliokunta onkin edellyttänyt, että yliopistoyhteisöllä tulee olla lailla taattu mahdollisuus valita enemmistö yliopiston hallituksen jäsenistä yliopistoyhteisön sisältä. Lisäksi perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että hallituksen ja rehtorin tehtävät tulee olla siinä määrin tarkoin määritelty laissa, että merkittävää päätösvaltaa ei voida siirtää sieltä yliopistoyhteisön ulottumattomiin. (PeVL 11/2009) Viime kädessä näillä vaatimuksilla turvataan yliopiston toiminnan ydintä, joka on vapaa tiede, taide ja ylin opetus. Näin muotoiltu itsehallinto on taattu yliopistolakiin otetuilla määräyksillä yliopiston hallituksen koonpanosta ja tehtävistä, rehtorin tehtävistä, yliopistokollegiosta ja sen tehtävistä sekä säätiöyliopistojen osalta monijäsenisestä hallintoelimestä. Perustuslain 123 § ei koske ammattikorkeakouluja.

Yliopistoille ehdotetaan annettavaksi mahdollisuus, ei pakkoa, järjestää niiden koulutusvastuuseen kuuluvaa opetusta hankkimalla opetusta suoraan toiselta yliopistolta tai ammattikorkeakoululta luopuen samalla itse jonkun tutkinnon pakollisen osan opetuksesta. Yhteistyön vaatimat päätökset tekisi ja niistä vastaisi kussakin yliopistossa yliopiston johtosäännön ja yliopistolain mukainen toimielin. Perustuslakivaliokunta on vastaavasti pitänyt hyväksyttävänä muun muassa sitä, että yliopisto itse päättää, että sen hallituksessa enemmistö on yliopistoyhteisön ulkopuolisia, vaikka pakollisena tämä ei olisi ollut valiokunnan mukaan mahdollista yliopiston autonomiaa loukkaavana. Vastuu opetuksen sisällöstä ja laadusta (YOL 2.2 §) sekä päätösten vaikutusten seuranta ja havaintoihin reagointi olisivat edelleen yliopiston toimivallassa ja vastuulla (YOL 87 §). Perustuslaki ei edellytä ammattikorkeakouluilta itsehallintoa, eikä sitä ole turvattu yliopistoja vastaavalla tavalla. Perustuslain näkökulmasta riittääkin, että yliopistojen itsehallintoa ei loukata. Esitys on perustuslain 123 §:n 1 momentissa säädetyn yliopistojen itsehallinnon mukainen antaessaan yliopistoille aikaisempaa laajempaa toimivallan opetuksen järjestämiseen yliopiston omalla päätöksellä.

Lisäksi voidaan todeta, että opiskelijan oikeusturvan kannalta keskeiset seikat on säännelty ammattikorkeakoululaissa yliopistolakia vastaavalla tavalla. Tämä tarkoittaa muun muassa opetuksen maksuttomuutta ja sallittuja maksuja, opiskelijavalintaa ja opintosuoritusten arvostelua, kurinpitoa sekä muutoksenhakua hallintopäätöksiin. Tämä mahdollistaa muun muassa opintojen arvosteluvastuun siirtämisen opetusta antavalle korkeakoululle. Opetuksen vapauden ytimeen kuuluva vastuu opetussisällön suunnittelusta olisi ehdotetun säännöksen mukaan edelleen tutkinnon myöntävällä korkeakoululla. Yhdessä nämä seikat riittävät takaamaan opetuksen laadun ja opiskelijoiden oikeusturvan myös, kun se toteutetaan ehdotuksessa tarkoitetulla tavalla korkeakoulujen yhteistyönä.

Ehdotuksen arvioinnissa on otettava huomioon, että yhteistyö toisten korkeakoulujen kanssa on opetuksen sisällön ja laadun kannalta välttämätöntä, ja että sitä tapahtuu jo nykyisellään hyvin laajassa mittakaavassa. Yliopistot voivat jälkikäteen hyväksyä mitä tahansa myönnettävän tutkinnon kannalta relevanttia, muualla hankittua osaamista osaksi tutkintojaan. Tämä opintojen hyväksiluku voi olla yhtä hyvin ennakkollista kuin jälkikäteistä. Hyväksiluku perustuu osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, joten se ei tunne korkeakoulusektori- tai oppilaitosvaatimuksia. Korkeakouluilla on myös sektorirajat ylittäviä yhteistyösopimuksia, joiden perusteella suoritettuja kursseja ja opintokokonaisuuksia hyväksytään automaattisesti osaksi tutkintoa. Korkeakouluilla on lisäksi tutkintoasetukseen (3 § 2 momentti) ja ammattikorkeakouluasetukseen (1 § 3 momentti) perustuva oikeus järjestää yhteen tai useampaan tutkintoon johtava koulutus yhdessä yhden tai useamman suomalaisen tai ulkomaisen korkeakoulun (yliopistoilla yliopistojen kanssa ja ammattikorkeakouluilla korkeakoulujen kanssa) kanssa, vaikkakaan nämä yhteis- ja kaksoistutkinnot eivät voi olla ainoa tapa suorittaa kyseisen koulutusalan tutkinto. Koulutusalamäärittelyn laveudesta johtuen tällä rajoituksella ei kuitenkaan ole suurta käytännön merkitystä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä se vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Se, pidetäänkö korkeakouluja tässä tarkoitettuina viranomaisina, vai ei, on tulkinnan varaista. Asialla ei kuitenkaan ole merkitystä, koska korkeakoulujen opetuksen yhteistyöstä säättäminen täyttäisi lailla säättämisen edellytyksen, olisi tarpeen korkeakoulujen tehtävien nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi hoitamiseksi, eikä se vaarantaisi yllä esitetystä opiskelijan asemaa perusoikeuksien, oikeusturvan tai hyvän hallinnon näkökulmasta.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotus ei ole ristiriidassa perustuslain kanssa ja se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Ottaen huomioon perustuslain 16 ja 123 §:n tulkinnan keskeisyys korkeakoululainsäädännölle, esityksestä ehdotetaan kuitenkin pyydettyväksi eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Koulutuksen siirto

Perustuslakivaliokunta on sivunnut koulutuksen siirtoon liittyvää asiaa käsitellessään ammattikorkeakoululain säätämistä ja siihen liittyneitä toimilupien lakkauttamisprosessia. Esitys sisälsi säännöksen määräaikaisesta (2 vuotta) toimiluvasta, joka takasi opiskelijoille mahdollisuuden varautua korkeakoulun vaihtamisesta aiheutuviin muutoksiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 9/2013 vp). ”Ehdotettu sääntely vaikuttaa myös niiden opiskelijoiden asemaan, jotka opiskelevat toimintansa lopettavissa ammattikorkeakouluissa ja jotka eivät valmistu ennen lain voimaantuloa. Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 16 §:n 2 momentin kannalta, jonka perusteella julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Tämä vuoksi on tärkeää, että tällaisten opiskelijoiden asema turvataan siirtymäsäännöksen mukaisella määräaikaisella toimiluvalla ja mahdollisuudella suorittaa opintonsa loppuun toisessa ammattikorkeakoulussa.” Tähän esitykseen sisältyvään koulutuksen siirtoa koskevaan ehdotukseen liittyy kolmen vuoden siirtymäaika, jonka opiskelija voi päätöksellään jatkaa siinä korkeakoulussa, jonka koulutus lakkautetaan ja opiskelijat siirretään toiseen korkeakouluun. Siirtävän opiskelijan opiskeluoikeuden kesto säilyy ehdotuksen mukaan muuttumattomana. Lisäksi siirrosta aiheutuvista syistä opiskelijalla olisi mahdollisuus saada pidennystä opiskeluoikeuteensa uudessa korkeakoulussa. Ehdotuksen on nähtävä täyttävän hyvin perustuslaista johuttavat vaatimukset opiskelijoiden sivistyksellisten oikeuksien turvaamiseksi.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin säädetään perustuslain 17 §:ssä. Pykälässä määritellään Suomen kansalliskielet (suomi ja ruotsi) ja säädetään, että lailla turvataan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä oikeus saada toimituskirjansa tällä kielellä. Kielilain tätä oikeutta turvaavat säännökset eivät sanamuotonsa perusteella sovellu ammattikorkeakouluihin. Ammattikorkeakoulut ovatkin kielellisten oikeuksien toteutumisen osalta jääneet lainsäädännöllisesti selvästi yliopistoja heikompaan asemaan. Ammattikorkeakoululain 24 §:ään ehdotettava uusi 2 momentti jokaisen oikeudesta omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällään kielellä on tarpeen perustuslain asettamien kielellisten oikeuksien toteutumiseksi ammattikorkeakouluissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 1, 7 a § ja 7 b §, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laeissa 954/2011, 414/2012 ja 497/2015 ja 7 a § ja 7 b § laissa 562/2016, sekä lisätään lakiin uusi 7 c §, seuraavasti:

1 §
Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yliopistoihin, jotka kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan, siten kuin jäljempänä säädetään.

Yliopistoja ovat:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Itä-Suomen yliopisto;
- 3) Jyväskylän yliopisto;
- 4) Lapin yliopisto;
- 5) Oulun yliopisto;
- 6) Turun yliopisto;
- 7) Vaasan yliopisto;
- 8) Åbo Akademi;
- 9) Lappeenrannan teknillinen yliopisto;
- 10) Svenska handelshögskolan;
- 11) Taideyliopisto;
- 12) *Aalto-yliopistona* toimiva Aalto-korkeakoulusäätiö;
- 13) *x-yliopistona* toimiva Tampereen korkeakoulusäätiö.

Edellä 2 momentin 1–11 kohdassa tarkoitetut yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia (*julkisoikeudelliset yliopistot*). Aalto-yliopistoon ja X-yliopistoon (*säätiöyliopistot*) sovelletaan tämän lain lisäksi säätiölakia (487/2015).

Säätiöyliopistoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä paitsi 5, 13–22, 60, 64, 65 ja 67 §:ää sekä 8 ja 9 lukua.

7a §

Opetusyhteistyö

Yliopisto voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Yliopisto voi järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä toiselta korkeakoululta. Kun opetus hankitaan sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Yliopiston tulee antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse.

Opetuksen, joka 1 tai 2 momentin mukaisesti korvaa yliopiston oman opetuksen, on vastatava tutkinnon myöntävän yliopiston määrittelemiä tavoitteita.

Opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai ammattikorkeakoululain 8a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn opetukseen on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa.

7 b §

Koulutuksen siirto

Kun yliopiston koulutus lakkautetaan, yliopisto voi sopia toisen yliopiston kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä yliopistossa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen yliopistoon, jonka koulutus lakkautetaan, ottaen huomioon 41 §:n 1–4 momentissa säädetty opiskeluoikeuden kesto.

Opiskeluoikeuden siirtymiseen sovelletaan 41 §:n 5 momenttia.

7 c §

Erikoistumiskoulutukset

Yliopistojen erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.

Erikoistumiskoulutusten yhteisistä tavoitteista ja vähimmäislaajuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Erikoistumiskoulutuksena ei järjestetä koulutusta, jota yliopisto järjestää 5 §:n 2 momentin mukaisena liiketoimintana.

Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää vain koulutus, jonka perusteista on sovittu yliopistojen keskinäisessä yhteistyössä. Sopimusmenettelyn aikana on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutuksesta sopimisesta, sopimuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidetään julkista luetteloa. Julkisesta luettelosta ja siihen merkittävistä tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakoululain (932/2014) 8 a §, sellaisena kuin se on laissa 563/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 8 b § ja 24 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

8 a §

Opetusyhteistyö

Ammattikorkeakoulu voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Ammattikorkeakoulu voi järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Kun opetus hankitaan sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Ammattikorkeakoulun tulee antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse.

Opetuksen, joka 1 tai 2 momentin mukaisesti korvaa ammattikorkeakoulun oman opetuksen, on vastattava tutkinnon myöntävän ammattikorkeakoulun määrittelemiä tavoitteita.

Opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai yliopistolain 7 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn opetukseen on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa.

8 b §

Koulutuksen siirto

Kun ammattikorkeakoulun koulutus lakkautetaan, ammattikorkeakoulu voi sopia toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä ammattikorkeakoulussa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen ammattikorkeakouluun, jonka koulutus lakkautetaan, ottaen huomioon 30 §:n 1–5 momentissa säädetty opiskeluoikeuden kesto.

Opiskeluoikeuden siirtymiseen sovelletaan 30 §:n 6 momenttia.

24 §

Ammattikorkeakoulun hallintokieli

Jokaisella on oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käytämällään kielellä.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20 .

Lain 8 b §:n 2 momenttia sovelletaan myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että momentissa tarkoitettu kolmen vuoden aika lasketaan lain voimaantulosta.

3.

Laki

yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta **[nimike vaihdettava]**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulo

Yliopistolain muuttamisesta annetun lain (/), jäljempänä *muutoslaki*, 1 § tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Muutoslain 7 a–7 c § tulee voimaan päivänä kuuta 2017.

Muutoslain 7 b §:n 2 momenttia sovelletaan myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että momentissa tarkoitettu kolmen vuoden aika lasketaan säännöksen voimaantulosta.

2 §

x-yliopiston perustaminen

Yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentin 6 ja 14 kohdassa mainittujen Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivan TTY-säätiön (yhdistyvät yliopistot) toiminta, henkilöstö ja opiskelijat siirtyvät muutoslain 1 §:n tullessa voimaan x-yliopistona toimivaan Tampereen korkeakoulusäätiöön.

Henkilöstön siirtymiseen yhdistyvistä yliopistoista X-yliopistoon sovelletaan, mitä työsopimuslaissa (55/2001) säädetään liikkeen luovutuksesta.

3 §

x-yliopiston järjestäytyminen

Yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsevat x-yliopiston ensimmäisen hallituksen ja päättävät sen toimikaudesta. Vähintään kahden hallituksen jäsenen toimikauden on päätyttävä viimeistään 31.12.2019 ja kahden viimeistään 31.12.2020.

x-yliopiston ensimmäinen hallitus valitsee yliopiston rehtorin.

x-yliopiston ensimmäinen hallitus päättää yliopiston ensimmäisen monijäsenisen hallintoelimen jäsenten määrästä noudattaen, mitä yliopistolain 26§:n 2 momentissa säädetään.

x-yliopiston toimielinten ja yhdistyvien yliopistojen tulee yhdessä järjestää x-yliopiston hallinto ja muut palvelut sekä päätöksenteko niin, että x-yliopisto voi aloittaa toimintansa muutoslain 1§:n tullessa voimaan. x-yliopiston toimielimet voivat tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia perustettavan x-yliopiston lukuun.

4 §

Varallisuuden siirtyminen X-yliopistoon

Tampereen yliopiston varallisuus siirtyy kokonaisuudessaan x-yliopiston omistukseen muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. TTY-säätiön varallisuus siirtyy x-yliopistolle TTY-säätiön säätiölain mukaisella sulautumisella 1. päivänä tammikuuta 2019. Tampereen yliopiston koko peruspääoma sekä TTY-säätiön perustamiskirjan mukainen peruspääoma ja valtion säätiön peruspääomaan sijoittamat erät siirtyvät Tampereen korkeakoulusäätiön peruspääomaksi.

x-yliopiston purkautuessa tai tullessa lakkautetuksi luovutetaan valtion yhdistyvien yliopistojen pääomaan lahjoittamat erät käyttämättömine tuottoineen takaisin valtiolle käytettäväksi

eduskunnan päättämällä tavalla. TTY-säätiön muut perustajat päättävät TTY-säätiöön lahjoittamansa pääoman luovuttamisesta edelleen säätiön tarkoitukseen läheisesti liittyvään tarkoitukseen.

5 §

Yhdistyvien yliopistojen oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyminen

Yhdistyvien yliopistojen saatavat ja muut oikeudet siirtyvät X-yliopistolle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

X-yliopisto vastaa muutoslain 1 §:n tultua voimaan yhdistyvien yliopistojen sopimusvelvoitteista ja muista sitoumuksista sekä lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista.

6 §

Vireillä olevien asioiden siirtyminen X-yliopistoon

Yhdistyvissä yliopistoissa vireillä olevat asiat siirtyvät X-yliopiston käsiteltäviksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. X-yliopisto edustaa ja toimii asianosaisena oikeudenkäynneissä, joissa yhdistyvä yliopisto on ollut asianosaisena.

7 §

Yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset

X-yliopiston hallitus laatii yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset.

X-yliopiston tilintarkastajat toimittavat yhdistyvien yliopistojen tilintarkastukset ja antavat tilintarkastuskertomukset siten kuin yliopistolain 64 §:ssä ja säätiölaissa säädetään.

8 §

X-yliopiston ylioppilaskunnan järjestäytyminen

Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyvät X-yliopiston ylioppilaskunnaksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien on järjestettävä x-yliopiston ylioppilaskunnan edustajiston vaali viimeistään maaliskuussa 2018. Ensimmäisen edustajiston koko on 49 henkeä sekä tarvittava määrä varaedustajia. Edustajisto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia.

Mikäli ylioppilaskunnat eivät ole muuta sopineet, vaalien keskusvaalilautakunta muodostuu yhdistyvien ylioppilaskuntien hallitusten puheenjohtajista, edustajistojen puheenjohtajista sekä pääsihteereistä. Keskusvaalilautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja kutsuu lautakunnalle sihteerin. Keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalijärjestyksen.

X-yliopiston ylioppilaskunnan vaali on suhteellinen ja salainen. Vaalissa ei ole vaalipiirejä. Vaalissa on äänioikeus yhdistyvien yliopistojen läsnä oleviksi opiskelijoiksi ilmoittautuneilla ylioppilaskunnan jäsenillä. Jokaisella äänioikeutetulla on vaalissa yksi ääni.

Yhdistyvien yliopistojen rehtorit yhdessä vahvistavat x-yliopiston ylioppilaskunnan säännöt. Jos kuitenkin X-yliopistolle on valittu rehtori, hän vahvistaa mainitut säännöt.

X-yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto ja sen valitsevat toimielimet tekevät x-yliopiston ylioppilaskuntaa koskevat ja X-yliopistoon liittyvät ylioppilaskunnan päätökset. Yhdistyvät ylioppilaskunnat ovat velvollisia tarjoamaan X-yliopiston ylioppilaskunnalle hallinto- ja muita palveluja, jotta X-yliopiston ylioppilaskunta voi aloittaa täysimääräisen toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

9 §

Ylioppilaskuntien toiminnan siirtyminen

Yhdistyvien ylioppilaskuntien toiminta, jäsenet ja henkilöstö siirtyvät yhdistyvistä ylioppilaskunnista X-yliopiston ylioppilaskuntaan muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Henkilöstön siirtymiseen sovelletaan, mitä työopimuslaissa (55/2001) säädetään liikkeen luovutuksesta.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus, saatavat ja muut oikeudet siirtyvät X-yliopiston ylioppilaskunnalle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. X-yliopiston ylioppilaskunta vastaa muutoslain 1 §:n tultua voimaan yhdistyvien ylioppilaskuntien sopimusvelvoitteista ja muista sitoumuksista sekä lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista.

10 §

Yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttaminen

Yhdistyvien yliopistojen ja yhdistyvien ylioppilaskuntien ei katsota purkautuvan tuloverotuksessa. Varat ja velat siirtyvät samanarvoisina toimintaa jatkavalle X-yliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle.

Toimintansa lopettavien yhdistyvien yliopistojen ja ylioppilaskuntien verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennetään toimintaa jatkavan X-yliopiston ja sen ylioppilaskunnan verotuksessa samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettaneen yliopiston tai ylioppilaskunnan verotuksessa.

X-yliopisto tai sen ylioppilaskunta eivät ole velvollisia maksamaan varainsiirtoveroa yliopistojen tai ylioppilaskuntien yhdistymisessä tapahtuvasta varojen siirrosta.

11 §

Viittaukset Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon

Muun lainsäädännön viittaukset Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon katsotaan viittauksiksi X-yliopistoon.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 2017. Sen 11 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2019.